VISĂTORUL DE VISE

— FANTAZIE —

DE

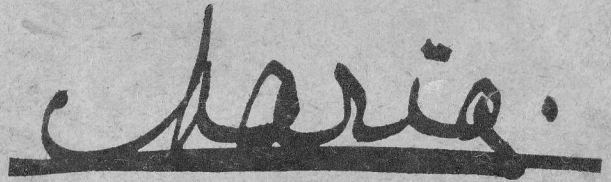

REGINĂ A ROMÂNIEI

Editura „FLACĂRA“

Maria

REGINĂ A ROMÂNIEI

VISĂTORUL DE VISE

— FANTAZIE —

„Puterea celui tare stă în măreţia fiinţei sale, nu în mâna sa mai vânjoasă.

Ludwig Reeg"

TRADUCERE

DE

MARGĂRITA MILLER-VERGHY

BUCUREŞTI
EDITURA INSTITUTULUI DE
ARTE GRAFICE „FLACĂRA"
STR. CÂMPINEANU, 40
1914

Dedicat fiicei mele Ileana

„Privii în ochii ei, și văzui întrânșii
nădejdi și visuri, și toate făgăduințele
coprinse în viață".

I

Visez în visurile mele treze, și adânc în visurile din somn.

Fiona Macleod

Domnia măhnirea la curtea Regelui Wanda, Marele Craiu din Miează-Noapte, în fața voinței căruia atâta lume tremura, la zâmbetul căruia atâta lume se încovăie, plină de așteptare : Pictorul lui cel mai prețuit își pierduse de odată mințile, și nu mai voia să urmeze lucrarea frizei pe care o începuse, pe pereții vechiei săli de serbări, unde se dădeau toate prânzurile la zile mari. O minunată sală, unde friza căpăta întruparea vieței, prin vraja maestriei fără seamăn a lui Eric Gundian, un băiat tânăr înzestrat cu un dar minunat, și pe care îl descoperise Regele într'o dimineață luminoasă.

Pe fie ce zi petrecută de Eric Gundian la curțile Regelui, faima lui crescuse, și, fără să-și dea seamă, ajunsese copilul răsfățat al Curței. Fie ce poftă a lui era ca și o poruncă ; iar chipul lui

frumos şi vesel, îl îndrăgiseră şi tineri şi bătrâni. Pizma ce la început se furişase împrejurul lui' se stinsese dela sine, în faţa blândului zâmbet şi a minunei artei lui. Glasul lui suna ca viersul de dragoste al păsărilor, primăvara, în crângurile cu verde veştmânt ; iar când lucia soarele deasupra capului lui, era ca ceaţa unui amurg de vară peste un lan de grâu copt. In ochii lui se odihnea frumoasa pace a lacurilor ascunse în munţi; iar în inima lui, trăia credinţa curată a unui suflet nepătat... Şi acum Eric Gundian, Eric cu pletele de aur, Eric cu degetele maiestre, Eric cu dulcele glas, îşi pierduse minţile !

Intr'o dimineaţă, când se deşteptă, nimeni nu putu pricepe înţelesul vorbelor lui ; povesti că visase un vis, că în acest vis, văzuse doui ochi, ochii de cari avea nevoie ca să'şi sfârşească lucrarea; şi că, fără aceşti ochi, nici odată nu va mai pune mâna pe vopsele sau penel. Regele Wanda poruncise să-l aducă în faţa lui, dar Eric să încăpăţinase să nu asculte de această chemare.

La început, Regele se mâniase straşnic ; apoi îşi amintise minunata artă a lui Eric, şi binevoise să se ducă însuşi la locul unde sta favoritul său pe treptele de răcoroasă marmură cari coborau

până în lacul din faţa minunei albe al palatului regesc.

Eric se sculase, văzând chipul încoronat care se apleca înspre dânsul cu o aspră întrebare ; dar la toate cercetările Regelui, la rugăminţile, linguşelile, ameninţările şi ademenirile lui, Eric răspunsese, cu o mâhnită mişcare de resemnare, că nici odată nu va mai lua penelul în mână, până nu va găsi acei ochi, cari îi răsăriseră în vis. Durerea şi desperarea lui erau atât de vădite, încât Regele Wanda simţi că nici un cuvânt n'ar avea puterea să întoarcă gândul tânărului cu mintea zdruncinată.

Se depărtă întristat, pe urcuşul lin al treptelor de marmoră, una câte una, în cari se răsfrângea în culori aprinse scumpetea veştmintelor, sale. Se mai intoarse odată, se uită în jos spre favorit, care sta cu capul între mâni, şi privia dincolo de lacul strălucitor; apoi Regele scoase un ofat prelung, şi'i veni să mustre soarta care îi răpise una din cele mai mari bucurii.

Când ajunse la porţile palatului, îi eşi în cale drăgălaşa arătare a fetiţei lui Una, care venise să se plimbe la soare, ridicându'şi cu o mână lunga coadă a rochiei, şi ţinând strâns o minge de aur.

Regele îi zimbi şi îi spuse să se ducă la margi-

nea apei, să încerce a mângâia pe tânărul pictor, cu lumina tinereței ei.

Cu un râs vesel, Una își rostogoli pe treptele albe ca zăpada, mingea care căzu în apă, pleoș-căind și făcând cercuri ce se răspândeau tot mai largi, pe toată albastra întindere; dar Eric nici de cum nu se mișca; privia mereu în de-părtare, ca urmărind o vedenie nezărită de alți ochi. Una coborî treptele tiptil, cam încremenită de tăcerea și nemișcarea tânărului care îi fusese totdeauna cel mai vesel tovarăș de joc.

Incetinel se apropiă, și se lasă jos lângă dân-sul; apoi, ca un pisoi jucăuș, se ghemui chiar în coasta lui. Zâmbetul pieri de pe buzele ei blajine, și în locul lui, se ivi o mirare mâhnită. Inconjură cu mânuțile grumazul prietenului, și aplecându'și pe umerii lui obrazul fraged ca o floare, îl întrebă blând dacă nu voia să vie să se joace cu dânsa sub merii înfloriți.

Eric o privi ca pe o străină; ochii îi rătăceau pe fața ei frumoasă, fără nici un semn că ar cunoaște-o. De odată, mititica Una se speriă și se dădu înapoi; ce se întâmplase prietenului ei? De ce era așa de schimbat? De ce începuse ea să tremure în căldura soarelui, așa încât totul împrejur pierduse și lumina și culoarea?

Incă odată se apropiă, cu drăgălașa ei inimă plină de dorința de a mângâia, de a redeștepta zâmbetul în ochii tovarășului ei. Avea la brâu un trandafir roșu închis; îl luă, și începu să-i rupă foile una câte una, lăsându-le peste capul lui plecat, să pice pe marmora albă, la picioa-rele lui. Dar Eric nici nu ridică ochiii; iar pe-talele catifelate remaseră, vraf mic încet ves-tejându-se, nebăgate în seamă, pe treptele de mar-moră, până ce o adiere de vânt le suflă în apa care le purtă departe, unde nu se mai zăreau.

Biata mititică Una se sculă; o mare frică o coprinsese; ridicându-și rochia albă, lungă, porni alergând spre palat, parcă o urmărea cineva.

Dar Eric rămase stând acolo, cu privirea pier-dută în zare, până veni noaptea și șterse totul din ochii lui.

II

Alerg peste dealuri și văicele, rătăcesc prin ținuturi fără nume, pentru că vreau să prind un vis de aur.

Tagore

Drumul lung și prăfuit se prelungia sub picioarele drumețului. El purta pe spate o mică traistă și în mână un toiag. Păsărelele în copaci cântau cu veselie, căci venise primăvara; și ramurile se încovăiau sub povara rodului înflorit. Drumețul era tânăr, și chipul lui era plăcut; hainele îi erau noui, iar la gât purta un lanț de aur, dar regesc al unui Rege. Pasul îi era ușor și repede, și din ochii lui, privia speranța; în buzunar purta un fluer pe care cânta din când în când o doină duioasă.. o doină a cărei note păreau că coprind, la sfârșit, o întrebare fără răspuns.

Nimeni nu se încumetase să-l oprească; Eric cu pletele de aur, Eric cu mâinile măestre, Eric cu glasul duios, Eric, pictorul înebunit, părăsise

alba minune a păcatului, pentru a rătăci în lumea întreagă, căutând doi ochi cari îi răsăriseră în vis.

In sala cea mare sta Regele, mândru, privind la friza neisprăvită. Era o minunată pictură, în culori aprinse, care înconjura toată încăperea. Numai o mână de maiestru putuse să înjghebeze o așa desăvârșită închipuire, așa bogate colori, atât farmec și atâta poezie: Era un alaiu care înfățișa Triumful Amorului. Părea a fi o minunată sărbătoare de nuntă, și toate persoanele se îndreptau, pâlcuri-pâlcuri de veseli tineri și de fete, spre un tron strălucitor. Pe acel tron sta o femeie a cărei haină aurie curgea în cute, ca un râu în bătaia soarelui la asfințit, în spre tinerii și fetele cari cântau cântece de laudă, legănând deasupra capului ramuri înflorite, și aruncând albi trandafiri în fața tronului Amorului.

In urma acestei întrupări a tinereței, veniau ostași cu fețe aspre, pe aprigi armăsari; și domnițe cu cununi de nestimate mărgăritare cari duceau de mână copii cu plete aurii. Apoi veniau muzicanți, urmați de cete de cerșetori și de săraci cu haine zdrențuite, toți alergând, îmbulzindu-se, curgând șiroaie spre tronul de aur... Dar femeei de pe tron îi lipsea obrazul!

Degetele fermecate ale artistului, deodată se

opriseră aici; înainte de isprăvitul desăvârșit care ar fi fost încoronarea acestui capodeoperă, penelul lui Eric îl părăsise. Văzuse în vis chipul de care avea nevoie, ochii a căror dor îl urmăria; dar îndată ce se deșteptă, vedenia se șterse, și nici o sforțare a voinței nu-i putea reaminti acei ochi fără care nu se putea desăvârși chipul femeei de pe tron.

Așa dar Eric, acel Eric de toți iubit, care fusese bucuria asprului Rege, înebunise, de dorul ochilor din acel vis.

Incepuse a pieri lumina în sala cea mare; totuși Regele Wanda rămăsese privind la făptura fără chip de pe tron. O strașnică mânie îl coprinse, din pricina neputința lui; un aprig dor de tânărul bălan care fusese veselia și mândria lui. Mititica Una veni atunci la dânsul, și-și strecură mânuța răcoroasă într'a lui, rezemându-și de brațul lui, capul buclat. Regele se întoarse oftând din greu spre dânsa, și amândoui eșiră în grădina înflorită.

Drumețul își urma grăbit calea fără sfârșit, mai departe, tot mai departe de palatul Regelui. Cismele lui erau acoperite de praf; dar când începea să i se domolească pasul, scotea din

buzunar fluerul, și'și cânta trista doină cu notele întrebătoare dela sfârșit.

Era la amiază. Eric umblase cale lungă, și soarele îi dogorea pe cap cu putere, Se mira unde va fi ajuns; dar nu cu tot dinadinsul, căci, de când cu visul său, parcă alt cap îi sta pe umere, și gândurile bine rânduite din alte vremuri, parcă fugiau de dânsul. N'avea habar unde mergea, dar atâta știa, că nu se va odihni până nu va găsi chipul trebuincios pentru lucrarea sa, și mai ales ochii acei mari cari îl urmăriau în visurile lui.

Sta liniștit de tot la marginea drumului unde se lăsase jos. Inchise ochii, și îndată, acei ochi, pe cari îi căuta i se arătară, mai luminoși, și cu o privire pe care n'o mai văzuse nici odată în alți ochi. Ce limpezi erau și ce statornic se opriau asupra lui, fără o clipire a pleoapelor. Nu-i trecu prin gând că va fi rătăcind în zadar; nu simția nici îndoială nici teamă; marele om de geniu ajunsese ca un copilaș, încrezător și fără frică de neizbândă. Nu'și făcuse vre-un plan, știa numai că va ocoli tot pământul până va găsi ce cauta. D-zeu de sigur are să îngrijească de dânsul ca de păsările cerului; vremea n'avea nici un preț pentru dânsul. Își șterse fruntea nădușită și se uită împrejur. Totul era liniștit; aerul era încărcat de

dulcea mireasmă a florilor de vară, cerul era albastru şi nici o frunză din copaci nu se mişca. Eric zâmbi în sine, şi prinse a cânta din fluer. Ii plăcea să'şi asculte doinele ; erau atât de duioase, şi îşi uita de toate pe când ciripea ca o pasăre. Incepu multe melodii felurite, dar toate se sfârşiau cu acele note întrebătoare. Nici nu băgase de seamă că toate cântecele lui se sfârşiau la fel; îi se părea nepomenit de felurite. Şi nepomenit de dulce sunau, cu un viers ce te urmărea, ca un suspin omenesc amestecat cu un râs de copilaş. Deodată, începeau să răsune cele mai limpezi note de păsărică, apoi iar, plânsul privighetoarei, sau picurarea apei curgătoare, clară şi cristalină ca şi când un şipot mititel ar izvorî aproape de tot. Era cu totul cufundat în muzică; mai mulţi trecători se opriseră o clipă ca să-l asculte, iar Eric dăduse din cap zâmbind tutulor ca unor cunoscuţi.

După aceasta, se sculă, şi îşi urmă calea, tot drept înainte, dealungul drumului ce se întindea în fata lui, fără a întreba pe nimeni, senln şi plin de încredere că toate au să fie bine, dacă nu şi-o perde din vedere marele scop.

In faţa palatului Regelui. Una, fâlfâind încoa şi în colo ca un fluturaş sglobiu, se juca în soare

cu mingele ei de aur, împiedecându-se uneori în veştmintele prea regeşti, pe când răsuna în aerul plin de lumină al verei, limpedele ei râs.

Dar înăuntru albului palat tăcut, sta Regele Wanda ; şi ochii lui priviau un nouruleţ de praf stârnit de picioarele nnui flăcău bălan care fusese bucuria zilelor lui, şi care îl părăsise, pe dânsul cu toată fala lui domnească, pentru a urmări o vedenie pe care omul încărunţit n'o putea înţelege ; şi îi se părea că nourul de praf să ăcea din ce în ce mai mic, până nu-l mai putu zări.

III

Din inimă iese și plutește în fața mea chipul dorului meu.

Tagore

Orașul era mititel, și străzile atât de înguste, încât puteau sta de vorbă pe sub streșini, vecinii cu cei de peste drum. Acoperișurile înalte și țuguiate luciau în toate fețele de roș sau cărămiziu, și aproape la fiece ferestruie, înfloreau îmbelșugat mănunchiuri de mușcate stacojii. Un târgușor somnoros, unde pisicile cenușii dormiau alene în mijlocul drumulei, neturburate de vre-un trecător, și fără primejdie de a fi călcate de cineva. Clipiau din ochi în lumina vie a soarelui, și își întindeau mlădiosul trup în prietenoasă căldură.

Peste marea de coperișuri roșii, cu forme felurite, coșurile își răspândiau fumul albăstriu, care plutea ca un nour străveziu ce se legăna încet încoace și încolo în liniștea cerului. Deodată, se iviră pași dealungul uneia din liniștitele străzi; și

tăcerea era atât de mare, încât se auziră mult înainte să se arăte călătorul. Era un om tânăr de tot, obosit, dar totuși ușor la mers, și capul său neacoperit lucia ca aurul în soare. La gât purta un bogat lanț de aur, și hainile îi erau noui; în ochii lui era o privire cercetătoare, dar pe fața lui era un zâmbet; și lumea întreagă nu i se părea nimic alt, decât o cale lungă pe care să-și ajungă visul. Alese partea umbrită a străzii, căci era o zi călduroasă, și soarele își revărsase razele ceasuri multe în drumul lui.

Arunca mereu priviri în dreapta și în stânga, ca și când ar fi așteptat să găsească ceeace căuta, dar grăbit nu era: și adesea îi izbucnea pe buze un cântec, pe când atingerea toiagului pe pietrele pavelei, scotea un sgomot vesel care răsuna dealungul caselor. Eric se simția ușor ca o pasăre a cerului, care poate sbura unde vrea, și găsește oriunde loc de odihnă.

Puțin îi păsa lui de calea lungă pe care pribegise, sau de ceeace lăsase în urmă, sau de locul către care mergea; tot ce-i trebuia era un drum lung care să-l poarte tot înainte până și-o atinge țelul. Și țelul putea fi atins în orice zi, orice ceas, orice clipă. Nădejdea nu lipsia nici odată din inima lui; fie că azi, fie că mâine, era

scris să se împlinească. Zâmbetul lui era atât de blajin și chipul atât de frumos, încât oricine era gata să-i deschidă ușa; așa dar nu se temea nici de foame sau de sete, de frig sau de cald, nici de noapte sau de furtună.

Acum se simția cam ostenit; se lăsă pe o prispă, scose fluerul din buzunar și începu să'și cânte domol mici cadențe ce suiau și coborau, iar degetele lui, ca și când ar fi jucat, alergau ușurel dealungul găurelelor fluerului. Muștele bâzâiau împrejurul lui, cercând să-l necăjească, dar el era nepăsător la toate, afară de viersul dulce al fluerașalui.

Era atât de adâncit, încât nu auzi cum se deschise ușa, și nu ridică ochii până nu-l atinse o mână pe umăr.

Era mână tremurătoare a unei babe bătrâne încovoiată de mijloc, cu fața încrețită de sbârcituri, cu ochii stinși și obosiți.

Eric sări în picioare, și își ceru iertare pentru că se așezase în calea bătrânei.

Ea se uită lung la dânsul, dintâiu îndârjită, dar minunatul lui zâmbet o îmblânzi; așa încât se târî mai departe, dând din cap, și întorcându-se în mai multe rânduri să mai privească la tânărul pribeag. Lăsase de perete ușa îngustei ei căsuțe.

Eric se așeză iar pe prispă și urmă cu cântarea. Era o minune cum prin aceasta se mângâia, cum nu-i mai trebuia nimic alt; nici nu mai încerca să gândească, ci lăsă soarta să cioplească în jurul lui întâmplările.

De la ferestrele de sus atârnau în jos, peste capul lui, vlăstare de mușcată; o adiere ușoară le legăna, desprinzând petalele ce-i cădeau pe genunchi.

Zâmbind le aduna în mână, privind cu nesaț la frumusețea coloarei lor, apoi le lăsa să-i lunece printre degete, jucându-se cu ele ca un copil.

De odată, auzi înăuntrul casei sunetul dulce al unei voci, cântând încet un cântec vechiu, de demult. Notele se urcau tot mai sus, până când umplură cu totul căsuța dela spatele lui.

Se uită în sus spre fereastră, dar nu văzu nimic decât florile roșii de pe bătrânul zid ruginiu.

Se sculă, și se opri în prag, ascultând la glasul care suna ca al unei păsări cântând mereu soțului ei un cântec de iubire.

Ast viers nu făcea să-i bată inima ca altor tineri, dar totuși i se lumină în gând că era o

voce de om, și că nu putea fi decât a unei fete sau femei.

Gândurile se deșteptau într'însul încet, ca printr'o ceață, căci știm că din acea dimineață fatală, Eric Gundian își pierduse mințile.

Dar după înfățișare, Eric Gundian era acelaș frumos tânăr, cu acelaș zâmbet luminos, care arăta încrederea curată a unui suflet nepătat.

Acum, împins de un imhold puternic, Eric intră în casă, și călăuzit de minunatul glas, urcă strâmta și întunecoasa scară, tot mai sus, par'că s'ar fi suit spre cer. Apoi dinaintea ușei deschise a unei mici odăi pline de soare, se opri deodată, încremenit de mirare.

Lângă fereastră. cu capul bălaiu plecat asupra lucrului, sta o frumoasă fată; împungea punct după punct în pânză albă ca zăpada, și mâna care ținea firul lucitor, se mișca în sus și în jos ca un porumbel plutind deasupra unei porți. Pe când lucra, cântecul izbucnia din buzele ei; cânta, cânta mereu, cu minunata veselie a tinereții care n'a cunoscut încă mâhnire nici desamăgire.

Nu era nimic trist în cântecul ei, era tot numai speranță, bucurie, și dulceață. Dindărătul capului ei, mușcatele păreau o ceață înfocată, acolo

unde izbia soarele cu orbitoarele raze ale verei. Atunci simți Gundian cum tot sufletul îi se deștepta, odată cu dorința de a o vedea privind în sus, ca să-i poată zări ochii.

Poate că erau aceștia ochii pe cari îi căuta? Azi, mâine, știa sigur că are să-i întâlnească.

Fata, neștiutoare de prezența lui, cânta mereu, trecând dela un cântec la altul; dulceața vocei ei răsuna prin liniștea din jur, ca veselele clopote în ziua de Paște.

Călătorul încremenise, fără a răsufla; cu amândouă mâinile apăsându-și inima, aștepta, sfâșiat de dorința de a o vedea ridicând capul.

In sfârșit, îl ridică, dar privi înspre fereastră. Ba chiar se sculă de pe scaun, și se pleca afară, pe deasupra roșiilor mușcate, pentru a privi în jos spre stradă.

Așezându-se apoi iar pe scaun, fata dădu cu ochii de streinul ce sta pândind la ușe. Cu un ușor strigăt de teamă, apucă repede spre dânsa pânza albă, și rămase privind țintă la el, fără a găsi un cuvânt.

Pe negândite, Eric sări înainte, și apucând'o repede de amândoui umerii, o întoarse în spre lumină, ațintindu-și ochii cu dor însetat, în ochii fetei. Toate astea se petrecură cu o repezeală

de fulger: copila mirată, era atât de încremenită încât n'avusese vreme să se apere de un asalt atât de neașteptat.

Dar abia 'i văzuse Eric ochii, și îi dădu iar drumul; apoi, acoperindu-și fața cu amândouă mâinile, se întoarse și fugi, scoțând un strigăt de desamăgire.

Alergă dealungul scărilor înguste, până afară, în lumina soarelui; acolo, se opri o clipă, ca să'și ridice fluerul și toiagul; apoi plecă fugind ca urmărit de lele; și peste puțin se pomeni departe de orășelul somnoros, cu acoperișurile roșii....

Dar totuși fugea mereu, setos să ajungă cât de departe de ochii cari nu erau ochii pe cari îi căuta.

IV

Am ajuns departe, mânat de visuri și de vedenii.

Fiona Macleod

Luna își revărsa lumina peste o nesfârșită întindere de zăpadă. Cât de departe putea ochiul coprinde, ninsoare și iar ninsoare, albă și sclipitoare, presărată cu milioane de strălucitoare diamante. Stătuse de nins; viscolul se potolise, dar vântul tot bătea cu o aprigă suflare, care silia pe drumeț să'și lipească mantaua tot mai strâns de trup, și să'și plece capul, pe când înainta anevoios prin nețărmurita albețe a pustiului. Mergea tot mereu drept înainte; nu era hotar în astă câmpie de zăpadă înghețată, pe care picioarele lui lăsaseră o pârtie îngustă care singură turbura netezimea albului giulgiu. Și tot mai lungă și încă mai lungă se întindea pârtia, însemnându-și zigzagul sub fața liniștită a lunei. Din când în când, vântul îi ridica în cale fulgi de zăpadă cari îi zvârliau în față mii de ace,

silindu-l să închidă ochii ca să nu fie orbit. Fie ce fulg avea altă formă; erau stele și cruciulițe, erau mușchii în chip de flori și de fluturi ciudați, și toți își învârtiau horile în joc nebun în jurul pribeagului singuratec. Unii dintre fulgi își păstreau frumoasa formă chiar după ce căzuseră la pământ; și luna îi lumina ca pe niște juvaere neprețuite din besecteaua unei regine.

Tânărul călător era singura ființă vie din acel pustiu de ghiață și de zăpadă. N'ar fi știut să spună cum ajunsese acolo, ce voință îl mâna tot mai departe în căutarea lui nebună; dar nimic n'avea puterea să-l oprească, și nici n'avea teama vre-un loc în sufletul lui.

Acum, până și vântul se astâmpărase, și o liniște se lăsa peste toate cele. Lumina lunei se făcea mai puternică, și în tăcerea tot mai mare, Eric, privind în sus, văzu miriade de stele sclipind în jos spre dânsul din neștiute înălțimi, ca niște ochi prietenoși cari îi insuflau curaj în cale. O clipă se opri; tăcerea era acum a tot stăpânitoare, cum fusese furtuna; totul în juru-i era scăldat într'o lumină rece, aspră, a cărei albețe îi pătrundea în creer ca o arsură, înebunându-l.

De odată, veni, jucând din depărtare, o mică flacără albăstrue; apoi alta, și încă alta, tot mai

numeroase, până când tot coprinsul se umplu de flacări, de o gloată de mici lumini ce pâlpâiau ca mii de suflete pierdute, adunate pentru o ultimă defilare în astă lume a celor uitați.

Eric încercă să prindă una cu mânile lui degerate, dar îndată ce crezu că o apucase, ea pieri ca o închipuire din vis.

Atunci, cu lăcomie copilărească, Eric începu o goană nebună după micile flacări fugare, alergând ici și colo în bătaia lunei, în dorul de a le prinde, fără însă a izbuti; mereu se iveau alte și alte lumini cari îl ispiteau mai departe în acest pustiu de zapadă.

La urmă, izbucni în râs, și se opri să privească cum se pierdeau micile flacări albastre plutind tot mai departe spre necunoscutul din care eșiseră, una după alta, ca un lung alaiu de pelerini în noapte. Se făceau tot mai mici, și se părea, pe când dispăreau, că-i fac semn să le urmeze, într'o goană nebună peste zapada înghețată și tare.

Se răspândise o rumeneală peste obrajii lui Eric, ochii îi străluciau, și luna se răsfrângea într'înșii. Își descoperi capul, și cu o mișcare de copil, își svârli îndărăt pletele aurii, pe când

se opria în loc ca să privească la minunea astei nopți nordice atât de limpede de și sclipitoare.

Pe când aștepta cu brațele întinse, cercând să strângă pe peptu-i toată astă frumusețe, cu firea lui de artist adânc pătrunsă de farmecul ce-l împresura, zări de odată o umbră ce se ivea încet din întuneric, urmată de alta și de încă o a treia. Când se apropiară, se încredință că erau urși albi, mari, aproape nedeslușiți din împrejurimea lor.

Călătorul nostru nu simți nici un fior de teamă, căci marile namile erau deplin potrivite cu locul în care se aflau; blănile albe se contopiau minunat cu zapada nepătată. Ei se apropiau încet, liniștiți și falnici, legănându-și puțin trupul greoi, pe când înaintau treptat. Eric număra aproape douăzeci de urși. Tălpile lor mari și moi, însemnau și ele pe lucia suprafață o cărare îngustă care avea să se amestece curând cu acea făcută de Eric în direcție opusă. Acum erau aproape de tot; suflarea lor caldă alcătuia înaintea lor niște nouri ușori, cari înconjurau ca o ceață capetele lor ascuțite.

Eric, fermecat, pândia, și nu făcea nici o mișcare pentru a eși din calea lor.

Primul urs ajunse până la dânsul, și fără a-l

băga în seamă câtuși de puțin, trecu înainte, cotind puțin, dar nu se opri din mersu-i liniștit, iar ceilalți urmară în semnele lăsate de pașii lui..... 20, 30 — Eric îi numără, și mereu veniau alții și încă alții, fără sgomot prin zăpadă.

Dar acum, se deslușia în depărtare o altă făptură, care părea tot atât de albă ca și iscusitele animale ce îi deschiseseră calea; era chipul unei femei înalte, a cărei veșminte cădeau în cute strălucitoare în jurul ei. Eric nu putea încă să-i zărească trăsurile feței; era prea departe, dar văzu cum se opria de câteva ori, aplecându-se pentru a ridica din zăpadă ceva, ce ținea apoi în mâini, privind în jos spre ele cu o ciudată încordare.

Cu pași lini, femeia se apropia din ce în ce, și picioarele ei goale de abia atingeau pământul. Părea a fi întrupată din ceață plutitoare.

Toată strălucirea nopței, sclipitoarea lucire, necoprinsa câmpie de zăpadă, farmecul lunei, milioanele de stele, toate păleau în fața frumuseței femeei ce acum se apropia. Totul împrejurul ei era alb, sclipitor și strălucit, atât de orbitor încât ochiul omenesc abea putea răbda atâta lumină. Părul ei lung și alb era despletit; și un cerc de lumină îi înconjura fruntea.

Capul îi era plecat, privind mereu la ceeace ținea în mână. Deoparte și de alta, pășia câte un urs mare, ca doi păzitori. Tocmai când ajunse aproape de locul unde se oprise Eric, ea se mai aplecă odată spre zăpada, și, cu o grije aproape duioasă, ridică ceva în mână.

In acea clipă, ochii ei întâlniră pe ai lui Eric. Erau ochi frumoși, mari, întunecați, arzători ca doui cărbuni aprinși. Tânărul se simți adânc mișcat când întâlni acea privire, totuși, cunoscu îndată că nu erau ochii pe cari îi căuta; îl coprinse o mare dorință să afle cine era frumoasa femeie, și ce culegea din zăpadă.

Ca și când ar fi ghicit gândurile lui, ea zise cu glas limpede și blând, și mereu cu ochii ațintiți asupra lui:

— „Ai dori să afli cine sunt, călătorule singuratic? „Sunt regina acestor nemărginite ținuturi— locuința mea e colo, unde nimeni nu cutează să rămâie multă vreme, și în nopțile când luna strălucește puternic, ies din palatul meu de ghiață, și rătăcesc prin acest alb pustiu, căutând inimile frânte care au fost surghinuite aici. Numai atunci când luna își revarsă strălucirea, e cu putință să le găsesc, căci sunt ascunse atât de adânc în

cât, în nopțile întunecoase nu le-aș putea vedea, iar ziuă nu'mi e dat să umblu pe nicăeri; noaptea singură este a mea. Iată, îți voiu arăta cele ce am găsit".

Deschise mâna, și Eric zări trei inimi mititele, vii, ce se sbăteau, ca niște păsărele speriate; și fiecare inimioară era rănită, iar picăturile de sânge pătau albele degete ale Crăesei-din-Zăpezi.

Ea se aplecă asupra lor și foarte lin, le atinse cu buzele.

— „Le duc cu mine acasă,—urmă strania femeie, și le păstrez la loc sigur, unde ele pot aștepta ultima chemare a Domnului. Imi trimit luminițile jucătoare să'mi deschidă calea, și urșii mei din ghețare mă însoțesc peste tot locul. Au venit din mari depărtări: îndată ce se ivește lună strălucitoare, se adună toți urșii mei în fața palatului, ca să-mi arate că e timpul să pornesc în căutarea inimilor. Imi deschid calea, ca să nu calc pe unde e zăpada prea adâncă, sau unde mi-ar răni ghiața picioarele. Vino, dacă nu ți-e frică, îți voiu arăta unde 'mi păstrez scumpa comoară de inimi sângerate".

Intinzându-și mâna către călător, o apucă pe a lui, și Eric se pomeni tras după dânsa, deacurmezișul întinsei albe câmpii, tot mai iute și mai

iute, până când se făcu totul ceață în fața ochilor săi; totuși simția că, de ar fi fost chiar moartea țelul către care alerga, n'ar fi putut să nu urmeze asta minunată arătare a nopței.

Mai repede și tot mai repede se făcea mersul lor. Eric d'abia mai simția că se mișcă. De o parte și de alta, alergau urșii albi în pas cu fuga lor.

Deodată, se opri frumoasa călăuză, arătând lui Eric cu mâna înainte. El privi... și iată că se ivi din mijlocul cețelor, că atârnat în văzduh, un castel uriaș, cioplit din ghiață care sclipea și strălucea deasupra norilor — minunată arătare — vedenia din visuri a unei alte lumi.

Crăiasa-din-Zăpezi iarăși apucă mâna tovarășului ei, și îl conduse dealungul unei scări cu o mie de trepte alunecoase, ce păreau a șerpui printre nori.

Eric simția că-i se înnecă răsuflarea; dar mereu tot înainte sbura frumoasa femeie cu picioare par'că înaripate, până ajunseră la o curte întinsă în fața porților palatului.

Porțile erau larg deschise, și prin ele năvălia o lumină albastră care se revărsa departe peste luciul zăpezei.

— „Vino", zise Crăiasa-din-Zăpezi, și puse un deget pe buze în semn de tăcere.

Tot ținând pe Eric de mână, îl duse prin largile portaluri deschise, într'o măreață sală făurită din ghiață și zăpadă. Pe coloane mari se rezema tavanul boltit; iar ferestrele erau făcute din ghiața străvezie, prin care pătrundea o stranie lumină albastră ce umplea locul întreg.

Sala era deșeartă de tot; podelele erau făcute din bucățele de ghiață îmbinate în minunate izvoade, cari licăriau în diferite nuanțe de alb. La mijloc, se afla săpată o scăriță care întrerupea lucia suprafață; un soiu de zâmnic întunecos, a cărui trepte de sus luciau albastru, ca o nălucă.

Crăiasa-din-Zăpezi, tot ținând strâns mâna lui Eric, începu acum să scoboare îngustele trepte; și cu cât se adânciau, cu atât se făcea lumina mai puternică, până ajunseră la o foarte mare încăpere joasă și boltită, rotundă de tot, în mijlocul căreia strălucea un cerc de lumină orbitoare.

La început, Eric era prea încremenit pentru a prinde înțelesul acestui brâu de flacări: apoi recunoscu micile limbi de foc cari îl amăgiseră acolo, departe, în pustiu. Crăiasa din Zăpezi căzuse în genunchi; făcu semn lui Eric să se apropie, apoi ridică una din micile flacări fălfăi-

toare care rămase legănată pe mâna ei, ca un fluture de lumină.

Eric privia ținta, cu capul de tot aproape de al frumoasei tovarășe, și zări o găurice săpată în zăpadă; acolo era așezată o inimioară roșie care era frântă la mijloc în două bucăți...

— „Aceasta, șopti Crăiasa-din-Zăpezi, e inima unui biet copilaș a cărei mamă l'a părăsit, și care a murit de mâhnire. Am găsit-o acum câțiva ani. In fiecare zi, mă cobor aici, la inimile mele, ca să nu se simtă prea singure, și aste flacări mititele sunt paznicii lor. Fiece flacără are grije de una din inimioare, și-îi ține cald ca să nu piară. Iată, aici e cea mai prețuită de mine. E foarte greu s'o țiu în viață, căci și-a cheltuit vlaga prea repede, prea pătimaș. E inima unui poet îndrăgostit; un îndrăgostit care a iubit cu o patimă atât de înfocată, încât într'o noapte îmbalsamată de miresme, când i-a fost smulsă toată nădejdea, a murit de odată, și inima i s'a frânt drept în două bucăți. Privește, am fost nevoită să le leg cu un fir de argint din părul meu; și foarte adesea, trebuie să le ating cu buzele mele calde, căci nu-și mai pot răbda dorul!"

Și femeia cea albă luă în amândouă mâinile bucățile legate împreună, le privi cu o duioșie

plină de dor, pe când două flăcări albastre planau în apropiere, aruncând pe fața ei o minunată strălucire. „Pe lângă aceasta, zise, țin mereu două flăcărele, pentru că are nevoie de mai mare grije decât celelalte. Inima unui poet e lucru atât de gingaș! și cu atât mai mult, a unui poet care era îndrăgostit!" Cu cea mai mare duioșie așeză inima la loc, și se aplecă spre alta:

— „Aceasta e inima unei mame care și-a perdut toate cele mai scumpe comori — uite cât e de nemilos sângerată! dar e cea mai puternică din toate, căci răbdarea unei inimi de mamă n'are pereche în lumea toată, și Dumnezeu are un loc anume care o așteaptă când va veni ziua cea mare".

Crăiasa-din-Zepezi trecea dela inimă la inimă cu capul plecat și blânde mâni. Cercul de licurici în jurul frunței ei sclipea și lucea ca o floare vrăjită.

—„Iar aceasta, zise Craiasa-din-Zăpezi, ridicând în mână o inimă foarte întunecată — este neagră, pentrucă este inima a unui mare păcătos; câte odată, flacăra care o păzește, slăbește, se micșorează și aproape se stinge, căci inima e chinuită de propria ei răutate; a fost însă scapată, pentrucă s'a frânt! Am găsit-o foarte de-

parte, într'un loc stâncos; și când am cercat s'o ridic, începu să se rostogoloească tot mai departe de mine, încât a trebuit să alerg mult după dânsa, cu strașnică teamă că n'oi putea s'o salvez. Lăsa urme de sânge pe unde trecea, și la urmă, am dat de dânsa într'o groapă întunecoasă, lângă o tivdă de mort, care se strâmba la mine cu un rânjet deșert – când în sfârșit o prinsei și o ținui în mâna mea caldă, simții că a dat de odihnă, și o dusei încetinel acasă. Intorcându-mă pe lunga cale ce făcusem, îi cântam câte un cântecel lin și ușor, ca acele cari plac copiilor. Și pe când cântam, simțeam sângele cald cum îmi picura printre degete, iar pe zăpada albă, văzui că toate picăturile se adunaseră împreună în forma unei cruci mici și roșii, care însemnase pe luciul alb, simbolul iertărei. Mă uitai la mâna mea, și băgai de seamă că picăturile de sânge se prefăcuseră în lacrămi, cari nu mai lăsau pete pe unde treceau, dar spalaseră de pe degetele mele orice urmă de necurățenie.

„Și inima aceasta are nevoie de mine, dar într'un chip deosebit. Ei, îi cânt totdeauna acele line cântări, căci trebue să uite tot, afară de zilele când era la genunchii mamei ei".

Intinzându-și atunci mâna peste cercul de lumini, înalta aratare cu rochia strălucitoare părea că binecuvintează multele inimi ce svâcneau în așteptare. „Numesc locul acesta: Grădina mea de așteptare... Intr'o zi, o mare bucurie se va ridica de aici — cântări de laudă cântate de milioane de glasuri cerești,... și lumina asta e slabă, pe lângă strălucirea din acea zi..."

Eric rămăsese în genunchi; se uita în sus la făptura luminoasă de lângă dânsul, și, pe când o privia fermecat, lungul ei păr alb se prefăcu într'un văl subțire și nouros, care se lăsă în jos pe ghiață ca mantia unui sfânt; iar cercul de licurici se prefăcuse într'un nimb în jurul feței ei, care era chiar fața unui înger al Domnului.

V

Chiar de-aş fi orb şi surd o sută de ani, aş vedea-o, mai frumoasă decât au cântat vre-odată poeţii.

Fiona Macleod

Acum Eric lăsase departe în urma lui pe Crăiasa din Zăpezi: o lăsase printre inimile sângerate, pe cari ea le îngrijia cu mâini atât de blajine şi cu atât de adâncă înţelepciune.

O privise pentru ultima dată, cum sta în mijlocul cercului de lumină, toată scăldată în strălucire: apoi, ştiind că trebue să plece, se smulsese de lângă dânsa, simţind că altfel n'ar avea puterea să-şi urmeze calea, şi să părăsească o fiinţă atât de plină de strălucire şi de minunată frumuseţe.

Şi acum, rătăcia printr'un mare codru de brazi. Picioarele îi alergau cu repeziciune de asupra zăpezei ce scârţăia. Era tot noapte în jurul lui, dar toţi arborii erau luminaţi cu mii de lumânări. Fie care pom era un pom de Crăciun uriaş.

Tot codrul era o mare de lumină, şi cunoscu că aceasta era grădina Crăesei-din-Zăpezi.

Era o privelişte uimitoare: dar el trecea alergând, nu îndrăznia să se oprească. Pe când alerga, auzi sunetul multor aripi cari îl urmăriau. Ridică capul, şi văzu apărând şi dispărând printre întinsele ramuri ale brazilor, pline de lumini aprinse, nişte mari păsări albe, cari treceau atât de repede, în cât nu putea cunoaşte de ce soiu erau.

Ajungând în fine la capătul pădurei, văzu în faţa lui o nemărginită mare îngheţată. Când eşi de sub adăpostul arborilor, tot văzduhul era plin de o fluturare de aripi albe.

Se uită în sus, şi văzu nesfârşite cârduri de lebede albe; iar sburând în cercuri pe deasupra, erau altele tot atât de albe, cari sburau mai sus, tot mai sus, mai departe, tot mai departe, şi se lăsau la urmă pe nişte stânci de gheaţă, cari formau năprasnice hotare între mare şi pământ.

Toate aceste făpturi înaripate erau tovarăşii frumoasei femei pe care o părăsise.

Eric se întoarse, şi iată, înălţându-se peste pădurea luminoasă, mult deasupra norilor, ca plutind în văzduh, se zări palatul de ghiaţă, ce se desvelea o ultima oară privirii sale fermecate. Îşi întinse

brațele cu aprig dor, ca și când și el și-ar fi lăsat inima între acei pereți străvezii. Apoi nouri negri încărcați cu zăpadă se lăsară în jos, și șterseră arătarea din vis, ca pe o vedenie a nopței.

VI

Bucuria se ridică în mine, ca luna nopților de vară.

Coleridge

Era seară; marea era liniștită; atât de liniștită, încât părea o nemărginită oglindă în care soarele își resfrângea nenumăratele culori, asemenea unei femei încoronate, cari își încearcă, în fața oglinzei, falnicele haine cu fețe strălucite.

Eric Gundian sta la cârma luntrei, cu mâinile încrucișate, privind drept înainte, în spre zarea arzătoare; deasupra lui, o mare pânză ruginie se întindea, ca aripa uriașe a unei pasări. Barca înainta domol, dar totuși își croia statornic calea prin apa, pe când adâncile talazuri verzi, asemeni unor repezi telegari, se zoreau de ambele părți.

Gundian aștepta, nici el nu știa ce; dar o adâncă pace se răspândise peste sufletul său, și ochii lui aveau o privire de statornică fericire.

Cerul își desfășura în fața lui cele mai neprețuite culori, toate nuanțele de roșu, auriu și portocaliu, amintindu-i paleta pe care o părăsise.

Acum fără îndoială, mâinile îi stau în nelucrare, dar artistul viia într'însul tot atât de puternic, și această frumusețe, această pace, păreau a face parte din chiar adâncul firii lui.

Departe, în adâncul lui, știa că marele lui talent dormia, așteptând ziua când mâinele îi vor fi descătușate, ca să-și desăvârșiască marea lucrare.

Nădejdea și credința lui erau senine, și zâmbetul lui, mai dulce de cât ori când.

Roșul cerului începuse acum să păteze liniștita, nesfârșita mare; pătrundea chiar sub luciul apei, până când întreaga masă mișcătoare ajunse ca un ocean de flacări și de lumină; iar micile valuri cari alergau pe amândouă părțile ale bărcei, părea că târîsc lucitoare plete pe deasupra apei.

Gundian se sculă, și rămase în picioare chiar la capătul luntrei, cu trupul lui subțire conturat de un cearcăn luminos. Apoi își ridica glasul tânăr și limpede, și începu să cânte un cântec bătrânesc din țara lui; un cântec atât de straniu și de dulce, în cât marinarii la spatele lui izbucniră și dânșii în cântec, și vocile lor bărbătești se unirâ cu a lui, într'un lung ecou al notelor triumfătoare ale tânărului lor tovarăș.

Eric se întoarse spre dânșii, azvârlindu-și înapoi pletele aurii, cu ochii lui frumoși plini de visuri și de puterea tuturor speranțelor lui. Marinarilor li se părea că Eric, în frumusețea și tinerețea sa, era chiar întruparea vieței și a iubirei.

Acum, glasul lui se domolise; cântecul era un adânc oftat de dor, ca o prelungă avântare spre ale vieții nemărginite făgăduințe de neatins. Bătrânii căzură în genunchi, și tinerii își ascunseră ochi în mâini; fiecăruia i se arătau în minte, visurile tinereței, dragostele părăsite, speranțele îngropate, viitorul dorit sau temut. Minunatele colori păliseră, nu rămasese decât o slabă răsfrângere a lor; vântul începu să umfle pânza, și nava se părea că se avântă înainte în calea ei. Trupul lui Eric în picioare, își pierduse cearcănul de lumină; chipul lui, în întuneric la cârma navei, se arăta acum de desubtul zărei.

Valurile se făceau din ce în ce mai mari, și acum nu mai semănau cu armăsari ușurei alerpând în acelaș pas cu barca tovarășe, ci mai mult cu niște lighioane mânioase, gata să înghită șubredul vas, care pornise la drum cu atâta încredere, pe neastâmpărata legănare a grumajilor lor. Deodată, pânza se umflă și se întinse, gata să plesnească; marinarii încordară mai tare frân-

ghiile, şi şovăiau, asvârliţi încoace şi încolo la fiece mişcare.

Faţa lui Gundian era udă de spuma mărei, ochii lui tineri şi strălucitori priviau ţintă înainte, prin întunericul crescând.

Se aprinsese un felinar care ardea sus deasupra lui, ca steaua din Bethleem, aruncându-şi razele peste capul lui descoperit, şi trimeţând pe rând lumini şi umbre pe frumuseţea chipului lui. Nava sălta, scârţia şi gemea; vântul începu să urle; pescăruşii spăimântaţi sburau în jurul pânzei cu ţipete de teamă, tăind cu aripele lor albe, strălucirea aruncată de felinar.

Talazurile se făceau mai mari, tot mai mari, şi se izbiau de coastele năvei, asvârlind apa în valuri mari peste marginea joasă a bărcei. Eric era nevoit să se caţăre cu putere de frânghii, ca să nu fie aruncat în vâltoarea ce gemea, şi mereu se umfla fără răgaz. Pentru dânsul, furtuna ce se înţesia era o strasnică bucurie; el se îmbăta de vânt şi de multele lui glasuri chinuite; îi plăcea apa sărată ce era azvârlită în faţa lui, îi pătrundea hainele până la piele, şi îi zmăncia lanţul de aur dela gât. Se încânta de legănatul puternic al năvei sub dânsul; de sinistrele ţipete ale pasărilor, de fulgerarea aripelor albe, când in-

trau în cercul de lumină; se încânta de strălucirea felinarului peste namilele rostogolite ale valurilor mereu mai apropiate.

Se încredea în marinarii cari călăuzeau nava, şi în puternicele scânduri pe cari sta; mai presus de toate, se încredea cu seninătatea unui copil, în marele D-zeu deasupra lui.

Noaptea întreagă, furtuna urlă, se înverşună, suspină; iar micul şi voinicul vas îşi croi calea printre talazurile spumegate, până când zorile treptat învinseră întunericul, aducând cu ziua nouă, o tăcere care coprindea făgăduiala păcei şi a odihnei.

Astfel se petrecură zi după zi, noapte după noapte. Gundian, sau se culcă la soare, sau îşi înăspria mâinele muncind alături cu marinarii; alte ori, le cânta cântece duioase, cari le muiau inima, ori le aprindea sângele, le deştepta dorul, le aducea lacrămi în ochi, sau râsul pe buze. Iar alte ori, cânta din flueraş, şi atunci totul îi pierea din minte; şi totdeauna, fluerasul repeta acele noate întrebătoare, cari erau ca strigătul inimei lui, către acea neştiută vedenie pe care o urmărea, şi pe care numai în vis îi era dat s'o coprindă.

Asprii marinari îl priveau pe Eric ca pe o

ființă strălucitoare, din altă lume. Ei își închipuiau că el le purtase noroc în călătorie ; că prezența sa potolise furtuna, și că avea o putere asupra elementelor ; că minunata lui voce și fluerul năzdrăvan vrăjeau neodihnitele, mereu schimbătoarele valuri și vânturi. Il iubeau, și se gândeau cu teama la ziua în care Eric avea să'și ia rămas bun dela dânșii, și să îndepărteze din viața lor luminoasa sa ființă.

Ei simțeau bine că Eric era numai o pasăre trecătoare ; că nu era în puterea lor să-l oprească pentru totdeauna în mijlocul lor, și fiece zi în care priviau la fața lui senină și la strălucirea ce îi lumina ochii, era ca un dar de sus, o zi de binecuvântare și de belșug.

Eric n'ar fi putut explica pentruce rămânea între dânșii ; precum nu știa pentruce, deodată, într'o zi de liniște și de veselie, simți că trebue să urmeze chemarea lungului drum care îl aștepta. Se aflau pe o coastă depărtată și singuratică; luntrea era trasă pe malul acoperit de scoici. Tânărul cu plete aurii se uită spre cer, și văzu o păsărică pierzându-se în nemărginita depărtare.

Atunci Eric cunoscu că trebue să urmeze direcțiunea în care dispăruse păsărica. Nu putu nimeni să-l oprească ; trebuia să plece. Își luă în

Fântânaru N. Neculai

mână toiagul gros, puse fluerul în buzunar, își atârnă mantaua pe umeri, și, întorcându-se de mai multe ori pentru a saluta, fâlfâindu-și bereta, pe asprii săi tovarăși din ajun, se depărtă, în căldura tot mai mare a zilei.

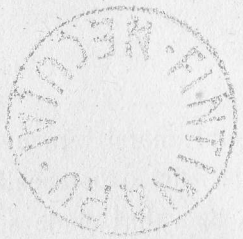

VII

Şi era totuşi în jurul tău zorii unei lumini ne mai văzute.

Wolfe

Malul mării era nesfârşit şi drept. Eric nu simţia nici o osteneală; faţa îi era pârlită de vânt, de valuri şi de soare. Ochii lui păstraseră ceva din albastrul cerului şi al mării. Hainele îi erau mânjite, şi păreau mai vechi decât în ziua când părăsise palatul Regelui Wanda. Dar lanţul dela gât sclipia în căldura de amiaz.

Eric umbla şi tot mereu umbla, dar înainta încet, căci picioarele îi se scufundau în nisip adânc la fiece pas.

Ca totdeauna, inima îi era plină de veselie, şi puţin îi pasă unde mergea, cu toate că nici o schimbătoare frumuseţe a coastei, nici un nouraş pe cer, nici o lumină pe mare, nu treceau nebăgate în seamă. Pentru dânsul, fiecare frumuseţe răsleaţă era ca un tablou compus de sufletul său.

Acuma, începură nişte stânci înalte să schimbe priveliştea malului şes şi singuratec, şi peste puţin, Eric trebui să'şi pună toată puterea ca să urce piedicile ce-i închideau calea. Din clipa aceia, înaintă din ce în ce mai încet, şi mai cu greu îşi trase răsuflarea; de mai multe ori se trânti jos pe nisipul moale, cu inima zvăcnind în piept, cu pletele aurii ascunse printre pietricelele umede ale malului. Dar toate îi plăceau, stânci, mare şi soare arzător; şi fiece greutate ce i se ivea în cale, îl făcea să se simtă mai mulţumit. Un suflet plin de bucurie e unul din cele mai neprețuite daruri ale Domnului.

Era târziu după amiazi. După ce urcase nişte stânci alunecoase, Eric ajunse la un golf mic şi îngust, încunjurat de peste tot cu un zid de stânci înalte.

Marea acolo era foarte tăcută, foarte verde şi străvezie, şi valurile line abia sunau, când, fiecare pe rând, lăsa o linie de spumă albă pe nisipul afânat.

Eric se lungise pe spate, cu bereta trasă pe ochi, cu mantaua pusă căpătăiu, şi o plăcută toropeală îi umplea toată fiinţa, după străduinţele trecute.

De odată, tresări şi se ridică, treaz, cu toate

simțurile agere : auzise ceva ce semănă cu sunetul puternic al unui clopot, venind din depărtare, însă desluşit, ca o voce sinistră, dar stăruitoare care chema, mereu chema.

Se uită împrejur plin de încordare, cu adâncă luare aminte, şi gata pentru orice întâmplare nouă.

Se sculă în picioare şi rămase ascultând, cu mâna la ureche.

Un răstimp se făcu iar tăcere, dar iarăşi se ivi limpede sunetul unui clopot, cu glas adânc, şi de data asta, Eric desluşi că sunetul venia dinspre stâncile cari făceau hotarul în partea cealaltă a golfului.

Eric simţi că trebue să se îndrepte către acel sunet ; ceva îl trăgea înspre acolo ; nu se putea împotrivi acelor note adânci cari chemau, mereu chemau...

Era un glas care-l ispitia, ori îl respingea...?

Nu putea să-şi dea seamă care din două. Dar nici nu'şi puse mintea să priceapă. Nu era el oare o pasere a văzduhului slobodă şi veselă, totdeauna cu cântecul pe buze, iubitoare de soarele care îl lumina, de adirea care îi mângâia obrajii, de bunul şi de statornicul pământ pe care călca ?

Notele clopotului erau când mai puternice, când mai domoale, dar glasului lor nu te puteai împotrivi ; şi frumosul flăcău simţi că trebue să-l urmeze ; începu aşa dar să înainteze înspre locul de unde părea că vine sunetul.

Ajunse peste puţin în faţa unui zid de stâncă pe care creşteau lungi plante urcătoare, cu ramuri mlădioase, acoperite peste tot cu boabe în coloarea mărgeanului, ce păreau mai mult a fi lungi lanţuri de mărgele strălucitoare, decât o plantă vie.

Aceasta era singura stâncă pe care creştea ceva, şi lăstarele păreau a avea rădăcina chiar în piatra neagră şi tare deasupra capului lui. Eric ridică în mâni vreo două din lungile ramuri atârnate, şi în acea clipă, sunetul clopotului se auzi limpede, ca de tot aproape. Eric îngenunchiă, şi băgă de seamă cu mirare că sub plantele în coloarea mărgeanului, se afla o largă deschizătură în stâncă, tocmai ca gura unei pivniţi. Se aplecă, ferindu-se cu grije de mlădiţele ce atârnau, şi înaintă bâjbâind, până se pomeni într'o întunecoasă vizuină.

Sunetul clopotului era din ce în ce mai desluşit, chemarea mai statornică. Aplecat pe vine, Eric înainta, pipăindu-şi drumul cu mâinele; era

de tot întuneric, și trecătoarea era îngustă, cu pereți aspri și umezi, de cari adesea își zdrelea degetele.

Treptat începu o lumină verzue să ușureze adâncă întunecime în care se află de câteva minute, și puțin câte puțin, Eric zări, la mare depărtare, poarta de eșire a tainicului tunel.

Lumina verzuie se făcea tot mai tare; și deodată, se pomeni călătorul în cel mai minunat loc ce văzuse vreodată.

Era o peșteră a cărei pereți și tavan boltit, aveau coloarea unui smaragd străveziu; de jur împrejur totul era verde; stâncile, nisipul, un iaz adânc de apă la picioarele lui, toate resfrângeau unde de lumină limpede și verde.

Ingustul mal pe care se afla, era doar o fâșie strâmtă, așa încât picioarele lui aproape atingeau adânca și întunecoasa apă.

In mijlocul acestui lac care umplea minunata peșteră, atârna un clopot, tot verde, și de o nemai pomenită strălucire; și, cu toate că mai încolo apa era cu desăvârșire liniștită, în centru se ridicau valuri scurte și puternice, cari izbiau în clopot, scoțând acel răsunet adânc, care dela început ispitise pe Eric să intre în astă grotă vrăjită.

Chiar deasupra apei, se întindea o punte în-

gustă, a cărei capete se răzimau pe nisipul colorat, și care trecea pe la mijlocul apei, chiar aproape de clopotul ispititor.

Puntea nu era decât o scândură mlădioasă, cât un lat de mână, acoperită cu muschiu umed și alunecos, verde ca iarba într'o zi de primăvară, când e în bătaia soarelui.

Din clopot porneau sunete stranii, ca o voce care-l menea să fugă de primejdie — apoi iar păreau pline de iubire, de o chemare rugătoare cuprinzând o nesfârșită făgăduință de bucurie și de dragoste.

Dar Eric era prea tânăr pentru a deslușì în acele note altceva decât fermecătoarele melodii menite să-i încânte auzul.

Fără a sta la îndoială, porni pe puntea șovăitoare, pe care abia putea înainta, cu grija de a așeza un picior înaintea celuilalt, aproape ca și când ar fi pășit pe o funie întinsă. Aceasta îl umplea de bucurie; și râsul lui vesel se resfrângea din pereții verzui, ca și când ar fi glumit cu niște tovarăși de joc.

O nespusă năzuință îl coprinsese de a se uita la clopot de aproape, și de a ști ce se afla de cealaltă parte a lacului întunecos; avea o pre-

simțire că ceva și mai minunat se ascundea acolo, nu departe.

Scândura lunecoasă atingea apa sub povara lui, și el, de abia să ținea pe mușchiul umed lipit de dânsa. Dar Eric era mlădios, tânăr și îndrăzneț; apoi știa să înnoate ca peștele, și nu cunoștea nici de cum ce este frica.

Adâncul sub el părea fără fund; numai din când în când, ochii lui zăreau forme mișcătoare nedeslușite; dar ce erau, nu putea vedea.

Acum, ajunsese aproape de clopotul pe care micile unde îl izbiau din toate părțile, făcând din notele lui variate un cântec fermecător de o dulcime pătrunzătoare.

Eric își apleca urechia spre clopot, care îi șopti ceva printre sgomotul notelor ispititoare, dar nu pricepu; începu să râdă, și mângâia cu mâna clopotul, fără nicio grije de glasul prevestitor ce iarăși se ridică din adâncimea lacului.

Se opri pe cărarea tremurătoare, și, ca răspuns bătrânului clopot, dădu drumul glasului său, limpede și răsunător, în care se coprindea toată fericirea și veselia unei inimi neatinse, a unei vieți nepătate — glasului său curat, cristalin, ca glasul unui înger.

Mai puternice și mai puternice se întindeau undele de melodii.

De jur împrejurul pereților verzi ca smaragdul, veselele note răsunau, ca o mie de răspunsuri date nesfârșitei fericiri de a trăi, pe care o coprindea ăst glas omenesc.

Eric iarăși se aplecă spre bătrânul clopot și îl atinse cu mâinele, apoi porni grabnic înainte, pe puntea primejdioasă, dornic să ajungă de partea cealaltă, și să vadă ce se află acolo.

Ajunsese acuma dincolo; peste tot în jurul lui, lumina izvoria verde și străvezie; dar nu-l împresura numai lumina verde; altă strălucire pătrundea în tainica peșteră, arătând lui Eric că e altă deschizătură de partea cealaltă; o strălucire aurie, ca și când toate razele soarelui ar fi lost adunate la un loc într'un râu de foc.

Eric alergă în spre ea, ca un copil nerăbdător în goana unui fluture, plin de o nemărginită lăcomie față de orice l-ar fi așteptând în acea orbitoare strălucire.

Dar o atare frumusețe îi izbi privirea, o așa ne mai pomenită fermecare, încât rămase pe loc încremenit.

Răsuflarea îi se înțesă, ochii rămaseră pironiți

ţintă, iar el, vrăjit, cu sufletul de artist tremurând de extaz în faţa celor ce vedea :

Se afla într'o sală de cea mai albă marmură, a cărui pereţi, podele şi tavan, erau albe şi sclipitoare cum e zăpada proaspăt căzută, şi pe cari milioane de cristale luciau ca promoroaca într'o dimineaţă de iarnă plină de soare.

In centru, pe un tron, sta o femeie, ale cărei vestminte erau şi mai albe decât cele ce o înconjurau, şi se lăsau în jos în cute lungi şi drepte ; iar tivul era o dungă groasă de diamante sclipioare, care luneca dealungul treptelor tronului, şi se lăţea peste podeaua nepătată, unde juvaerile străluceau în toate culorile curcubeului.

Tronul era cioplit dintr'un bloc uriaş de jadă verde-deschis, care era lucie şi sclivisită ca ghiaţa.

Piciorul femeei se odihnea pe un leu, al cărui blană era tot atât de albă ca şi draperiile pe care stă culcat. Capul lui imens se rezema pe labele spăimântătoare, şi ochii pândeau cu o privire încordată, de sub coama ciufulită.

De ambele părţi ale tronului, ardeau două înalte făclii, înfipte în podeaua de marmură ; iar ceara pica în şiroaie dealungul lor, ca nişte părăiaşe îngheţate.

Făcliile aveau în creştet nişte lumini albăstrii, şi răspândeau o mireazmă încântătoare, care se înălţa spre boltă în turburi nouraşi, şi plutia acolo ca o ceaţă subţire. In jurul tronului şi al făcliilor, se încolăceau cununi de flori de paştiţă, albe ca laptele, cu inima aurie. Multe din petalele lor ninseseră pe lespedele de marmură, unde zăceau ca un strat de zăpadă.

Femeia sta dreaptă, ţeapănă, cu bogăţia părului bălan acoperindu-i umerii, şi lunecând dealungul spatelui. Pe cap, avea o cunună deasă, împletită din aceleaşi albe paştite, care îi înconjura strâns fruntea ; dar ceeace era mai straniu decât toate, era că ochii acestei femei eràu acoperiţi cu o legătoare. Un ştergar alb, neted, era înodat în jurul tâmplelor ei, pe sub cununa de flori.

Nici o mişcare nu pornea de la tronul ei ; arătarea împărătească era neclintită ca o stană; singură, lumina făcliilor tremura în aerul liniştit, şi ceaţa albăstrue care se înălţa din ele, plutia deasupra femeei tăcute, ca un văl uşor.

Eric era prea încremenit de minunata vedenle pentru a înainta măcar cu un pas. Simţea totuşi dorinţa de a smulge legătoarea de pe ochii, în marea lui nădejde că acolo ar fi ascunsă privirea pe care fără preget o urmăria. Dar deodată,

frumoasa vedenie se ridică de pe tron, şi marea lighioană de la picioare se sculă şi dânsa, rămânând lângă femeie, ca păzitorul vreunui templu de demult.

Incet scoborî femeia cele patru trepte lucitoare, cu lunga mantie atârnând după dânsa, târînd în cutele ei foile florilor căzute, şi cu juvaerele nestimate sunând la atingerea pietrelor răcoroase de jadă verde. Incet se apropiă de Eric cu mâinile amândouă întinse înainte, în gestul dibuitor al orbilor.

Atunci Eric înaintă şi dânsul, simţind că trebue să apuce aste mâini ce bâjbâiau, şi că trebue să urmeze pe astă dumnezeiască făptură ori unde va vrea să meargă.

Acum se ridică glasul el ispititor şi dulce: — „Mult ţi-am aşteptat venirea, streine frumos! Am stat pe acest tron în mâhnire şi tăcere, câtă vreme ai întârziat în calea-ţi. Dragi îţi sunt, şi încă prea mult, cerul, marea şi pământul; dar acum că ai ajuns până la mine, îţi voiu descoperi alte bucurii, de cari până acum n'ai visat. Lungă ţi-a fost calea, şi ai pierdut multe zile fără preţ, dar să nu le mai socotim, acum că ai ajuns aici!..." şi zicând astfel, îşi încolăci cu o mişcare blajină braţul în jurul umerilor lui

Eric, şi îl trase domol în spre tron, peste lespezile ninse cu flori.

Eric rămăsese fără graiu, atât nu se aşteptase la asemenea primire; însă, fără împotrivire, ca într'un vis, se lăsă târît de această nemai pomenită făptură de lumină, şi căzu pe treptele tronului, la picioarele ei, unde până acum şezuse leul. Şi acolo, cu capul aproape de genunchii minunatei femei, ascultă, ca în vraja unui vis, ispita glasului ei, neînţelegând deplin tot ce spunea; dar vorba ei era atât de dulce, atingerea mâinei ei atât de mângăioasă şi potolită, încât toată viaţa lui îi zvâcnea în vine, într'o nespusă desfătare...

Işi uitase cu totul dorinţa de a-i smulge legătoarea de pe ochi. Simţea că voinţa i se topeşte sub mângâierea ei şi la sunetul glasului ei. Nu mai avea altă dorinţă decât a rămânea acolo mereu, ascultând, şi îmbătându-se de neasemănata strălucire a acestui loc.

Acum, dulcea voce îi povestia, cu obrazul plecat spre al lui, cu părul în valuri aurii căzând în jurul lui, multe de toate, despre minunele ce avea să-i arate, dacă primia să rămâe lângă dânsa; despre avuţiile ce avea să arunce la picioarele lui, despre cântecele ce avea să-i cânte, despre

florile în mii de fețe ce avea să-i dea, podoabele regești cu care avea să-l gătească, nesfârșitele ospețe ce avea să-i întindă ca să-și aleagă din ele... dacă primia să rămâie lângă dânsa.

Eric ridică ochii mirat ; de bună seamă nu era s'o părăsească ! Dece să plece de lângă o ființă atât de albă, de frumoasă, de bună, de bălaie ! Își plecă capul, și sărută mâna aceia mângâioasă care îl netezia atât de blând ; oh, de sigur, primia să rămâie la dânsa cât va vroi ea.

Femeia își lăsă capul pe spate, și prinse a râde. Nu știu cum, dar râsul ăsta păru lui Eric singura notă nepotrivită, de când intrase în acest loc; nu se opri mult cu gândul la aceasta, dar i se păru râsul ei ca și o picătură de apă înghețată, lunecându-i între umeri. Doria să n'o mai audă râzând ; mai de grabă îi plăcea să simtă dulcea ei suflare pe obrajii lui, și trecerea degetelor ei domoale printre pletele lui.

Se ridică în genunchi pe treapta de la picioarele ei, și apucând-o de amândouă mâinile, o rugă să i dea voie să-i desnoade legătoarea de pe ochi-i.

Dar frumoasa vrăjitoare se dădu înapoi, trăgându-și mâinile din mâinile lui rugătoare.

— „Ce fel ? strigă dânsa, și iarăși răsună râsul ei

aspru. „Cum poate fi cineva atât de aprig ! și să cerce a desvălui de odată toate tainele ! Ștergarul acesta peste ochii mei, trebue să rămâie acolo până ți-o da voie să-l ridici... dar multe ai de învățat până să sune ceasul acela ! Pare-mi se, nu ești nimic alt decât un tânăr nesăbăduit, care nici înțelegi deplin cum să-ți cheltuești bogățiile, nici pricepi farmecul așteptării".

Și apropiindu-și iar fața ispititoare de a lui, cu buzele ascunse în părul lui, șopti : „Am să te învăț,—oh, atâtea lucruri... dar mai intâi, trebue să aflu povestea ta, și pentru ce rătăcești așa, fără țel, în lumea fără margini."

Atunci Eric, tot îngenunchiat, cu mâinile apropiate, în poala ei, ca un copil rugător, povesti povestea lui, și cum sufletul întreg îi era plin de dorul arzător de a găsi chipul și ochii ce-i lipsiau ca să-și desăvârșească lucrarea.

—„Și poate că tu ascunzi sub acest ștergar chiar ochii pe cari îi caut în toată lumea fără margini... De aceea mâinile îmi sunt atât de nerăbdătoare să smulgă de pe fruntea-ți acea ce-mi ascunde poate fericirea !"

Și Eric începu atunci să se roage de dânsa, cu frumosul lui obraz îmbujorat și aprig, cu ochii strălucitori plini de nerăbdare, cu trupul tre-

murând; era în adevăr o priveiiște vrednică de zei, în toată tânăra lui desăvârșire.

Femeea, cu toate că ochii îi erau ascunși, părea că'și dă seama de ce se petrecea, și răspunse iarăși râzând. „Nu încă, nu încă! — dă-mi însă mâna, și am să te duc spre bucuriile ce-ți păstrez—și la sfârșit, poate că vei uita cu totul ceea ce-ți pare acum că e singurul scop al vieței tale.“ Și iarăș, ca sunetul unor clopoței de argint, reci, răsunători, se răsfrânse râsul femeii din boltele albe ca neaua.

Vrăjit și fără împotrivire, tânărul pictor îi apucă strâns mâna răcoroasă, și se lăsă târît afară din alba sală. O urma cu pași tăcuți, simțind că ori unde va vrea, va urma-o, va urma-o mereu, căci își pierduse voința în acele mâini intinse, cari îi luaseră în stăpânire inima, sufletul și simțurile.

VIII

Sunt fără tihnă, sunt însetat după lucruri depărtate

Tagore

Eric sta întins la picioarele încântătoarei femei. Zilele curseseră, și ea îl dusese din frumusețe în frumusețe. Dar râsul ei era tot mai aspru; o notă dc nerăbdare se strecurase în dulceața catifelată a glasului ei.

Tânărul acesta era de bună seamă numai un copil; mâinele lui se întindeau să apuce raze de soare, să culeagă flori, să smulgă bucuriile ce i se arătau, și râsul lui ușor răspundea păsărilor, cu o desăvârșită neștiință a celor ce erau poate așteptate dela dânsul ca răspuns.

Adesea Eric se ruga de acea ce-l ținea în robie, să-și desvălue ochii, arătându-i că, oricât de fericit era în acele ținuturi, totuși nu putea rămâne acolo veșnic; lumea întreagă fără margini se întindea în fața lui, unde era să urmărească aceiași vedenie.

Dar tovarășa lui, îl amăgea mereu cu noui făgăduințe, copleșindu-t tot cu alte plăceri și desfătări, până când se simția obosit de atâta tihnă și fericire ; veniau ceasuri în cari îl coprindea dorul de drumurile prăfuite, de arșița soarelui, de primejdiile nopților de furtună și de vânt.

In asemenea clipe, femeea oarbă parcă îi citea gândul, în pofida legătoarei de pe ochi; atunci se făcea și mai blajină, îi pregătea vre-o nouă bucurie, câte ceva neașteptat și încântător.

Acum şedea Eric culcat, ca leul odinioară la picioarele femeei pe care n'o putea părăsi.

Intr'o zi, ea era așezată pe o bancă de marmură într'o grădină unde aproape toate florile erau albastre .Grădina era mică și patrată, pietruită cu lespezi de marmură ; două înguste cărări de apă, căptușite cu piatră albastră ca păunul, se încrucișau în mijlocul ei. In centru, se înălța o fântână de marmură ; cei ce se aplecau peste margine ca să privească în fund, vedeau că apa era albastră ca marea, și auzeau voci stranii cari păreau a chema din fundul apei într'o rugă monotonă. De toate părțile, ziduri înalte închideau grădina, și arbori umbroși se întindeau peste tot

coprinsul ei, azvârlind lumini tainice și izvoade felurite peste recile lespezi de piatră.

Florile erau atât de albastre, încât aveau culoarea mărei, vara, când soarele o izbește din toată puterea. Inguste cărări de marmură șerpuiau printre răzoare, și fiecare cărare era înconjurată de șiruri de flori cu cotoare scurte, de o coloare roșie ca focul, cari luciau cu patimă, ca un jeratec.

In fiece zi, acea femee era gătită cu haine de o falnică bogăție ; în fiece zi, mai frumoase de cât cele din ajun ; dar nici odată nu se mai arătese în cutele hainei albe ca zăpada din ziua întâi, în care plăcuse lui Eric mai mult decât ori când.

Acum, pe când sta rezemată de banca cioplită în felurite chipuri, haina ei părea țesută din schimbătoarele fețe ale curcubeului. Era, la umeri, ca de aur; apoi se preschimba în verde, până când, la poale, bătea tot mai închis în purpuriu de toate nuanțele, pe covorul întunecat unde Eric se odihnea chiar la picioarele ei. Ca de obiceiu, picioruşele ei erau goale, cu sandale uşoare cari feriau gingaşele tălpi de asprimea pietrelor.

In jurul frunței, avea o cunună deasă și intunecoasă de flori de cicoară, sub care legătoarea

izbia vederea prin albeața ei. Mâinele ei se jucau fără încetare printre lungile șiraguri de smaralde și safire. Le aduna în palmă, le lăsa să alunece printre degete, dealungul rochiei aurii, ca apa sclipitoare revărsată dintr'un ulcior de piatră nepreţuită.

Dealungul zidurilor, pe jelţuri joase de marmură, erau așezate cele mai frumoase fecioare de pe pământ; și toate la un loc, erau ca o cunună de flori în toate culorile. Toate purtau ghirlande de flori pe cap, în nuanța rochiei lor ; și fiecare ținea în mână o harpă de aur, din care smulgea cântări cari îți topiau inima și sufletul. Toate fecioarele își îndreptaseră privirile spre frumosul tânăr ce sta întins printre cutele mantalei femeei—dar nici una, vai, nici una, n'avea ochii visului lui. Privise lung în fețele lor pe rând, însă în zadar ! Frumoase erau la chip ; brațele lor erau albe și moi—părul lung le atârna până la poale, amestecat cu petale scuturate din cununile lor.

Aerul era greu de mireazma izvorâtă din flori; și dulcele graiu al harpelor ofta printre ramurile întinse ale pomilor. Dar Eric era plin de neastâmpăr ; se simțea copleșit în asta grădină minunată ; se ivia în inima lui o ciudă împotriva

acestei frumoase făpturi, care se juca cu dânsul ca un copil cu o jucărie. Il ademenia mereu, dar nici când nu voia să sature dorul sufletului lui. De câte ori întindea mâna să-i desnoade legătoarea de pe ochi, ea, cu o vorbă sau un gest, schimba cursul gândirei lui. Când cerea să-i se arate drumul care să-l ducă înapoi de unde venise, femeia izbucnea în râs; râsul acela, pe care Eric începuse să-l urască, și apoi îi acoperea fața cu dulci mângâieri cari parcă secau din el toată bărbăția, și îl lăsau fără voință, și fără puterea dă a gândi.

In taina inimei lui, își croia planuri cum ar putea să fugă. Dulcele mirezme, glasurile topite în cântare, desfătarea nesfârșită, fructele tropicale cu cari se hrănia, îl obosiseră, și el copleșiseră; și totuși, simția că nu putea părăsi pe încântătoarea ființă, până nu văzuse culoarea ochilor ei. Dar cu toate că doria aceasta cu un dor înfrigurat, se temea oare cum de desamăgirea ce ar putea avea.

Și astfel, sta întins în grădina farmecată, cu inima sfârșiată de dorul libertății, și totusi fără puterea de a sfărâma mrejele de mătase cari îl țineau ca niște lanțuri de fier.

IX

L'espoir même a des portes closes.
Cette terre est pleine de choses
Dont nous ne voyons qu'un côté.

V. Hugo

Eric rătăcia prin mulțimea de grădini, grote și săli boltite cari alcătuiau locuința vrăjitoarei. Era noapte, o noapte luminoasă mai-mai ca ziua, din pricina lunei care strălucea jos pe cer, și era atât de aproape, în cât parcă copleșea pământul, și pătrundea în fie ce ungher și ascunzătoare. Eric avea ciudă pe îndrăzneala ei; sperase să se învălue în întunecimea nopței, ca să se poată furișa, și să fugă, însfârșit! Nu mai puteă răbda apăsătoarea neliniște ce-l cuprinsese treptat. In astă seară, plecase pe furiș din bogata serbare pe care i-o pregătise frumoasa stăpână a robiei lui. O lăsase acolo, pe tronul de aur, printre draperiile neprețuite, printre ghirlandele de maci roșii cari erau aninate în jurul meselor, unde mulți tineri, frumos împodobiți și sgomotoși, se

adunaseră. Erau tineri cari beau și cântau, a căror ochi arătau o ciudată oboseală, și cari păreau că mereu năzuesc spre o plăcere ce-i amăgia și trecea, lăsându-i cu mâinile deșarte și întinse.

Toți se înghesuiau în jurul tronului de aur, îndesându-se lângă făptura împărătească ce sta acolo, în haine purpurii, cu ochii tot legați, sub cununa de maci apăsată pe pletele aurii. Râsul ei pătrunzător răsuna limpede deasupra sgomotului; odată, ridicase mâinile drept în sus, aruncând bogatele flori de mac peste capetele plecate ale tinerilor, și băuse dintr'o cupă de aur, pe care o întinsese pe rând buzelor lor însetate. Unul din flăcăi era ca Eric de tânăr și de o minunată frumusețe; cu ochi ca juvaere strălucitoare, cari însă cuprindeau o așa adâncă suferință, în cât Eric nu putea să rabde privirea lor. Acest flăcău se târîse în genunchi până la treptele tronului, rostind rugăminți fără șir, cu lacrimi fierbinți curgându-i pe obraz; apoi își ascunsese fața în cutele purpurii ale hainei ei, și plânsese ca și când i s'ar frânge inima, pe când femeia fără milă, îmbrăcată în roșu, râdea, râdea, batjocorind cu vorbe aspre durerea lui, până când începură toți să râdă cu dânsa. Atunci Eric fugise, cuprins de dorul nebun de a răzbi până la

noaptea răcoroasă, şi de a scapa cât de departe de aste petreceri al căror înţeles, sufletul lui curat nu-l putea deslusi.

Dar femeia minunată picase ceva din otrava ei în vinele lui, căci, cu tot dorul lui de a scăpa, simţia o durere arzătoare în suflet, când gândia să plece fără a-i fi văzut ochii. Pe de altă parte, se temea să găsească chipul visurilor lui de desubtul acelui ştergar, care începuse să-l umple cu spaimă... şi totuşi... de ce astă durere arzătoare în suflet? De ce venise până aici? De ce nu se întorsese înapoi, când bătrânul clopot îl vestise aşa de neîncetat? Se simţi de odată mai înţelept, mai bătrân, ca şi când ani s'ar fi scurs de când părăsise marea, şi se perduse prin ăst labirint atât de plin de frumuseţe şi de ispită.

I se părea că mai simte odată dulcea atingere a mâinilor femeei, că vede floarea arzătoare a buzelor ei, trupul ei mlădios şi moale, braţele albe, părul în cute aurii, picioruşele mici; şi se opri în loc, lipindu-şi mâinele peste ochii aprinşi. De ce nu-i smulsese până acum ştergarul de pe ochi, de ce nu-şi apăsase cu foc gura pe buzele ei ispititoare? In adevăr, fusese un nătărău, şi de sigur că aşa îl socotea şi dânsa; şi poate îi batjocoria amintirea, printre acei tineri nerusinaţi

ce se înghesuiau în jurul meselor ei, acelor mese covârşite de greutatea scumpelor ospeţe, şi unde strălucitorii maci îşi răspândeau petalele, pe când se vestejeau şi se ofileau, printre sutele de lumânări aprinse. Eric gemu cu durere; îl cuprinsese dorul de a se întoarce la tronul de aur, şi de a spune frumoasei femei că o urăşte! o urăşte! Dar acum, trebuie să fugă... de ce era luna aşa de luminoasă? De ce nu putea să afle drumul spre sala albă ca marmora, şi de acolo, peste apa cea adâncă, să treacă pe lângă fântâna misterioasă, până să ajungă iarăşi în lumea largă? De ce oare îl durea capul şi îi zvâcnea? De ce i se usca gâtul de suspine abia stăpânite? Ce i se întâmplase? Nici o dată nu simţise toate astea! Toată dulcea pace a sufletului lui, fusese înlocuită prin valuri de dorinţe şi de simtiri necunoscute; şi sub toate astea, tresăria o durere aprinsă în inima lui, o dorinţa nestrămutată pentru ceva ce nu putea coprinde.

Luna înneca totul într'o lumină puternică, fără milă. Eric alerga din loc în loc, căutând o eşire, dar peste tot, găsia numai ziduri goale cari îl opriau. Simţia că i se rătăceşte mintea, sângele îi zvâcnea în tâmple, ochii i se împăinjeneau, şi, cu un strigăt înăbuşit de durere, pică la pământ, şi totul în juru-i se întunecă.

X

Căci în multă înțelepciune multă durere se află: și cel ce mărește știința mărește suferința.

Ecleziastul

După un răstimp, Eric își reveni în simțiri, se uită înprejur, și văzu că se afla într'o cămăruță întunecoasă. Cum ajunsese acolo, nu știa; nu o mai văzuse niciodată. Apoi, se ridică în picioare tresărind. O perdea să dăduse în lături încet, și putea acum privi într'o odaie întunecoasă, în care lucia o slabă lumină.

Uitându-și teama și durerea, înaintă repede, sperând să găsească o eșire prin care să ajungă la bătrânul clopot plângător, și apoi la libertate, sub marele cer al lui Dumnezeu. Dar priveliștea ce-i izbi ochii, îl încremeni pe loc: pe un pat îngust zăcea femeia pe care ajunsese s'o urască.

Era întinsă nemișcată, dormind pe spate, cu minunata ei față de abia deslușită, și, oh mirare! ochii ei nu mai erau acoperiți! Totul în jur părea

învăluit într'o ceață cenușie; cutele ușoare în care era îmbrăcat trupul ei, erau și ele cenușii, ca subțirile pânze de paianjen.

De amândouă părți ale patului, la capul ei, era așezat câte un vas mare de argint fără lustru, plin cu stânjinei în coloarea nourilor de toamnă. La picioarele ei, nemișcată și fără a clipi, ca cioplită în granit sau turnată în oțel, sta o aquilă de o mărime nemaipomenită, privind țintă în văzduh. Acolo sta, în liniștită măreție, la picioarele astei vedenii minunate, ca o stafie a munților încremenită în piatră. O ceață ușoară acoperia totul, ceva misterios și asemănat cu moartea; și nici nu se vedea de unde venia lumina; nu erau nici ferestre, nici vre-o deschizătură, și totuși se vedea totul, deslușit și limpede.

Chipul femeei era mai perfect decât fusese vreodată. Eric se aplecă acum asupra ei, simțind într'însul minunare și cucernicie.

S'a mai văzut o ființă să doarmă așa de liniștit? a mai avut ființa vie fața atât de palidă, buzele atât de albe? Cu încetul, o simțire rece de teamă începu să coprindă pe tânărul înspăimântat; se aplecă mai jos, cu fața lângă acea față tăcută.

Dar sări înapoi cu un strigăt de groază... sub lungile gene văzuse că femeia îl privește... însă...

Oh, ce să fie ! Ce îngrozitor vis e acesta ! Ea se uita, privia ținta,... da, privea țintă cu ochi fără vedere,.. ochi din care lumina vieței pierise pentru vecie ! pentru vecie !

Eric căzu în genunchi și își ascunse fața lângă făptura neclintită : și pe când sta așa, simți ceva rece pe obrazul lui, ceva care picura încet pe podeaua unde îngenuchiase. Ceva care se lățea treptat într'o pată întunecoasă și se întindea mereu peste mantia cenușie... Și atunci Eric văzu că în inima femeei, un pumnal fusese înfipt... un pumnal, chiar în mijlocul inimii.

XI

Peste aste minuni plutea o ceață de lăcrămi.

Tagore

Inalte și severe în tăcerca lor părăsită, se înălțau zidurile vechiei biserici. Soarele lui D-zeu pătrundea prin ferestrele dărăpănate ; cerul lui D-zeu era singurul acoperiș ; mulți dintre stâlpi erau căzuți jos, iar alții se ridicau drepți și țepeni, și priviau încruntat din înălțimea lor, cenușii și singuratici, cum sunt iarna uriașii arbori.

Grămezi mari de pietre erau răspândite pe lespezile de mozaic, în care se zăreau încă urmele unor frumoase izvoade ; statui prăbușite de pe piedestaluri, zăceau în atitudini de jale, cu brațele frânte, cu ochii fără privire ațintiți spre lumina zilei, în nepăsare încremenită.

Unora din ele le lipsea capul, care în cădere, se rostogolise departe.

Natura își împlinea grabnic menirea; întinsese

o mantie de flori și de mângâietoare verdeață peste năruita operă de artă, care odinioară, de mult, fusese durată de mâinile omului, cu rugi cuvioase și cu jurămînte.

Din fiece crăpătură, răsăreau lăstare, din fiece locșor, într'o învălmășală nestăpânită. Până și plantele sălbatece din lunca învecinată, începuseră să pătrundă în biserică, împrumutând clădirei părăsite o arătare de sărbătoare, ca și când ar fi fost pretutindeni presărate flori, pentru vre-o binecuvântată zi de prăznuire.

In tufe mai bogate decât orice altă, floarea de livențică sălbatecă pusese stăpânire pe sfântul locaș, lărgind crăpăturile mozaicului în mii de locuri, și croindu-și calea peste tot, până când se așternuse de colo până colo o umbră albăstruie, cum e ceața din amurg plutind peste o mlaștină.

Printre portaluri larg deschise, se zăria lunca cea pustie, întinsă cât putea ochiul coprinde, acoperită și dânsa cu aceași floare albăstruie-închis; iar în zarea depărtată, lunca se pierdea în hotarul cerului, încât abia se deosebia unde se sfârșia una și unde se începea cealaltă.

O tăcere stranie învăluia tot coprinsul ; n'ai fi putut crede că vreodată picioare de om să fi

păsit spre altarul acum prăbușit, și care lucia ca un giulgiu, când izbiau razele soarelui piatra lui rămasă albă.

Covorul des de livențică răspândia o mireazmă ușoară, ca o adiere din trecut, în care se ascundea o întreagă comoară de amintiri... uitate... Pace, pace și iar pace plutia peste toate : pacea lucrurilor ce nu mai sunt.

In fața altarului zăcea Eric, întins în toată lungimea lui pe jos, printre albastrul livențicăi; obrazul îi era lipit de lespezi, părul auriu încălcit, și hainele scumpe, prăfuite acum și murdare.

Zăcea culcat acolo, și din toată gingașa lui înfățișare, se desprindea că un strigăt prelung de împotrivire, în contra lucrurilor nemiloase de care se izbise.

Fugise, fugise neîncetat, călăuzit de o pornire oarbă, nedându-și seama de felul cum izbutise să scape. Iar când zărise însfârșit largul cer d'asupra capului, se aruncase nebunește înainte, și se urcase peste stânci, lăsând marea departe în urma lui.

Inainte, tot înainte, nerăsuflând, în graba de a scăpa de acea făptură tăcută, învelită în falduri cenușii, cu ochii fără privire, și cu pumnalul în-

fipt în inimă... Niciodată nu'şi dădu seama cum ajunsese în acest loc părăsit.

Văzuse de departe ăst paraclis în ruine, înălţîndu-se, cenuşiu şi părăsit, în mijlocul unui pustiu de flori albăstrie; îl văzuse, conturat în jalnica lui singurătate, pe limpezimea cerului; şi îl cuprinsese dorul viu de a se adăposti aci, în locaş sfânt, după peştera de jale şi de pierzanie pe care o lăsase în urmă.

Ce-i păsa lui dacă era o ruină, dacă sfintele cântări şi rugile ferbinţi nu mai răsunau între zidurile prăbuşite. Fusese odată casa Domnului; şi obositul călător avea nevoie de adăpost binecuvântat.

Nemişcat ca în somn, sau mort, zăcea acolo Eric; nici un sunet în jurul lui, decât bâzâitul albinelor printre dulce-mirositoarele flori de liventică. Zburau încoa şi încolo, sorbind din fie ce cupă, comoara de miere si de dulcime, — pe când micii fluturaşi albaştri, jucau printre dânsele, în veselia lor deşeartă şi fără folos.

De odată, un stol de porombei se apropiă, plutind din fundul cerului de vară, şi se lăsă, ca un nour alb pătruns de soare, pe fiecare pervaz de fereastră, unde începură să'şi fluture aripile, şi să umple întreg coprinsul cu săgetări de lu-

mină, când luciau razele de soare pe ale lor pene ca zăpada.

Porumbeii uguiau şi se ciuguleau: albinele roiau împrejur; iar de sus, de undeva, o pasăre îşi cântă cântecul de veselie, cu un glas ce se înalţa limpede şi ascuţit, în aerul pătruns de căldură.

Soarele începu să-şi trimeată razele pieziş prin frumoasele ferestre înalte, înnecând în valuri de lumină unul din pereţii clădirei. Işi trimese razele calde să mângâe pletele tânărului şi albele lui mâini încrucişate; apoi o rază căzu asupra unei icoane care rămăsese la locul ei, mai sus de altar. In momentul acesta Eric, pentru întâia oară, ridică capul; şi văzu, zâmbindu-i cu o milă îngerească, un chip de aşa nepomenită blândeţe, încât simţi că de odată i se ivesc lacrămi fierbinţi în ochii obosiţi. Cu mâinile încrucişate, căzu în genunchi într'o mişcare de închinare, şi rămase cu privivea ţintită în minunaţii ochi ce se uitau la dânsul.

O haină lungă, de o culoare nedesluşită, învelia în cute lungi corpul imaterial al Fecioarei. Mâinele ei erau întinse ca pentru binecuvântare; pe cap, purta o înaltă coroană de aur, care, izbită de lumină, părea aievea; şi ochii ei, mi-

nunații ei ochi, erau plini de lacrămi... Iar în inimă... oare vedea bine Eric... ori visa poate iarăș un vis cumplit?... în inimă, avea și dânsa înfipt un pumnal. Toate inimile, oare, trebuie ucise?

Ce învățătură rămânea să tragă Eric din astă bătrână omenire? Peste tot să fie suferință? Și cei ce binecuvintează să aibă aceiași soartă ca acei ce otrăvesc și inima și sufletul! Cât fusese el de neștiutor, când cânta ca o păsărică în lumină, nepricepând nimic, nesimțind nimic, decât propria lui bucurie de a trăi! Acuma, păreau toate schimbate; durere și ispită, vorbe aspre și zâmbete dulci, toate se perindaseră în grabă amețitoare; și iată acum, în inima astei minunate Maici a Domnului, cea mai curată dintre toate femeile, era înfipt tăișul nemilos... și totuși, ea nu înceta de a zâmbi, cu mâinile frumoase întinse, ca să încerce a le cuprinde în oarba lui dibuire!

Cu ochii pironiți asupra sfântului chip, Eric se apropiă de altarul sfărămat, în jurul căruia razele soarelui își adunaseră toată strălucirea, până ajunsese chipul Maicei Domnului să nu mai fie o icoană, ci o femeie vie, toată lumină și lucire, dumnezeească milă și iubire.

Obositul pribeag căzuse în genunchi, cu mâinele încrucișate, cu capul plecat; și, cum sta așa, șoptind închinăciunile de mult uitate ale copilăriei, lacrămi aievea și ferbinți izvorîră din ochii sfintei icoane, și căzură, picătură după picătură, pe pletele lui aurii.

Și era ca o blajină binecuvântare, ce coprindea întrânsa o dulce făgăduială de fericire și de pace

XII

Din inima ta să nu goneşti eroul! Păstrează-ţi cu sfinţenie ultima nădejde.

Nietsche

Pustiul acoperit cu livenţică, şi asprele ruine ale bisericii erau lăsate în urmă, şi pribeagul străbătea acum strâmtoarea stâncoasă a unor munţi înalţi şi sterpi, ce se ridicau înspăimântători deasupra capului lui. Il cuprinsese năzuinţa să se urce cât mai sus, în dorul de a fi cât mai aproape de cerul albastru. Ceva din pacea ce-i o vărsase în inimă icoana sfântă, mai rămăsese încă într'ânsul. In ochii lui limpezi se ivise o mirare visătoare, ca şi când ar fi privit încă vedeniile curate; căci lacrămile calde ale Maicei Domnului îl sfinţiseră, şi-i lămuriseră o înţelegere mai adâncă. Dar tot rămăsese pe sufletul lui o umbră, în urma întunecatelor întâmplări din peştera vrăjitoarei.

Nu mai era ca mai înainte o pasere veselă,

cântând, ori rătăcind în coa şi în colo. Călca cu un pas mai bărbătesc: ceva din vioiciunea copilărească pierise din umbletul lui; ceva din dulcea încredere se stinsese în ochii lui, când privia pe cei ce îi ieşiau în cale.

Când îşi cânta din fluer, se minuna singur de sunetele noui ce auzia; păreau mai adânci, mai triste, şi în glasul lui nu mai vibra atât de clar bucuria de a trăi.

Şi totuşi, lumea era minunată şi plină de făgăduinţă! chiar munţii aştia stâncoşi aveau forme şi culori cari îi înveseleau inima. In privinţa asta rămăsese acelaş Eric Gundian pe care îl iubise regele Wanda; era tot fără de frică, şi nici măcar priveliştea acestor sterpi uriaşi de piatră nu abătuse curajul călătorului.

In fie ce noapte, când dormia, ori unde s'ar fi odihnit, i se arăta vedenia pe care o urmărea, limpede, vie, neschimbată, — acei ochi mari, solemni, cari priviau într'ai lui fără a clinti vreo dată din pleoape. Işi da seamă că trebue să mai urce năpraznice înălţimi, înainte de a dobândi acea ce caută; că până acum, calea îi fusese prea netedă, şi că îi era scris să'şi încordeze toate puterile, până să fie vrednic de izbândă.

Privia cu gândul înapoi, la drumul ce făcuse.

și îi se părea că e mare deosebire între Eric de altă dată, și cel de azi.

Nouri deși învăluiau vârfurile munților, și se furișau ca niște lighioane mlădioase de-a lungul coastelor, umplând prăpăstiile adânci cu umede valuri de ceață mișcătoare, cari toate se apropiau de dânsul, gata să-l înghită.

Drumul era din ce în ce mai greu, aerul mai rar, și nourii întunecoși și nepătrunși, se întindeau greoi peste tot cuprinsul.

Eric înainta, opintindu-se; abia din când în când putea zări câte ceva printre arborii cari îl învăluiau de jur împrejur. Nu știa unde merge, dar își urma calea fără preget, înpotriva stâncelor ascuțite, a pietrelor cari îi răneau picioarele, și a cărărei din ce în ce mai grele și primejdioase. Adesea nu era de cât o margine îngustă pe care să poată călca, cu o prăpastie de o parte, și un perete înalt de stâncă de cealaltă, și, din pricina brumei ce întuneca totul, viața drumețului era primejduită la fie ce pas.

In câte o clipă, străbătea prin ceață o rază de soare rătăcită, și săgetă printr'însa o lumină trecătoare, dându-i înfățișarea sidefului; alte ori, săgeata de lumină pătrundea drept prin alba

brumă, ca și când degetul Domnului ar fi arătat în jos, spre locuința oamenilor.

De o dată, din peretele de ceață, se ridică o umbră, și se opri în fața lui Eric. Era slab conturată pe fondul alb ce o înconjura, și umbra era acea a unui om. Pe când privia Eric, plin de mirare, zări alta lângă dânsul, apoi o a treia, și toate aceste umbre arătau cu degetul în jos, spre drumul pe care venise călătorul.

Atunci se întoarse, și văzu un lung alaiu de forme străvezii, cari toate îl urmau. Păreau neîntrupate, însă fie care avea înfățișarea ei; și fețele lor, deși șterse și nedeslușite, erau pline de expresiuni deosebite. Unele erau bătrâne și gârbovite, altele puternice, voinice, drepte. Unele aveau chipuri de femei tinere și frumoase; erau chiar copii mici printre ele, și toate păreau că așteaptă ca Eric să le deschidă calea.

El păși înainte, trecând pe lângă cele trei umbre pe cari le zărise întâiu, și se înfioră văzând că îndată ce le atinse cu degetele, nu simți de cât golul; mâna lui trecuse drept printr'însele, ca prin văzduh.

Și de câte ori întorcea capul, acolo erau toate, ținându-se de pașii lui, tăcute, statornice. In ade-

văr, era o tovărășie înfiorătoare, pentru unul ce călătorea prin acest pustiu de stânci și de nouri.

Eric se întreba cât are să mai ție astă arătare, și dacă erau să meargă cu dânsul până la sfârșit? Cine erau? Ce voiau de la dânsul? Cu toate că unele din acele chipuri erau frumoase, Eric le socotea îngrozitoare și fioroase, și se întreba uneori cum ar putea scăpa de apropierea lor. Nici că socotise el să aibă asemenea întovărășitoare! Să se întoarcă înapoi? Dar atunci ar fi trebuit să treacă pe lângă fiecare dintr'însele; și'și aminti cu un fior cum pătrunsese mâna lui prin aste chipuri fără trup, când încercase să le atingă; așa dar era mai bine să meargă tot înainte.

Ajunse astfel la o cotitură a cărărei, unde eșia înainte o stâncă mare, care îi închidea calea astfel, în cât pentru a înainta, trebuia să pășească pe o cărărue atât de strimtă că te apuca, numai privind-o, amețeala și un soiu de leșin. Sub picioarele lui Eric, se căscă o vâltoare de nouri, ce acoperiau prăpăstii neștiute, unde nu se putea străbate; totuși, trebuia să meargă înainte. Oare nu se asemăna acum cu o sălbăticiune gonită de vânători, cu alaiul de stafii cari îl ajungeau din urmă? Își adună toată voinicia ca să înfrunte primejdioasa trecătoare, și, cu grije mare, că-

țărându-se cu mâinile de aspra față a stâncei, izbuti să treacă de temuta cotitură; însă, îndată ce eși în larg, văzu chiar în mijlocul drumului, ținându-i calea, un moșneag bătrân. Moșneagul ședea cu capul plecat, și barba lui căruntă, lungă, ajungea până în pământ; în mâinile lui încrucișate, ținea un toiag gros de care se rezema. Părea mâhnit și obosit, dar înfățișarea lui era plină de o liniștită măreție. Ciudată arătare de întâlnit într'un loc pustiu!

Hainele lui cenușii atârnau în cute pe trupul lui uscat; o mantie largă cădea în falduri subțiri în jurul lui, iar pe cap, avea o pălărie lată și cam învechită.

La strigătul de mirare al tânărului, moșneagul ridică capul, și se uită pătrunzător la dânsul fără a scoate un cuvânt. Totuși, moșul nu era o stafie ca cei lalți, ci era o ființă viețuitoare, și de aceia păru bine-venit călătorului singuratic.

— „Vorbește-mi!“ strigă Eric. „Sunt nebun de dorul unui glas omenesc! Spune-mi dacă poți, cine sunt acele ființe fără glas, cari îmi urmăresc pașii, și fac mai îngrozitor pustiul ăstor munți? Ce n'ași da să scap de dânșii!“

Se întoarse să privească în urmă, și iată, acolo erau toți, grămădiți pe îngusta trecătoare pe unde

abia păşise; şi toţi se uitau la dânsul cu ochi lacomi, plini de aşteptare, iar prin trupul lor, se străveziau limpede stâncile. Era o fioroasă privelişte.

Moşul nu răspunse, dar întoarse capul spre arătările tăcute, şi le măsura lung şi apăsat cu privirea; atunci se ivi cu încetul un zâmbet pe faţa lui. In sfârşit începu să vorbească.

– „Să nu fii nemilos cu cei ce au murit, fiule; aceştia ce vezi nu se pot odihni, pentru că n'au avut parte de înmormântare sfântă; nici o rugăciune n'a fost rostită deasupra tăcutelor lor inimi.

Ei au simţit venirea ta, de aceia s'au sculat de unde zăceau aşteptându-te, ca să te urmeze. Să fie către ei blajină inima ta. Apropierea lor e un semn bun pentru tine, căci ei nu încearcă să urmeze de cât pe acei cu inima curată: numai aceia le pot ajuta, a căror viaţă a fost nepătată".

— „Cine sunt ei?" întrebă tânărul.

Şi moşneagul răspunse:

– „Sunt sufetele neodihnite a celor ce au murit aici, în creerul munţilor. Toţi aveau în inimă o nădejde, atunci când au pornit; toţi, visuri şi năzuinţe; fiecare se încumeta să urce aste nemiloase înălţimi; dar au picat unul câte unul în drum; puţini, foarte puţini, ating vreodată culmea. Unii pierd speranţa, ori se obosesc, ori încearcă să se întoarcă; dar e greu a se întoarce, pentru cei ce au pornit pe aste cărări ce duc atât de sus".

– „Spune-mi, bătrâne înţelept, strigă flăcăul, ce munţi sunt aceştia! şi de ce am simţit că şi eu trebue să-i urc?".

— „Se chiamă Munţii Vieţii, fiule. Pentru unii poartă numele de *„Munţii Ispitei"*, pentru alţii au numele de *Muncă*, pentru alţii *„Suferinţa"* – iar pentru alţii au numele: *Izbăvire*... numai pentru foarte puţini au numele de *„Munţii Izbândei"*.

— „Dar pentru mine, părinte, ce nume vor purta?".

— „Aceasta se va vedea cu timpul", răspunse vocea solemnă. „Opreşte-te o clipă lângă mine, şi îţi voi spune câte ceva, ce-ţi va fi poate de folos. Chipul tău frumos îmi place, şi îţi doresc binele. Dar sunt bătrân, şi glasul meu nu maiare puterea puhoiului de primăvară, când s'au topit zăpezile; mai de grabă se aseamănă cu un şipot înţelenit, deasupra căruia s'a aşternut o pătură de ghiaţă. Dar stai jos aproape de mine, ca să pot vorbi mai şoptit, cum voi vrea". Zicând aşa, îşi aruncă mantaua, şi făcu loc pentru Eric pe stânca unde era aşezat. Chipurile celor ce aşteptau se

făcuseră mai nedesluşite, şi semănau a fâşii rupte din bruma acătată în ascuţiturile stâncilor.

— „Inainte de orice, începu Eric, spune-mi pentru ce ai zis că aceste umbre aşteptau venirea mea; şi de ce tu însu-ţi nu le-ai dat odihna ; tu care eşti atât de înţelept ?“

Venerabila faţă se întoarse spre tânăr cu un zâmbet trist, şi bătrâna voce solemnă răspunse domol : „A fi înţelept nu înseamnă a fi fără păcat. Odinioară, în zilele tinereţei mele, şi chiar mai târziu, în anii mei de bărbăţie, păcătuit-am mult, şi multe fapte nespovedite făptuit-am. Dar înţelept am fost în totdeauna, şi chiar în ale vrăjirei am fost priceput. Dar vine o vreme, fiule, când inima e dornică de pace, alba pace a singurătăţei. Printre oameni, aceasta nu se poate afla, de aceea m'am tras aici, în munte, dar numai după ce gustasem din poamele dulci şi amare ; şi iată ce-ţi spun ţie : puţine sunt vrednice să fie gustate. Dar tu ai să încerci multe din ele ; fii însă cu grije, rogu-te, şi nu muşca din acele ce mai bine ar fi să nu le atingi... Dar totuşi... totuşi... când mă uit înapoi, ştiu că toate câte au fost, au fost cu un înţeles ascuns ; toate erau un inel dintr'un lanţ lung;şi lanţul e atât de lung, încât inelele au puţină însemnătate, cu toate că fie-

care crede că el singur ţine legat lanţul întreg ;... şi e bine că este aşa, căci lanţul întreg are nevoie de fiecare deosebit inel !... Graiul meu e neînţeles pentru tine ?“ adause bătrânul, punându-şi mâna peste a lui Eric. „Iartă pe un bătrân ale căror gânduri se rătăcesc ; uite vezi, aici sus, în singurătatea pustie dintre vulturi şi nouri, învaţă omul să privească de sus lucrurile, şi să-şi dea seama de însemnătatea lor ; dar nu e bine să capeţi prea de vreme această înţelepciune, căci, noi, cei obosiţi, avem nevoe de bucuria ta, de ferlcirea ta fără griji ; avem nevoe de încercările, de visurile, de lacrămile tale ; nimic din ele nu se pierde, toate la un loc întruchipează un mare tot. Viaţa e lungă, şi totuşi, scurtă e viaţa; şi căile sunt multe, dar toate, fără greş, duc la acelaş capăt. Sunt foarte aproape acum de acel capăt ; unii ajung la dânsul mai repede decât mine. Nu ştiu ceeace cauţi, dar toţi oamenii aleargă după acelaş lucru, chiar când îi dau fiecare alt nume, neştiind că nu-i pot atinge decât umbra, căci lucrul în sine este al Domnului. Eu îi am dat un nume. L'am numit „Fericirea“, dar cu adevăr un lucru îţi pot spune: oamenii, când o au, n'o cunosc... o văd înaintea ochilor, apoi se întorc, şi o vâd în urma lor... dar câtă vreme

este a lor, sunt orbi. Intunecat mi-e graiul, dar te iubesc cu atât mai mult cu cât citesc în ochi-ți, că cele ce spun sunt fără înțeles pentru tine, tu, începător al vieței!"

— „Dar nu mi-ai spus, zise Eric, de ce aceste stafii nădăjduesc să găsească în mine scăparea, și dece, cu toată înțelepciunea ta, nu poți să faci pentru dânșii atât cât pot eu cu, tinerețea mea neștiutoare?".

Mâhnit răspunse bătrânul:

— „Pentru că tinerețea, fiule, și nevinovăția, au o putere pe care nu o poate întrece toată înțelepciunea de peste șapte mări. E adevărat că noi, cari am trăit, și acum privim înapoi, suntem mult mai porniți să întindem o mână de ajutor; căci inimile ne sunt mai largi, răbdarea mai mare, pătrunderea mai adâncă; dar așa a fost scris că toate astea nu plătesc cât o picătură din nevinovăția și credința ta, care poate clinți munții din loc".

Moșneagul se aplecase peste mâinele lui încrucișate, și deasupra lungilor lui plete cărunte, se așternuse o ceață argintie și fără lustru, ca pojghița lăsată de răsuflare pe luciul unei oglinzi. Ochii mâhniți și obosiți priviau prelung în zare, departe, urmărind vedenii de mult uitate.

Se lăsase o tăcere adâncă, pe care tânărul nu încercă s'o întrerupă. Se înclină cuvios în fața gârbovului bătrân, și era dornic să mai audă, să mai soarbă cuvintele înțelepte ce-i curgeau de pe buze. Cu toate că multe îi păreau neînțelese, ceva îi spunea că multă înțelepciune ar putea căpăta, dacă ar asculta din tot sufletul. Ciudat că un asemenea om să-și zică păcătos! când Eric simția că-i coprinde toată firea o pace minunată, când sta așa aproape de bătrân.

Moșneagul se întoarse spre flăcău, și privind în ochii lui, zise:

— „Frumos te înfățișezi mie, în lumina tinereții tale neprihănite; nu mai nădăjduiam să mi se arate o priveliște așa de plăcută. Doresc să-ți dau ceva din înțelepciunea mea, ca să te apere de rele; cu toate că o inimă curată și iubitoare, e și dânsa o pavăză: mai bună chiar de cât oricare ți-aș putea eu da. Totuși, când bătrânețea își ridică ochii pentru a privi tinerețea, și o vede atât de frumoasă, i se ivește pe buze rugăciunea că să rămâe astfel, nepătată pe vecie. Trebue să-ți urmezi drumul fără frică, și să aibi răbdare, dragul meu flăcău, față de acele ființe tăcute ce te urmăresc.

„Dacă ai putere în deajuns, poate că-i vei duce

până la odihnă : de aceea, trebue să-ți mai spun ceva : Calea îți va fi lungă și grea, până să-ți ajungi scopul dorit ; dar, în numele părului meu cărunt, te rog din suflet, să te urci până la cea mai înaltă culme ; să nu fie mulțumit sufletul tău, până nu vei fi păşit pe piscul cel mai de sus. Vor fi și alte drumuri mai ușoare, dar să nu le alegi ; altele te vor ispiti să lași cărarea primejdioasă ; să nu asculți chemările lor. Imi voiu pune în tine toată încrederea, și nu vreau să mă desamăgești. Inainte de-a muri, vreau să știu că unul a atins cea mai deasupra înălțime".

– „Dar spune-mi, strigă flăcăul, găsi-voi la sfârșit aceea ce eu caut, aceea pentru care rătăcesc peste tot pământul ?"

— „La aceasta, fiule, n'aș putea să-ți răspund acuma, zise moșneagul. Vino cu mine în locuința mea; voiu căuta în piatra mea vrăjită, și poate voiu fi în stare să-ți destăinuesc viitorul. Dă-mi mâna, căci sunt obosit ; n'avem de mers departe, și-mi va fi dulce să mă reazăm pe tinerețea ta".

Cu mare grije și băgare de seamă, Eric ajută bătrânului pustnic să se ridice în picioare, și, îmbiat de ușoara lui strângere de mână, se lăsă dus până la gura unei peșteri întunecoase să-

pate în stâncă, chiar aproape de unde stătuseră ei la sfat.

— „Ce loc pustiu de trăit ! strigă tânărul. Pare a fi un cuib de vultur agățat de marginea prăpăstiei."

— „E o foarte potrivită locuință pentru mine, care nu mai vreau să privesc decât înapoi, nu înainte" zise bătrânul... Aci trăiesc în pace, departe de mulțimea sgomotoasă. Trăiesc cu gândul la cele ce au fost; și ceea ce a fost rău, se desprinde din ceea ce a fost bun. Imi amintesc mult mai limpede soarele care strălucea, decât zilele de întuneric. Văd fețele celor ce am iubit, și cei pe cari îi am urît, nu mai au putere asupra mea. Chiar îmi pare ciudat că am putut urî ; dar îmi reamintesc bine cum iubiam ; căci aceasta o vei învăța și tu : că iubirea este începutul și încheierea tutulor lucrurilor. Iubirea e cheia care deschide toate ușile. Iubirea e răspunsul la toate întrebările. Iubirea e miezul inimei a întregei Firi. Iubirea este glasul Domnului, pedeapsa și răsplata dată de dânsul poporului său. Iubirea poartă inima până la hotarele necunoscutului. In Iubire este totul cuprins : bucurie și durere, nădejde și desperare, noapte și zi, aceea ce-a fost, ce este, și ce va fi... Dar ia-

răș mă las târît de vorbele mele... curând te vei obosi auzindu-mă... Uite-te împrejur, și spune-mi dacă locuința mea ți-e pe plac?“

Peștera în care se aflau era întunecoasă; dar când se obișnuiră treptat ochii lui Eric cu nelămurita lumină, văzu că în adevăr era un locaș sărăcăcios.

Oaspele lui aprinse o mică lampă de ulei bătrânească, care arunca împrejur o slabă licărire. O așeză pe o mesuță cioplită din tulpina unui copac, apoi se lăsă greoiu pe un scăunaș aproape, rezemându-și capul în mână; iar cu ochii încă vioi, urmăria mișcările tânărului care privia la toate din jurul său.

Nu era mare peștera, și pereții ei erau de stâncă goală. La capătul din fund, era scobită o înfundătură unde erau așternute câteva blăni lățoase, cari slujeau de pat. In toate, se asemăna mai mult cu un mormânt decât cu un loc de popas. Intr'un colț, se afla un soiu de vatră, cu câteva ulcele vechi; în partea opusă, era o poliță îndoită sub povara multor cărți bătrâne, legate în piele roasă; o mică firidă lângă tavan, lăsa să pătrundă o slabă lumină; altfel, ușa era singura deschizătură, și se închidea printr'o scoarță groasă de lână, atârnată de un șiret. La un perete, se afla o ladă mare de lemn, acoperită cu un lăiecer învechit, care fusese odată o frumoasă țesătură în culori aprinse, acum atât de îmblânzite de ani, încât abia se mai lămuriau ciudatele izvoade; câteva scăunașe joase, și o masă mare și grea erau toate acareturile acestei locuințî.

— „Ei bine, întrebă pusnicul, ce zici de falnicul meu palat?“

Zâmbind răspunse Eric oaspelui său:

— Mie îmi pare cam mohorât, și prea aproape de marginea prăpăstiei, mai ales în nopțile întunecoase. Cu adevăr mă înfior gândind, că de ar călca cineva fără grije, ar păși chiar din ușe peste marginea abisului“.

Moșneagul râse încet, și râsul lui suna ca al unuia care de mulți ani uitase ce este veselia.

— „Vino de te așează lângă mine, căci mai am multe să-ți spun. la scăunașul acela, adă-el aproape de mine, ca să nu fiu nevoit să ridic glasul meu bătrân“.

Când se așeză Eric jos, văzu că pe masă erau două lucruri acoperite. Pusnicul întinse o mână tremurătoare, și trase în spre dânsul cel mai mic din cele două, apoi ridică pânza ce-l acoperia. Se văzu atunci o minge rotundă, cioplită dintr'o

piatră în culoarea jerateculuí; era așezată pe un mic postament cu trei picioare, sculptat în fildeș vechiu.

— „Acuma, voiu privi în mingea asta vrăjită, ca să-ți văd viitorul, iubite pribeag. Dă-mi mâna, și, pe când îmi încordez gândul pe astă lucie suprafață, tu să te gândești din toată puterea la cea mai mare dorință a ta, și să nu vorbești cum-va, căci se sfarămă farmecul".

Eric își puse mâna cu încredere în palma încreștită a moșului, și rămase în tăcere, după cum îi spusese, cu obrazul aproape de al bătrânului, și cu pletele lui bălaie alături de cele cărunte.

Ne-resuflând de încordare, privia țintă la mingea fermecată, și deodată, se minună văzând că începea să lucească ca și când ar fi ars un foc înauntru. Ciudata lumină se făcea tot mai puternică, până când tot globul ajunse ca o flacără aprinsă, pe care abia putea să-și mai ție ochii ațintiți. Simți că-l apucă o toropeală neobișnuită, dar cerca cu toată puterea să-și ție gândul încordat asupra ochilor din visul său; când se ridică din tăcere glasul tovarășului său, melodios și neînchipuit de schimbat, ca clopote sunând în depărtare.

— «Văd o mare pictură pe un perete... în mijloc, stă pe un tron o femee; femeei îi lipsesc trăsă-

turile obrazului... văd mirare și întrebare în jurul tău, iar în ochii tăi sunt lacrimi... văd un drum lung pe care rătăcești, mai adesea în plina lumină a soarelui, dar uneori, luna îți lămurește calea. Lacrămile ți s'au uscat, dar nu știi încotro mergi, și cânți ca o pasăre. Multe alte fețe întâlnești în cale, și aproape toate îți zâmbesc... Dar într'un loc, cade asupra ta o umbră, și te temi; ceva se ivește ce nu poți pricepe, și care cuprinde o grea ispită pentru tine.... apoi.... Da, de văd drept, este și sânge... pică încet spre pământ, însă mâinele tale sunt nepătate; totuși, ești cuprins de groază, și fugi cât poți de repede. Apoi iarăși e soare, și în jurul tău totul e albastru, cerul ca și pământul; apoi iarăși văd lacrămi, calde, umede... dar de astă dată, nu sunt ale tale... Acum, rătăcești unde aerul e mai rar, și răsuflarea ți-e înecată... te urci tot mai sus... mai sus... vine atunci o clipă de odihnă, apoi iar pribegești, și drumul ți-e tot mai greu, și pasul tot mai obosit... în jurul tău sunt chipuri cari te umple de spaimă... Și acum, aud glasul unui copil plângând mereu... iarăși cade o umbră asupra ta, de astă dată este ca umbra morții".

Glasul melodios se opri, și capul cărunt se aplecă maiaproape de globul înfocat; iar strânge-

rea de mână a moșneagului, era ca un clește de fier pe mâna flăcăului. Picături de năduşeală se adunaseră pe fruntea încreţită, ca şi când ar fi făcut bătrânul vre-o putarnică sforţare. Apoi glasul începu iar să vorbească.

— „Ce văd acuma e un drum mai lung, printr'o ţară de lumină şi belşug... e seară... cântări plăcute plutesc în văzduh, o ceaţă de praf acoperă zarea...apoi, tot ce văd la sfârşit, e un chip de o minunată frăgezime, dar trist şi plin de dor, şi văd doui ochi... minunaţi şi straniі... şi apoi, nu ştiu cum, ţi-e inima împăcată... atâta e tot".

Glasul tăcuse; încleştarea ca de fier pe mâna tânărului, se potolise; o tăcere grea plutia peste amândoi. Focul din globul fermecat muri treptat, până rămase numai coloarea jerateculuі. Atunci Eric vorbi ca prin vis.

—„Ai văzut ochii ? adânci, verzui ca marea ? neclintiţi, trişti şi dornici ? Aşa dar am să-i aflu, la sfârşit ! Nu-mi poţi spune unde sunt ?"

Capul bătrânului se lăsase pe piept, ca învins de oboseală ; acum îl ridică foarte încet, şi se uită lung şi blând în tânărul şi lacomul chip al flăcăului.

—„Nu, aceasta nu ţi-o pot spune ; dar atâta ştiu: Fericirea nu vine atunci când o căutăm; ea vine

ca o suflare din necunoscut ; atunci, ni se veseleşte inima, şi o mare lumină se răspândeşte asupra tuturor câte le privim. Atunci, ne simţim plini de putere şi de vitejie, şi ori-ce om ne e prieten. Dar ceea ce strângem la piept nu ne e dat să păstrăm, căci aşa e în lumea asta. Durerea şi bucuria stau aşa de aproape alături, în cât se pare că nu e nici un hotar de păşit între ele... totuşi, când l'am păşit... Iată fiule, am să-ţi arăt ceea-ce n'a văzut nici o dată alt ochiu de cât al meu; e tot ce'mi mai rămâne din ceea-ce era dincolo de acel hotar".

Mâna lui tremurătoare ridicase acoperământul de pe al doilea lucru aşezat pe masă, şi atunci, se destăinui ochilor miraţi ai lui Eric, un chip de femee, al cărui seamăn niciodată nu văzuse.

Era culcată, cu capul dat pe spate, cu ochii închişi ; buzele uşor despărţite, par'că aşteptau o ultimă sărutare. Părul se revărsa în unde în jurul tâmplelor fragede şi cam scobite, alcătuind perna pe care se odihnia capul. O linişte senină plutia asupra curatelor trăsuri îngereşti, cari aveau albeţea fildeşului. Nu era nici o altă culoare, decât o uşoară nuanţă trandafirie pe buzele dornice. Da, pacea era cea mai vădită expresiune a acestei feţe ; dar mai era şi un dor mâhnit, ca şi când

ochii închiși ar fi tânjit de dorința să-și mai ridice odată pleoapele, pentru a privi pe cel iubit.

Acum moșneagul își aplecase capul pe aspra masă, și îl ascunsese în brațele lui întinse, învins de o nepomenită emoțiune, și fără puterea de a privi acele trăsuri tăcute.

Flăcăul nu știa ce putere îl mâna, dar îngenunchiă lângă trupul istovit al unchiașului, și, apucându-l în tinerele lui brațe vânjoase, trase spre dânsul capul plecat, și îl apasă pe inima lui, într'o tăcută îmbrățișare.

Peste câtva timp, amândoi se ridicară, și pustnicul cărunt își lăsă mâna șubredă pe capul tânărului tovarăș; iar pe cealaltă, o puse cu o mișcare de mângâere, pe obrazul cioplit în marmură.

— „Am lucrat aceasta cu ultima putere a bătrânelor, slabelor mele mâini. In fiecare zi, ani îndelungați, m'am străduit să făuresc frumusețea acestui chip ce am iubit, și care n'a fost niciodată al meu! Nu te voiu obosi cu povestea vieței mele; e tristă și mohorâtă; dar atâta vei ști: Am iubit-o, și ea mi-a dat toată curata patimă a inimei ei; nu știa cine sunt; și când află, nu putu răbda acel adevăr; își căută mormântul rece în adâncile și întunecoasele valuri.

Astfel zăcea ultima oară când am văzut-o; vedenia asta mi s'a săpat în creeri, ca de un fier roșu, pentru vecie. Lungi, lungi ani după ce o intâlnisem în cale, mi-am urmat viața păcătoasă plină de negre fapte, plină de trădare, călcând încrederea ori-cui.

„Dar când venii în ăst pustiu, bătrân și gârbov, numai chipul ei era lângă mine. Atunci, începui să sap în marmura albă ca ninsoarea, fața pe care o iubisem mai mult în lume.

„Zi după zi mă străduiam, căci degetele 'mi erau țepene și șubrede: dar simțiam că nu pot să mor, până n'oi desăvârși astă lucrare a dragostei. Simțiam că de-oi putea să deștept ca prin vraje minunăția feții ei, așa cum era în ziua când am smuls'o din nemiloasele valuri, și am așezat-o mută pentru totdeauna, în fața mea, eu, ucigașul ei, numai atunci afla-voi iertare dela Dumnezeul pe care-l batjocorisem, și în care învățasem a crede aici, în larga singurătate, atât de aproape de cer.

„E d'abia puțin timp decând mi-am sfârșit lucrarea; vezi chiar tu cât e de nespus de frumoasă: și din ziua aceea, pacea, însfârșit, pare că se așterne încet, încet, deasupra sufletului meu!“.

Bătrânul se opri, trase pe flăcău alături de

dânsul, îi apucă capul între amândouă mâinile, îl îndoi ușor înapoi, și zise, cu glasul solemn:

— „Adă-ți aminte de cuvintele unui moșneag bătrân, care a cunoscut toată durerea și toată bucuria, și care a trecut prin iadul remușcărei, măcar că ceasul acela i-a venit prea târziu. Prea târziu! Să dea Domnul să nu afli niciodată cât e de trist acest cuvânt; prea târziu! Urmează-ți calea, fiule! Caută comoara de care visezi, și când va fi a ta, ține-o strâns. Poate vei găsi-o subt o înfățișare cu totul neașteptată; la început, poate nici nu-ți vei da seama că e atât de aproape; poate nu vei găsi-o în haine strălucite, cu coroana pe cap... dar păstrează-ți inima deschisă, ca și ochii; nu fugi de cea mai smerită chemare; nu lăsa nici odată nefăptuită o faptă de iubire. Eu, în singurătatea mea, știu ce însemnează cea mai amară căință. Toată înțelepciunea ce am căpătat, nu e alt decât cenușă, pentru că n'am știut niciodată cum să'mi întrebuințez bogăția. Am prețuit ceeace a fost alamă, iar ceeace a fost aur curat, am călcat în picioare, în deșertăciunea mea. Tu ai în tine ceva ce mă face să cred ca ești din aceia căror le-e dat să izbândească.

„Acum, am spus destule, și trebue să-ți urmezi calea; dar, ca să nu uiți pe bătrânul pustnic din

munți, am pentru tine un dar, care în zilele tinereții mele, mi-a fost cel mai credincios prieten. In mâinele tale, va avea mai multă putere decât a avut vreodată într'ale mele".

Zicând astfel, bătrânul se sculă, se duse spre așternut, și scoase ceva din întuneric. Când se întoarse, avea în mână o spadă lucitoare.

— „Spada aceasta, am iubit-o în mândrețea tinereței mele; și chiar acum, în amara bătrânețe, a fost mereu aproape de mine. Pe când ciopleam astă marmură rece și tare, era pe masă, alături de mâna mea; ea singură a văzut fierbintele mele lacrămi de mulțumire, în ziua când mi-am desăvârșit lucrarea. E o zicătoare despre dânsa:

„De e purtată de mâini curate de orice păcat, are puteri necunoscute, cari se arată la ceasul de nevoie. O fi adevărat..." bătrânul lăsă capul în jos.. „Insă mâinile mele niciodată n'au fost curate... și nici o minune nu mi s'a arătat în cale. Pentru mine, n'a fost altceva decât o spadă puternică, folositoare, de care m'am slujit spre a mea apărare. Mi-a slujit și în potrivaa dușmanilor țărei mele, și de multe ori, seara, pica sângele de pe dânsa. Incinge-te cu dânsa, și pornește înainte, cu binecuvântarea mea. Nu știu dacă are vre-un preț în ochii Domnului, bine-

cuvântarea unui om ca mine; totuși, e izvorîtă din adâncul cel mai adânc al sufletului meu obosit; dee cerul să te urmeze ori unde vei păși, și să-ți ajute să izbândești!"

Eric se lasă în genuchi, și pustnicul puse amândouă mâinile pe pletele aurii, mângâindu-le cu drag, par'că iar fi fost greu să le lase de sub degete.

— „Încă un dar am pentru tine, fiule, căci cunosc primejdia și greutățile drumului tău..." Scoase din sân o cutiuță: „Aici, în cutiuța aceasta, vei găsi niște bucățele de o pastă ce am învățat să prepar, și cari au puterea minunată de a păstra viața călătorului când nu găsește nimic de hrană în cale; o singură firimiță e cât și un ospăț la masa Regilor. Și nu e aceasta singura lor putere; cine gustă din ele, e stăpân pe toate limbile vorbite sub soare."

— „Dar nu vreau să-ți răpesc pâinea de toate zilele!" strigă tânărul, ridicându-se în picioare dintr'o săritură.

— „Să n'ai teamă, scumpul meu băiețaș; zilele îmi sunt numărate, și mi-a rămas destul ca să-mi țiu viața în bătrânul trup obosit, câtă vreme o mai vrea Domnul să fac umbră pământului Mergi în pace, și amintește-ți cu drag de bă-

trânul păcătos, a cărui ultimă bucurie a fost de a privi în ochii tăi luminoși."

Moșneagul însoți pe Eric până la eșirea peșterei, și dând la o parte perdeaua, fluieră odată ascuțit. Indată, se auzi un freamăt de aripi, și, de undeva din nouri, un șoim alb se lăsă din zbor pe mâna lui.

— „Pasărea asta a mea îți va arăta drumul: Urmează-o fără a șovăi, chiar dacă pare a te duce unde nu poate urca picior de om. Mergi fără teamă; Domnul fie cu tine!"

Eric își plecă fruntea, sărută blânda mână bătrână, apoi își îndreptă fața spre calea singuratică ce avea de urmat; șoimul sbură înaintea lui, ca un stindard alb fluturând în vânt.

Moșneagul rămase în prag, privind lung și cu drag în urma celui ce se depărta. O mâhnire covârșitoare și resemnată se așternuse peste fața lui brăzdată de crețuri; încet, și cu oboseala aproape a unui veac de traiu apăsând asupra lui, se întoarse iarăși în neagra lui locuință. Acolo, se opri un răstimp lângă masa necioplită, privind la palida față de marmură; și sufletul tot îi era în ochi. Lumina juca pâlpâind asupra minunatului obraz, aruncând peste dânsul o căldură ca de viață, încât pleoapele

par'că fluturau, ca şi când ar fi stat să se mai ridice odată.

Incet şi dureros, bătrânul pustnic se plecă, până când buzele-i veştede atinseră curata frunte; răceala de ghiaţă a pietrei îi pătrunse până în vine; apoi, cu o mişcare anevoioasă, aşternu pânza întunecată de asupra vedeniei de frumuseţe, ascunzând'o privirilor lui; şi era ca şi capacul unui sicriu, închis deasupra chipului unui mort.

XIII

Auzit-am straniu cântec
Lângă un umbros pârâu,
Cântând pasărea ca neaua
Pe a Visurilor Culmi.

Fiona Macleod

Aripile albe ale păsărei se zăriau de departe în văzduh. Eric se uită în sus, şi înţelese că trebuia, cu orice preţ, să urce acele culmi către cari sbura şoimul. Aşa fusese porunca bunului învăţat bătrân.

Hotărârea îi era nestrămutată să-l asculte în toate, pentrucă nici odată până atunci, nu-i vorbise astfel o fiinţă omenească.

Numai un singur lucru nu pricepea mintea lui. Cum se putea ca un astfel de om să fie plin de păcate? Işi amintea blândul venerabil obraz, frumoasele şi înţeleptele cuvinte; şi scump amintirei lui, era sunetul glasului lui. Teama lui faţă de tăcutele stafii cari tot îl urmau, era cu totul schimbată, căci cuvintele învăţătorului îi

rămăseseră în minte. Simția acum o dorință binevoitoare pentru alinarea lor; și nădăjduia că va avea puterea să le ducă la loc de odihnă. Nouri nu mai se adunau așa des în cale. Putea păși înainte cu mai multă ușurință. Tot mai repede să făcea urcușul, tot mai sus se înalță pasărea; adesea, penele lui albe se pierdeau printre ceața plutitoare.

Eric se simția plin de nădejde și de vitejie; pe când mergea, se gândia mereu la cele ce auzise. Adesea i se umpleau ochii de lăcrămi la amintirea pletelor argintii. aplecate atât de aproape asupra chipului de marmură care nu-i răspundea; chipul cu nepătata lui frumusețe, atât de senin, neștiutor de simțirile ce le deștepta minununăția lui! In nemiloasa tăcere a acelei palide pietre, era coprinsă o pedeapsă mai aspră decât ar fi putut'o hotărî vre-o judecată omenească.

Noaptea se apropia, însă Eric înainta cu pas stăruitor, fără a lua în seamă oboseala care începea să se ivească în tot trupul lui mlădios.

Spada de la șold i se părea un tovarăș, și ochii lui se opreau asupra ei cu mândrie, minunându-se de frumosul mâner săpat dintr'o singură bucată de cristal, în forma unei cruci. La

mijloc, era un smaragd mare, în coloarea unui adânc iaz de pădure, străveziu și închis, amintind de odihnă în mijlocul fermecătoarei singurătăți, unde rar calcă picior de om.

Oțelul spadei era strălucitor ca argintul, și săgetă lumini ca ochiul unui far, când o scoase din teacă. O scoase de mai multe ori, încercându-i tăișul, cu bucuria unui copil când are o jucărie nouă. Nici odată nu stăpânise o armă așa de bărbătească, și plăcerea lui era nemărginită.

Tot mai neagră se făcea noaptea, mai primejdioasă cărarea. Viteazul pribeag bâjbâia acum cu mâinile, ca să-și găsească drumul: și începuse să se întrebe unde va poposi pe noapte. Nu era de folos să meargă tot înainte deacum, și mai ales să-și primejduiască viața printr'un pas greșit, care l'ar fi putut asvârli în abisul ce se deschidea alături de cărare.

Singura lui teamă era să piardă din ochiu pe tovarășul lui înaripat, căci ar fi fost aproape cu neputință să-l găsească iar, în ăst pustiu de stânci. Se opri, pentru a se gândi ce ar avea mai bun de făcut, când zări din mijlocul întunericului, chiar în fața lui, o fluturare de aripi albe. Sări înainte să le prindă, fără a socoti pri-

mejdia ce sta gata să-l înghită, și după o clipă, se pomeni pe o margine lată de piatră, sub apărarea unei streșini de stâncă. Acolo, abia zărit, în deasa întunecime, sta șoimul alb, nemișcat, odihnit, arătând că acolo trebuiau să poposească. Pasărea mare își întoarse capul spre flăcău, și se zări atunci ceva care semăna cu o lumină slabă, licărind pe pieptul ei. Eric se apropiă cu grije, de teamă să nu-o sperie ; dar frumoasa făptură nu dădu nici un semn de frică, și lăsă să fie atinsă pe cap de mâna tânărului. Atunci văzu Eric că, în jurul gâtului acestei păsări ciudate, era un lanț subțire, de care atârna un diamant de o nemai-pomenită mărime, care săgeta niște lumini albăstrii, asemănate cu acele a unei stele strălucitoare. Aici, în largul pustiu plin de primejdii neștiute, luminița asta strălucia ca un ochiu blajin, care părea că a fost pus acolo de pază peste dânsul în timpul nopții. Simțindu-se înseninat, Eric se culcă alături de tăcutul păzitor, și se înveli cât putu de stâns în cutele mantalei, căci noaptea era rece.

Adevăr e că stânca era un așternut cam aspru și neprietenesc, dar Eric era tânăr, și trudit îi era trupul ; de aceea, peste puțin timp, se lăsă peste el somnul, și-l răpi în lumea visurilor.

Pe piatră, lângă capul lui, sta nemișcată, neadormită, pasărea de strajă, privind în întuneric cu ochii neclintiți. Albețea penelor ei se deslușea d'abia; iar diamantul albastru ardea statornic ca lampa unui far văzută de departe, din largul mării.

Deodată, se ivi o ușoară mișcare în jurul flăcăului adormit, și a tăcutului străjer al munților. Un cerc de brumă părea că se așterne în jurul lor, că o cunună uriașe de maci cenușii... dar nu ceața nopței alcătuia un cearcăn în jurul omului și al pasărei—ci mulțimea neîntrupată a stafiilor ce îi urmau,—și cari se așezară acolo, tovarăși muți, chipuri din altă lume, așteptând într'o tăcere mâhnită, ca șubreda asta ființă omenească să se ridice, și să-le ducă, peste căi primejdioase, până la înălțimile unde se va afla mântuirea lor.

XIV

Din depărtare aud cântarea
A nesfârșitei dulci dureri
Plutind în lumea fantazmelor frumoase.
Fiona Macleod

Nu dormise multe ceasuri Eric când se deșteptă tresărind. Totul în jurul lui era negru ca păcura ; numai forma pasărei albe se contura pe fondul de întuneric, pe când piatra nestimată de la gât, strălucea în singurateca ei minunăție.

Eric se ridică, întrebându-se oare ce-l smulsese așa de neașteptat din odihna somnului ; se simția cam țeapăn din cauza asprului așternut de stâncă ; sări însă în picioare, și rămase drept ascultând, așteptând să vadă ce primejdie îl va amenința din necunoscut.

Deodată, un strigăt tânguitor se desprinse din tăcere, se înălță în aer ca o pasăre speriată, și umplu noaptea cu un sunet atât de plin de îngrozitoare jale, încât ți se oprea inima auzindu-l. Pasărea întinse gâtul, își lăți aripile, gata să-și

ia sborul, și lumina diamantului îi sclipea pe piept.

Eric sta locului tremurând de așteptare ; era ceva înspăimântător și sfâșietor în ăst țipăt neputincios, eșit din nemărginita singurătate. Iarăși se auzi jalnicul sunet, limpede și pătrunzător, ca vocea înfiorată a unui copilaș mic, în chinurile spaimei. Eric nu mai putu răbda, și sări într'acolo de unde se auzia țipătul.

In acea clipă, frumosul tovarăș înaripat se înălță în văzduh, sburând în cercuri pe lângă cărarea pe care o urma Eric, așa încât juvaerul săgetă lumini mișcătoare în drumu-i, ca o lampă atârnată deasupra capului lui.

Eric urmă astă luminiță, mulțumitor pentru mititica pată de strălucire care răzbătea prin deasa întunecime ce-l împresura de peste tot. De multe ori, se împiedecă de câte o piatră ce-i stăvilea mersul, adesea ori își răni mâinile și genuchii, căzând jos une ori, cât era de lung ; fără să piardă însă din gând, simțirea disperată a primejdiei și a nesiguranței ce-l amenințau, în goana lui prin nepătrunsa noapte. Deodată, minunata pasăre se opri din zbor, și Eric văzu luminița atârnată în aer, plutind deasupra unui anumit loc : bâjbâi prin prejur, pipăind peste

tot, — oare ce era să găsească? De odată, chiar deasupra capului, auzi iarăș jalnicul țipăt, de astă dată, aproape de tot. Nerăsuflând de încordare, Eric urcă stânca fără a zări pe unde mergea; dar cu mâinile întinse, pipăia cu grije împrejur; și spre marea lui mirare, degetele lui întâlniră ceva cald și moale. Cu mișcări domoale, pline de grije, și cățărându-se cu minunată îndemânare pe strâmta margine de piatră, tânărul trase spre dânsul un obiect greu; și iată... în brațele lui, atingându-i obrazul, simți obrazul fraged a unui copilaș... Da, un copil mic, a cărui tânguire se înalța spre cer, ca a unui suflet în desnădejde. Lipind trupșorul la piept, tânărul, cu o sforțare supra omenească, se avântă pe o poliță scobită în stânca cea mai apropiată, și acolo, se așeză jos, cu scumpa povară în brațe. In acea clipă, șoimul se repezi din zbor pe umărul lui, așa încât lumina juvaerului cădea chiar pe micul obraz palid care se îndrepta spre Eric. Un obrăjel frumos, din care priviau țintă în sus, spre dânsul doi ochi înspăimântați, cu o încordare mută. Zdrențe sărăcăcioase erau singurul acoperemânt al trupușorului slăbuț, care tremura de frig. Eric înfășură mantaua lui împrejurul corpului străbătut

de fiori, și îl lipi strâns de dânsul, pe când cu vorbe blânde, încerca să-i potolească plânsul neîncetat. Lungă vreme stătu astfel, în marea pustietate neagră, pe când, de pe umăr, pasărea prietenă, sta de strajă peste cele două tinere ființe părăsite, a căror întâlnire se făcuse atât de ciudat, pe aste culmi părăginite.

Ochii lui Eric se închiseră însfârșit; de asemenea și copilul, simțindu-se la adăpost, se potolise acuma, cu capul ascuns în sânul blând al celui ce-l mântuise. De bună seamă că dormiau amândoui, căci, când Eric ridică iarăși ochii, o dungă roșietică brăzda cerul; întunecimea nopței se topia treptat. Fetița se ghemuise în brațele lui, într'o dulce toropeală. Alături, pe un bloc de granit, frumosul șoim sta ca un paznic credincios—cu ochii pătrunzători ațintiți fără clipire în soarele ce răsărea.

XV

Și aceasta e de sigur menirea drumurilor grele: a ne mâna cu sila spre a fi noi înșine.

Ludwig Reeg

Câteva zile după aceasta, Eric își reluase drumul peste pământul înghețat, ținând strâns în mâna lui, mâna unei copilițe. Rătăcise tot înainte, urcându-se mereu mai sus, fără a se da învins, ori cât de covârșitoare îi era oboseala. Căci îi răsuna mereu în urechi cuvintele pustnicului, care îl rugau să nu-l desamăgească întorcându-se din cale, și îl îmboldiau să meargă vitejește tot înainte, până va fi urcat cea mai înaltă culme, și să nu se teamă, căci el credea că Eric e dintre acei ce izbândesc. Ah! putea-va oare izbândi? Putea-va oare atinge vârful acelor înălțimi pustii, și să privească de sus, în, vale pe cealaltă?

La început, gândul că avea un tovarăș în greua cale, îi păruse o mângâiere. Chipul fetiței era

frumos; ochii ei îl priviau de jos cu o încredere și o deplină siguranță, cari îi înveseliau sufletul. Dar în curând, pricepu cât de mult i se stânjenise mersul, cât trebuia să-și îndoiască sforțările la fiece pas, și cât de adesea era nevoit să se oprească din cale, din cauza piciorușelor păsind mărunt alături de dânsul. Adesea, foarte adesea, capul copilului se lipia de obrazul lui, adesea o purta în brațe cale de o poștă obositoare, până i se istoviau aproape puterile.

De unde venia copila, a cui era, cum se pierduse în astă stearpă pustietate, Eric nu putuse să afle dela dânsa. Când se înțesau întrebările lui, copila nu făcea alt decât să plângă nemângâiat, și arăta tot înainte, parcă ar fi dorit să atingă cele mai amețitoare înălțimi. Singurele cuvinte ce cunoștea, păreau a fi ciudatul strigăt de: „Sus, sus“ sau „acolo, acolo“ și mereu arăta cu mânuța spre cea mai depărtată zare; apoi, o înfrigurată licărire de nerăbdare i se aprindea în ochi, iar roșeața îi acoperiau micul obraz. Eric iubia pe micuța copiliță, dar o grije înfricoșată îi apăsa pe inimă: va avea el oare puterea să mântuiască pe amândoi?

Pasta vrăjită din cutiuța bătrânului, scădea din zi în zi. Eric se întreba cât mai are de mers

până să urce ultima stâncă? Copila era fragedă și plăpândă; picioarele îi erau goale; hainele sărace îi atârnau în zdrențe spălăcite pe trupul slăbuț. Plete oachese se încrețiau în jurul unui obraz de o frumusețe îngerească, cu toate că era slab și uscat; și ochii ei păreau a unei gazele sperioase. Cu duioasă recunoștință, copila se alipia de ființa care o scăpase dela grea cumpănă; și adesea simția Eric atingerea caldă a buzelor ei pe mână, pe când pășiau amândoi, trudiți, înainte.

Picioarele lor obosite îi duceau acum dealungul coastei unui munte înalt, cel mai măreț din tot șirul, cel al cărui culme purta cel mai înalt pisc; cel ales de Eric ca ultimul țel al greului lui urcuș. Drumul călătorilor se întindea peste largi pășune de munte, ce erau acum acoperite cu o pojghiță de zăpadă și de ghiață;, departe, în zare, se ivia un negru codru de brazi, pe care trebuia să-l străbată, până să ajungă, dincolo de el, la culmea cea din urmă.

Și tot mereu, în urma lor, venia oastea tăcută a stafiilor; și cu cât se urca mai sus Eric, căpetenia lor, cu atât se întăria speranța în ochii lor; se părea chiar că trupurile lor nu mai erau

atât de străvezii; și că fiecare umbră deosebită pierdea ceva din subțirimea ei de nour.

Copliița nu se temea de dânsele; adesea, când oboseala o silea, ca și pe tovarășul ei, să se odihnească, întindea mănuțele ei în spre umbre, poftindu-le să poposească alături de dânșii. Și atunci se întâmplă că din trista gloată, alte brațe... poate a unei umbre ce fusese odată o mamă.... îi răspundeau cu aceiași dornică mișcare de dragoste, cu toate că întreaga depărtare a două lumini se întindea între aste două ființe—și că nu se făurise încă puntea peste care, trecând, s'ar fi putut întâlni !

Copllei îi plăcea să audă pe Eric cântând din fluer; de aceia, chiar când era mai copleșit de oboseală, și d'abia mai sufla înnăbușit, totuși scotea din buzunar fluerașul, și cerca să deștepte într'însul cel mai dulce viers. Adesea ori însă, era nevoit să-l lase din mână; buzele îi erau prea uscate, mâna prea îi tremura.

Incordarea neîncetată a tânărului trup, începuse acum să-l istovească; și adesea, era nevoit să-și ocopere ochii cu mâinele, căci îl copleșia pe neașteptate amețeala. Atâta să temea să se sfârșească minunata pastă din cutiuță, încât nu mânca

din ea decât cu multă cumpătare, dând tovarășei lui partea cea mai mare.

Eric era obișnuit cu un traiu îmbielșugat; nu fusese el odată favoritul unui Rege? și acum, o viață scumpă îi fusese încredințată pe neașteptate; și frumoasa pasăre cântăreață, fluturele vesel sburător, trebuia acum să învețe a trăi pentru altul! Obrajii lui își pierduseră rotunzimea: zâmbetul îi era tot luminos și viu, dar ochii priviau înainte cu o nerăbdare care mereu părea că cercetează depărtarea. O blândeță nouă se furișase în inima lui; două brațe subțirele, mănuța încrezătoare într'a lui, piciorușele pășind mărunt alături de dânsul, deșteptaseră în sufletul lui, simțiri de care până atunci nici nu visase. Simția că ar fi răbdat cu bucurie orice durere, cu bucurie și-ar fi jerfit viața, ca să rămâe neatinsă astă fragedă ființă care credea într'însul.

Intr'o zi, urcând o coastă repede, fetița căzuse și-și zdrelise picioarele plăpânde, și se rănise la obraz. Eric atunci, o luase în brațe, cum ar fi făcut o mamă, și o nespusă înduioșare îi înnecase inima, pe când lăcămile ei fierbinți îi udau obrazul, strâns apropiat de al ei. Simțind fragedul trupșor lipit de al lui, în nopțile reci în cari dormiseră alături, înveliți amândoui în mantaua lui,

îi se părea că pășește pe un pământ sfințit! Și acuma, cu o îngrijorare tot mai mare, vedea codrul adânc deschizându-și negrele cărări în fața lui.

Șoimul zbura înainte, arătând calea; penele lui albe păreau printre crengile întunecoase, ca o floare uriașe. Ce teamă tainică sta ascunsă în acea verde pustietate? Cum erau să mai iasă de acolo! Cu adevăr desnădăjduit se simția Eric; cum să apere plăpânda copilă de frigul care se făcea tot mai aspru, și pătrundea sub pielea lor, ca și când ar fi căutat să le înghețe sângele?

Inainte, tot înainte; de geaba e să stai în loc; sforțarea e și mai mare la fiecare pas.

Acum, îi înghițise verdele codru în adânca lui desime: arborii imenși îi priveau de sus, legăgându-și cetina, șoptind între dânșii, mirându-se la vederea celor doi călători atât de fără apărare, cari se avântaseră în fioroasa lor întunecime

Zăpada zăcea în strat gros pe pământ, tot mai deasă, cu cât se urcau mai sus; și veni o clipă când fetița, îmbrățișând pe blândul ei tovarăș, începu să plângă amar, și să spună că nu mai poate înainta.

In desperare, Eric se uită împrejur: din toate părțile îl împresura înfiorătoarea singurătate: și-

ruri după șiruri de uriași priviau încruntați la desnădejdea lui ; vântul urla printre ramurile lor, cari păreau niște brațe fioroase gesticulând într'o aprigă învrăjbire, deasupra capetelor celor două părăsite ființe omenești. Lui Eric îi se înfățișară de odată ca niște dușmani, adunați din toate părțile lumei, ca să pună la cale peirea lui. Fiecare arbore, era o ființă vie care îl amenința, care cerca să-l oprească, să-l întoarcă din cale. Atunci își încleștă dinții : Nu se va da înapoi, nu se va da învins ! nu va lăsa frica să-i coprindă sufletul ! Nu era el oare din acei ce izbândesc ? Nu crezuse pustnicul în voinicia lui ? și tăcuta oaste ce-l urma, nu'și pusese toată nădejdea într'însul ?

Colo se îngrămădiseră chipurile fantastice, rătăcind pe hotarul nemurirei, abia zărite printre trunchiurile arborilor, cu ochii sperioși îndreptați spre Eric, cu trupurile străvezii înclinate spre dânsul în tăcuta lor așteptare.

Vântul se repezia urlând în vârtejuri ce ridicau în sus frunzele veștejite căzute pe zăpadă ; îndoia falnicii arbori în furia lui cumplită, apoi svârlia nouri de ninsoare peste copila tremurândă, și viscolia ca o haită pornită, lătrând printre brazii întunecoși, de se izbiau între ele cetinele lor, ca o gloată înfuriată.

Noaptea se apropia ; în jurul său, Eric nu mai vedea decât arbori, o oaste de uriași uniți în contra lui, pentru a-l împiedica dela ajungerea țelului. Și, ca să fie și mai mare groaza în cumpăna în care se afla, îi se păru că aude în depărtare un urlet de lupi, și că vede prin umbra tot mai deasă, formele lor care se furișau. Adunându-și toate puterile, Eric se aplecă și ridică în brațe copila istovită, lipind strâns cutele hainei lui pe trupul ei înfiorat, și, astfel împovărat, se luptă să meargă înainte, gâfâind, cu pulsul svâcnind nebunește, cu ochii împăinjinați.

Se opintia prin deasa ninsoare, tot mai sus, croindu-și calea printre trunchiurile arborilor dușmănoși, adeseori împedecându-se și izbindu-și picioarele trudite de ramuri frânte — cu o încordare în care simția că-i plesnise vinele de atâta sforțare.

Dar nu voia să se dea învins ; nu voia să-și lase din brațe scumpa povară, până nu va fi găsit un adăpost pentru noapte. A se opri aci pe așternutul de zăpadă, ar fi fost moartea sigură ; oboseala îi era atât de mare, încât știa că de ar cădea odată, nu s'ar mai ridica — și-ar ascunde capul în ăst giulgiu înghețat, ar trage

cu dânsul la pieire iubita sarcină, care nu s'ar mai clinti niciodată din acel loc.

Inainte, înainte; dar era oare de plumb astă copilă? Dece erau brațele lui deodată atât de slabe? dece plutiau în fața ochilor lui niște nouri negri? Dece se sbătea par'că o inimă în fiece nerv înfrigurat din trupul său dureros? Dece i se lipia limba de cerul gurei, și foc părea că i se scurge de-alungul gâtului? Și iată că deodată, o neagră întunecime șterse toate cele din ochii lui, și simți ca și când l'ar fi asvârlit ceva deodată în noapte. Dar nu zăcu mult astfel; imboldul de a trăi era mai tare decât orice; și brațele calde ale copilei speriate, păreau că-l trag înapoi spre viață, revărsând putere nouă în trupul lui istovit: așa dar, încercă să se ridice în genunchi, cu fetița tot atârnată de gâtul lui.

Se uită împrejur, cu desperare în ochi; ajunseseră acum la un luminiș în pădure, o poiană rotundă, înconjurată de arbori desfrunziți, și nicăieri nu se zăria o cărare, nicăieri nu se ivia semn cum că ai putea eși din astă fioroasă dumbravă, care îl închidea ca în niște ziduri dușmane.

Își lipi fața de a copilei, simțindu-se alinat de atingerea netedului ei obraz pe al lui. Iar fetița

sta în picioare lângă tânărul îngenuchiat, și domol, cu mâini sfioase, îi mângâia pletele încâlcite, privind la el mereu, cu încordare îngrijorată.

Eric era încă prea slab pentru a se ridica în picioare; rămase îngenuchiat, cercetând pustietatea cu o desnădăjduită mirare. Vântul tot viscolia printre vârfurile brazilor, în cari glasuri jalnice păreau a cânta mereu acelaș cântec tânguios; și uneori. se ridica atât vuetul, încât semăna mai mult cu fioroasele cântări ale oardelor sălbatice, ducându-și morții la groapă.

Șoimul se făcuse nevăzut; chiar și acest tovarăș îi părăsise: erau singuri, de tot singuri, în fantastica și apăsătoarea pustietate.

O ultimă rază a zilei mai lumina puțin coprinsul, și, cu o groază care îi încleștă inima, Gundian văzu deodată că zăpada era brăzdată peste tot de urme mici, asemănate cu ale labelor de câine. Oh, dar nu se putea să locuiască câini într'o dumbravă atât de părăsită; blândul prieten al omului nu s'ar fi încâlcit calea în aste nepătrunse desișuri; desigur, semnele din zăpadă aveau alt înțeles, ce îl întâriau în teama de mai înainte! Ceva trebuia făcut... o încercare oare care i-ar reda viața... nu putea să rămâie acolo, și

să se prăpădească în nenorocire, fără a încerca să scape scumpa copiliță!

Cu o sforțare supraomenească, Eric se sculă în picioare; o clipă, șovăi trupul lui tânăr, ca un lăstar în bătaia vântului; dar nu, nu voia să rămâie învins!

Ce era de făcut? Auzise că un foc mare depărtează fiarele prădătoare; chiar o flacără mică le ține la distanță — și'și aminti povestea unei fete rătăcite în pădure, care n'avea nimic alt de cât o lampă mică, pentru a se feri de primejdie. De sigur, nu va fi el mai slab decât acea fată! Se aplecă către tovarășa lui, și îi spuse să-i adune uscături de prin pădure; îi suflă întâiu pe degetele înghețate, cari erau țepene și degerate ca și ale lui.

Luă apoi din buzunar neprețuita cutiuță, și împărțiră împreună ultimele fărămițe de pastă, cari le reînviă puterile în chip minunat; chiar se redeșteptă zâmbetul pe fața micei nevinovate de lângă dânsul.

Acum, începură cu o grabă nebună, să adune ramuri căzute pe sub arborii dușmani, cari își aplecau mânioși spre dânșii, capetele puternice, dar nu erau în stare să ajungă până atât de jos.

Vraful de uscături creștea mereu; și în munca

lor încordată, uitară pentru un moment groaza ce-i împresura; chiar se ridică odată într'un râs vesel glasul fetiței, pe când trăgea după dânsa o buturugă aproape cât ea de mare. Peste puțin timp, Eric se chinci lângă uscăturile adunate, cercând cu degete înțepenite, să scoată scântei din amnar; de multe ori, ciocni piatra tare în zadar, dar se auzi în sfârșit sunetul așteptat al pârâitului crăcilor uscate, care din ce în ce se înteți, până isbucni o flacără vie, din rugul de lemne seci pe care îl întocmiseră pribegii cu atâta răbdare. Amândoi călătorii, înțeleniți de ger, își întinseră mâinile amorțite peste căldura mântuitoare, și tot odată își zâmbeau, din amândouă părțile ale focului aprins; iar vesela dogoreală le lumina chipurile supte și trudite, dându-le iar strălucita înfățișare a sănătății.

— „Vino la mine, mititico“, strigă flăcăul. Și copiliță se repezi în brațele lui. Atunci, se așeză jos, cu spatele rezemat de un pom, aproape de flacăra ce pâlpâia, și apucă strâns în brațe mica făptură părăsită, cu obrazul lipit de al ei, fără a lua în seamă nevoia lui de odihnă, ci numai cu gândul de a o apăra de omorâtorul frig al nopței. Își scoase apoi spada din teacă, și o puse lângă dânsul, la îndemână. Multă vreme stătu

Eric astfel, cercând să pătrundă întunericul, pe când răsuflarea ritmată a sarcinei lui obosite, îi spunea că, pentru un timp, uitarea miloasă se coborâse asupra ei.

Multe grele ceasuri trecură, până să îndrăznească să-şi închidă ploapele arse de frig, atâta se temea să nu dea vre-o spaimă peste copiliţă, pe când el dormia. In sfârşit, învinse pornirea firească; capul i se lăsă pe piept, braţele îşi slăbiră încordarea, şi toate nenorocirile i se şterseră din minte, sub blânda aripă a somnului.

XVI

Vitejia statornică e în totdeauna adevăr.

Ludwig Reeg

Eric se deşteptă din pricina cumplitului ger care îl muşca până la oase. Focul murise aproape de tot, abia o slabă pâlpâiere mai rămăsese sub cenuşe, şi... oh spaimă! şezând de partea cea laltă a grămăjoarei de jeratec, care le fusese până acum o pavăză, sta un lup mare, roşcat, privind ţintă în ochii lui Eric, cu ochii lui ca două scânteioare verzi, fosforescente. Fioroasa lighioană ridică capul, şi scoase un strigăt prelung, neomenesc, care resună în toată îutinsa tăcere, ca ţipătul unui suflet chinuit în grozavă agonie. Iarăşi şi iarăşi slobozi astă spăimântătoare chemare, şi de o dată, îi răspunseră alte chemări, din fie care colţ al înfricoşatei păduri. Desişurile tăcute revărsară din tăinuitele lor adâncuri, umbre târîşe ce veniau tiptil, furişindu-se, şi săgetând întuneri-

cul cu albeţea dinţilor, pecând limbile le atârnau din boturile umede.

Luna târzie se ridicase de asupra piscurilor munţilor, şi revărsa palide raze asupra poenei luminate, ce se întindea la picioarele lui Eric, în cât putea să vadă desluşit acele umbre adunate de pretutindeni, chemate la o laltă de urletul căpeteniei lor. Atât de încremenit era Gundian de cele ce vedea, încât, pentru un răstimp, uită par'că marea primejdie în care se afla; numai ţipătul speriat al copilei, care se deşteptase, şi văzuse spăimântătoarele fiinţe ce căscau la dânsa ochii lor aprinşi, îl aduse pe Eric iar la adevărul celor ce se petreceau.

Starea lui de oboseală, greaua toropeală pricinuită de frigul care îi pătrundea treptat în vine, toate astea aruncaseră asupra simţurilor lui, o atare amorţeală, încât i se părea că toate sunt un vis. Ţintea şi el ochii în ochii verzi ai duşmanului, fără însă a putea face o sforţare ca să se desmeticească din slăbiciunea ce stăpânia membrele lui înţelenite.

Focul istovit muria din ce în ce; ultimele crăci aprinse se năruiră de odată cu un şuerat uşor, care făcu pe căpetenia fiarelor să se ridice cu spaimă, şi să se dea îndărăt cu câţi-va paşi...

ţinut încă în depărtare, de către îngustul hotar de căldură, care singur îl despărţia de prada lui. Incă o clipă de groază, rămase neschimbată tăcerea înfrigurată... şi apoi fiara se repezi, într'o lungă săritură, peste omul ce şedea jos.

Intr'o clipită, Eric fu în picioare, cu spada în mână, asvârlindu-se în faţa copilei înspăimântate, pe care cu ori ce preţ voia s'o apere. Şi, dintr'o lovitură înfuriată, şi cu toate că nu se aştepta nici de cum la aşa asalt nepregătit, spintecă ţeasta duşmanului fioros.

Eric nici o dată nu mânuise o armă; lupta nu fusese menirea lui; iubea pacea, tihna; şi toate câte fac viaţa dulce şi frumoasă. Acum însă, sta drept ca un iscusit luptător, cu spada săgetân lumini sub razele de lună; el însuşi înaintă asupra fiarelor haine, cari acum se repeziră asupra lui cu mânie îndoită, ca să-şi răzbune căpetenia căzută. Nu ştia nici el de unde căpăta atâta putere, dar susţinu atacul ca un chip turnat în armă, apărându-se, şi ţinându duşmanii la distanţă cu vârful nepreţuitei spade. Dar, de fie care lighioană fioroasă care cădea sub loviturile lui nebune, alta părea că sare să-i ţie locul, tot mai multe, mai numeroase, până când urletul lor umplu noaptea tăcută cu un sgomot înfioră-

tor. Se părea că iadul și-ar fi deschis porțile. In jurul lui Eric și al copilei, care se ghemuise jos in culmea spaimei, chiar la spatele lui, se iviau ochi aprinși, colți ascuțiți, fălci sângerânde, hămesite, un vârtej de negre trupuri încleștate în luptă, căzând una peste alta cu mugete mânioase, pe când se uniau toate la o laltă, în potriva tânărului viteaz, singur, care îi înfrunta pe toți, cu sângele curgând șiroaie de pe spadă. Sângele curgea în mari picături negre și de pe mâinile lui sfâșiate, unde își lăsaseră urmele, mulți colți nemiloși. Fruntea palidă îi era brăzdată cu roșu ; pe umere, haina îi era pe jumătate sfâșiată, și prin țesătura ruptă, se vedea o rană adâncă deschisă.

Totuși, Eric nu da înapoi; mai multe hoituri lățoase erau întinse la picioarele lui ; dar tot mai mulți dușmani pareau că se avântă urlând asupra lui; o oaste întreagă de fiare lacome, haine, cari juraseră pieirea lui. Puterea lui Eric se scurgea; simția deslușit că nepotrivită luptă nu mai putea dăinui ; o minune numai, i-ar fi putut mântui de amândoi. Brațul îi amorția ; sângele îi curgea din rana deschisă la cap, într'un șiuroiu ce-i îi picura în ochi, și-i îmbruma vederea, așa încât numai putea ținti loviturile după voie. Da, sosise

acum sfârșitul... nu era el dintre acei ce izbândesc... ăsta era sfârșitul... Dar ce se întâmplase? sub degetele lui încleștate, izbucnise deodată o strălucire orbitoare — o strălucire atât de puternică și de covârșitoare, încât, pentru o clipă, nu mai văzu nimic decât acele raze luminoase. Se făptuise cu adevărat o minune? Ori visa?—ba nu ; fiorosii dușmani se dau înapoi în fugă, cu mormăieli mânioase, ca și când n'ar fi putut răbda priveliștea acelui lncru din mâna lui. Oare ce lucru înfrânsese deodată puterea lor sălbatică? Și, de odată, Eric pricepu! Mânerul de cristal din mâna lui arunca o lumină orbitoare!

Căzu în genuchi, cu fruntea lipită de lucitoarea cruce, cu ochii închiși, și capul aplecat de o nemai pomenită oboseală. Dar se coborâse asupra lui pacea—o mare și minunată pace. Fiarele prădalnice se dau înapoi, tot mai departe, în fața acestei spăimântătoare lumini, care căzuse ca prin minune asupra lor. Cu capul în jos, se retrăgeau, cu ochii pătrunzători ațintiți asupra simbolului înfocat, pe care nu îndrăzniau să-l înfrunte. Se dau înapoi, mereu, mereu, până nu mai fură de cât o gloată întunecoasă, din care luceau ochii, ca un cerc de lumânări de paște, purtate de mâini evlavioase, în închinare

în faţa crucii de foc. Singur, în mijlocul poenei luminate de lună, îngenunchia acum Eric, neclintit, ca vrăjit; vârful spadei lui înroşise ninsoarea de pe jos—iar mânerul părea făurit din stelele cerului. Luna privea în jos la pletele lui de aur,—făcându-le să semene cu un fuior argintiu; chiar hainele lui rupte şi mânjite de lunga călătorie, se prefăceau în zale strălucitoare, ca ale unui cavaler din vremile de demult.

Din umbra arborilor uriaşi, fetiţa înaintă domol, şi ajungând la locul unde Eric se închina cu fruntea plecată, căzu şi dânsa în genunchi; şi, întinzând buzele ei nevinovate, sărută oţelul spadei.

XVII

„Trebue" al învingătorului e răspunsul la „Pentruce" al durerilor lui.

Ludwig Reeg

Acum, rămăsese în urma lor dumbrava. Pe acoperişul de ninsoare a tăcutei poeni, multe trupuri ciolănoase zăceau, ţepene şi reci—şi.... să nu ne întrebăm în ce chip, lacomii lor tovarăşi se întoarseră la dânşii, când nu se mai zări crucea înflăcărată. Eric îşi croia acuma drumul spre cea mai înaltă culme ce strălucia departe, deasupra nourilor. Nici odată nu va putea povesti cum izbutise să iasă din acestă pădure, unde la început, se părea că toate se uniseră ca să-i pue stavile în cale. In dimineaţa după noaptea de luptă, aşa de minunat încheiată, Eric îşi urmase drumul, ca într'un vis, cu mânerul în chip de cruce lipit de piept, ca un cavaler cruciat în ţările depărtate.

Lângă dânsul, păşia grăbit fetiţa, ţinându-l de marginea mantalei. Nu ştia dece, dar se părea

că toate în jurul lui pierduseră din dușmănia nopței trecute ; picioarele lui, călcau cu ușurință peste pojghița de zăpadă, fără a se înfunda. Pomii uriași erau o minune de albă strălucire ; în primele ceasuri ale dimineței, o ceață aburie căzuse peste largul cuprins adormit, și sosirea zilei prefăcuse toate împrejur, într'o pădure fermecată de juvaere ce-ți luau ochii. Fie care ramură deosebită, se deslușia într'c splendoare cristalizată : fiecare țeapă din foaia bradului, fiecare fruct atârnat, era un juvaer străveziu, sagetând raze în culoarea curcubeului. Cea mai mică tulpiniță ce'și croise o cale prin ninsoare, cea mai șubredă rămurea uscată, cea mai obișnuită piatră, erau toate vrăjite să pară o minunată comoară de lumină, pe care cel mai iscusit maestru omenesc, n'ar fi putut'o făuri. Era pentru ochi o nespusă bucurie, o minunăție pe care numai firea Dumnezeească o putea făptui.

Toate erau acum pace și seninătate ; printre uriașele rânduri de vârfuri sclipitoare, soarele asvârlia raze piezișe, cari luminau zăpada ca pe un câmp de galbene flori ; iar mai încolo, se zăriau depărtate fășii din cer, trandafirii ca rozele din Răsărit, culese de vre-un Rege îndrăgostit, ca să le presare la picioarele iubitei lui.

Intunecații brazi aveau altă înfățișare sub haina fermecată a chiciuirei ; și părea că se închină lui Eric, ca unui oaspe cinstit, și că și pleacă în spre dânsul vârfurile, în semn de supunere.

Eric mergea tot înainte, fără a se simți obosit, fără a se împletici vre-odată. Șoimul iarăși sbura înaintea lui, ca o maramă albă fluturând în semn de bună primire, și cu cât se urcau mai sus, cu atât să răriau pomii, și se întindea mai larg cerul îmbujorat în fața ochilor lor.

Ajunseseră acum iar la loc deschis, urcând din din stâncă în stâncă ; și când se întoarse Eric ca să privească în jos, la dumbrava rămasă mult în urmă, ca la o grădină de uriașe flori de ghiață a vre-unui vrăjitor, văzu că oastea străvezie de sufletele pierdute, iarăși îl urma de aproape. Unde fuseseră în acea noapte de groază? Stătuseră la pândă, cât înfruntase el acea primejdioasă încercare? Oare tremuraseră ei de teamă că va fi înfrânt Eric, și că va fi pierdută ultima lor nădejde?

Mai era o uriașe, întunecată înălțime înaintea lui, pe care trebuia s'o urce ; inima îi era plină de încredere, și iarăși se ivise cântarea pe buzele lui ; dar cântarea lui acum, avea un înțeles mai adânc. Așa dar, cu un strigăt prevestitor ridică

mâna, și făcu un semn tăcuților urmași; apoi, arătând spre piscul stâncos care se zăria deasupra ninsoarei și a norilor, ca un vis luminat de soare, saltă înainte, cu pas neșovăelnic, ca și când d'abia acum și-ar fi început urcarea; fetița era și dânsa alături; era și dânsa plină de veselia dimineței.

Dar, pe când se opintiau să atingă culmea, noaptea se apropia. Piscul luminos se învăluise într'un nor de întunecime: aprigul frig al vârfurilor de munți, le amorția pașii, atât de ageri și repezi la începutul zilei. Acum, iarăși fu nevoit flăcăul să se aplece, și să ridice în brațe pe biata copilă obosită.

Prietenia lor se prefăcuse într'o duioasă dragoste: și cum o ținea el strâns îmbrățișată, ea îi acoperia obrazul trudit, cu sărutări dulci și ușoare, ca atingerea unei aripi de fluture.

Mai petrecură încă o noapte îngrozitoare, strânși în brațe, cercând în zadar să uite frigul chinuitor, și având ca singură apărare, ușoara mantie neagră a lui Eric.

Descoperiseră din norocire, o văgăună într'una din stânci, și acolo, pe un așternut de mușchiu cenușiu, aromiseră pe apucate, aproape prea obosiți ca să aibă parte de somn adânc. Și când

sosiră zorile, ele priviră de sus asupra celor două istovite ființe omenești, ghemuite una lângă alta în grea desnădejde. Obrazul le erea ca ceara, și supt, dinții le clănțăniau, și ochii lor, înconjurați cu largi cearcăne de oboseală, pândiau în jurul lor cu o mâhnită îngrijorare.

In mâinile lor amorțite, țineau o cutiuță goală! Dar vitejia lui Eric era neînvinsă. Nădăjduia totuși să învingă. In acea noapte, i se arătase iar visul în fața ochilor, mai viu, mai ispititor de cât oricând.

In timpul din urmă, calea îi fusese atât de grea, sforțările pentru a învinge stavilele, atât de mari, încât toate puterile lui se încordaseră asupra singurei dorinți de a'și scăpa viața, și pe aceea a copiliței, astfel încât vedenia dela început, pierduse ceva din limpezimea ei.

Acum, se ridică cu anevoință și copila atârna ca o grea povară de gâtul lui, căci îi era cu neputință să mai facă vre-o sforțare. Ce era de făcut? N'o putea lăsa să piară aici, scumpa lui tovarășe din creerii munților! Iarăși, cum să atingă, purtând asemenea sarcină, culmile cele din urmă!

Puterea îi era istovită, picioarele sângerate, hainele în zdrențe, rănile din noaptea trecută, svâcneau cu dureri grozave subt brațele strâns în-

cleștate ale copilei. Simția cum i se deschid din nou, și cum îi picura încet sângele cald până în zăpadă — și, cu fiece picătură ce cădea, simția cum i se scurge treptat viața. Și acolo, sus departe, ca o vedenie ispititoare dintr'n lume imaterială, se înălța piscul dorinței lui! Și razele soarelui iarăși îi înroșeau vârful ca o floare aprinsă. Oare își bătea joc de cumplita lui nevoie? Il ispitea spre moarte sau spre viață? Dar trebue să urce tot mai departe; nu se va da învins, acum, în preajma țelului! Inainte! cu vitejie! Trebue să învingă și să izbândească! Dar ce sunt acele brațe albe ce-l chiamă, din ceața dimineței? ce sunt aste valuri de aburi străvezii, cari flutură înspre dânsul, de sus, de pe stânca! Sunt oare vedeniile unui vis fantastic? sau vre-o închipuire a minței lui obosite? Ori cum ar fi, el le va urma cu desnădejde: poate îi vor fi de ajutor în cumpănă grea. Insă, cu cât răzbia mai sus, cu atât se depărtau ființele ce-l chemau; de câte ori își da seama că a atins culmea unde se aflau, le vedea mai departe, fluturând d'asupra lui, pe vre-un pietroi alunecos, pe care îl urca și el din greu, ca să fie iarăși desamăgit.

Era o urmărire crâncenă; copilul atârna greu de gâtul lui, rănile deschise picurau sânge și

lăsau urme roșii pe unde trecea. Incălțămintea i se rupsese fâșii, de pietrele ascuțite, încât picioarele lui erau chinuite de durere. O mânie oarbă îl apucă, în potriva acelor stafii ale pustiului, cari își băteau joc de nenorocirea lui; și totuși, de ar fi știut, tocmai ispita depărtărei lor, îi era de ajutor în ultima lui urcare. Dorința nemăsurată de a ajunge pe acele ființe neîntrupate, alături de cari spera să găsească odihna, îi dădea puterea de a se cățăra tot mai sus; și patima dorinței lui, revărsa o putere aproape supraomeneassă în trupul lui istovit.

De o dată, se opri, gemând, și lăsând aproape copila să-i cadă din brațe: alte vedenii plutiau acum înaintea lui, printre nouri. Arătările nedeslușite, luaseră acum o formă, prefăcându-se în îngeri alb-învestmântați, cari toți, sburau spre cer, cu lungi haine ce fluturau printre nouri de ceață: Ah, acestea îl vor duce până la culmea cea din urmă; aceste ființe au fost trimise din Cer, ca să-l ajute în cea mai cumplită nevoie!

Uitându-se la fetița din brațe, văzu că fața îi era palidă ca moartea, ochii erau închiși, și lungile gene aruncau umbre adânci pe obrajii ofiliți. Era cu adevărat nevoie să ajungă la un loc de adăpost unde s'o poată culca! De odată, ri-

dicând capul, un strigăt îi scăpa din gură... chiar acolo, aproape de dânsul, zărise înaltul pisc, care tot deauna păruse atât de depărtat, mai presus de puterile lui ! Acolo se înălța, falnic, imens, arătare covârșitoare, desprinsă din aburoșii nouri... nouri, cari nu erau alt de cât îngeri, în albe vestminte, cu aripi năzuind în sus, cu brațe întinse într'o mișcare de bună primire, către ăst hagiu al înălțimilor!

Eric se repezi înainte, adunându-și rămășița de putere într'o ultimă încordare. Sângele îi vâjia în urechi, suflarea chinuită i se înăbușea, inima îi bătea ca un ciocan uriaș, și, pe unde trecea, pietrele reci purtau semnele rănilor lui deschise. Cu un braț, ținea strâns de dânsul povara grea, cu cel lalt, se cățăra tot mai sus, urcând cu îndărătnică statornicie, fără a lua în seamă durerea, nici foamea, tot înainte... cu ochii fermecați, pironiți într'un extaz de speranțe, asupra oastei cerești care îi arăta drumul, și acum, acum... era întins cu fața în jos, pe piatra aspră acoperită cu ninsoare, și cu brațele întinse peste trupul nemișcat al copiliței.

Atinsese culmea ! nu se dase învins ! cu adevărat izbândise !

Lungă vreme stătu astfel, în cea mai desăvâr-

șită istovire, fără puterea de-a se mișca, aproape nici de a gândi, sau măcar de a simți ! In jurul lui, ceața se înălța, sau se lăsa în jos, ca o mare neliniștită acoperită cu spume.

Ridică în sfârșit capul, încet, și ceea ce îi izbi mai întâi vederea, fu obrazul copilei. Cu un strigăt speriat, o cuprinse în amândouă mâinile — dar ea zăcea acolo neclintită și fără vlagă, cu ochii strâns închiși. Trăsnit de spaimă, Eric se aplecă asupra ei, apăsându-și buzele pe gura tăcută, acoperind cu lacome sărutări fața ei de ceară, frecându-i mânuțele degerate, piciorușele goale, chemând-o cu vorbe de iubire și de mângâiere, rugând-o să deschidă ochii și să vorbească.

Dar în zadar ! nici un zâmbet nu-i răspunse pe buzele palide; și când lăsă copila din brațe, trupușorul ei căzu îndărăt pe pământ, ca o biată grămăjoară. Atunci, Eric își ascunse fața în mâini, și începu a plânge cu hohote, de i se frângea inima. Astfel rămase, cu desăvârșire înfrânt de durere, în cumplita desnădejde. Oh, dece, dece nu fusese în stare să scape scumpa ei viață ? Dece era el viu, pe când ea murise ! Dece fuseseră zadarnice toate încercările lui ? Dece își

atinsese ţelul, numai pentru a fi copleşit de o amară durere?

Oh, Doamne, Doamne! pentru al cui folos era un lucru ca acesta?... Dar ce să fie? De asupra capului lui, o fluturare de aripi... Işi luă mâinile de pe obrazul mânjit de lacrămi, şi privind în sus, spre adâncul albastru al cerului, văzu, covârşit de mirare, doui îngeri strălucitori, cari ţineau în braţe chipul bietei copilițe... Se ridicau tot mai sus în văzduh, şi Eric văzu atunci pe smerita tovarăşe a pribegiei lui, strălucitoare şi prefăcută chiar în asemănarea îngerilor. Inainte de a se face nevăzută în nesfârşita strălucire albastră, ea întoarse spre dânsul faţa ei plină de dragoste şi de recunoştinţă, luminată de o pace cerească, care se coborî şi asupra sufletului lui, şi îi arătă, că de aci înainte, nu mai trebue să plângă după dânsa.

XVIII

Iară bucuria care e una cu durerea
Păşeşte pe drum neperitor
Fiona Macleod

Eric rămase timp îndelungat cu faţa îndreptată spre cer, cu ochii pironiţi asupra locului unde vedenia luminoasă se topise în nemărginire. Fusese în adevăr o arătare mângâietoare, biata mică pribeagă, prefăcută într'o lumină strălucitoare, hainele ei zdrenţuite schimbate într'un vestmânt nepătat, ca acel al fiinţelor snpra omeneşti, cari o ridicaseră cu dânsele în tăria cerului. Dumnezeu fusese milostiv; era mai bine aşa; toată truda şi oboseala erau isprăvite, toate rănile şi loviturile erau şterse de pe trupul ei slăbit de foame; şi când privese în jos spre dânsul, avea în ochii ei lumina unei nespuse fericiri.

Acuma însă, simţi Eric cât era de obosit până la istovire; aşa dar, se aruncă pe stânca goală, şi, cu faţa în jos, zăcu acolo ca mort. Multe ceasuri trecură, până să poată să ridice capul, şi

când deschise ochii, căldura de amiază îl isbea de sus, cu o putere renăscătoare de viață. Se sculă în picioare, privind împrejur; apoi rămase fermecat de cea ce vedea:

Piscul pe care se urcase, era ridicat cu mult deasupra tutulor celorlalte, și privia peste tot coprinsul, ca o namilă singuratecă și încruntată. Pe trei părți erau munți, și trecători prăpăstioase, negre și înspăimântătoare; o lume întreagă de nepătrunsă pustietate, unde picior de om nu cuteza să calce, unde se părea că fiece crăpătură ascunde o taină întunecată. Peste toată întinderea plutia o nemiloasă tăcere; lumina și umbra se perindau pe fața munților, în minunate preschimbări; aproape albe alocurea, aiurea, albastru-închis, și mai departe, în zare, larga nemărginire se subția într'o ceață fumurie, ca aburul ridicat din căldarea vre-unui uriaș. lar la picioarele lui Eric, să desfășura ceva care părea o vedenie din țara făgăduinței: o minunată arătare de lumină și de frumusețe. Cât vedeai cu ochiul, se întindea o câmpie înflorită sclipind în soarele orbitor, și dintr'ânsa, părea că se înalță și rămâne plutind, o falnică așteptare, năzuind spre marea clipă a împlinirei ei. O încărcată îmbelșugare sătulă de holde aurii, acoperia pământul

tot; drumuri lungi, ca panglici argintii, se furișau printre larga bogăție, și semănau a nesfârșite închipuiri ce duc gândul tot mai departe, în țara binecuvântată a visurilor. Râuri late luciau ca oțelul topit, curgând alene printre maluri rodnice, alocurea, printre codri deși, cari se închegau în grămezi fragede, pe fondul astei comoare de lumină. In adevăr. o țară fericită, dacă nu se topia ca visul, îndată ce piciorul îi atingea hotarul! Ceva din apropiere pironi privirea lui Eric: Mai jos de locul unde sta, se zăria o fluturare încoa și încolo, o mișcare prin văzduh, ceva nepipăit, dar care totuși îl rechiama din visuri la lucrurile mai apropiate.

Nu prea departe, jos, văzu un lac mic, întunecos ca un ochiu nemăsurat, încruntat, și pânditor, care era împresurat de stânci de granit. In jurul ăstui iaz adânc, fără de fund, erau înșirate toate acele ființe neîntrupate, cari îl urmau, și cari pândiau cu nestrămutată încordare, apa la picioarele lor. Era ceva tainic și neobișnuit în astă suprafață neagră-verzuie. Era liniștită ca moartea; apoi deodată, neașteptate frământări îi cutremurau adâncul, și din luciul acela senin, se ridicau de odată clăbuci, cari se răspândiau peste tot, până când întreaga apă se

acoperia cu imense picături ca de rouă, și fiecare picatură resfrângea în rotunzimea ei, albastrul cerului. Apoi, pe alocurea se desprindeau bulbucii străvezii, și se înălțau în aer, ca niște uriași clăbuci de săpun, cari apoi pluteau în văzduh până se făceau nevăzuți: și toți clăbucii erau de așa nepomenită frumusețe, și de culori așa de schimbătoare, încât i se părea lui Eric că vede mii de culori pe cari nu le mai întâlniseră ochii lui nici odată. Ce să fie înțelesul ăstor lucruri? Și ce făcea tăcuta oștire a tovarășilor lui, în jurul ăstui vrăjit lac de munte? ce așteptau oare? De ce se furișa până la el un sentiment de tăcută așteptare? Cu grijă mare, Eric se coborî până la acea ciudată adunare; fără sgomot, se apropiă, de teamă să nu-i sperie. Când ajunse la dânsele, toate chipurile imateriale laolaltă, se întoarseră spre el, și căzură cu fața la pământ, cu o mișcare neașteptată de pioasă închinare. Deasupra capului lor, un vânt plin de șoapte sufla înspre dânșii; un vânt plin de suspine și de glasuri nedeslușite, ca o mulțime depărtată strigând mereu acelaș lucru. Eric sări înapoi, încremenit, neștiind de loc ce se facă; apoi, spre marea lui mirare, văzu cum cea dintâiu dintre umbre se ridică, și aruncându-i o ultimă privire de recunoștință, fără a-l prevesti prin nimic, păși liniștit în astă tainică apă fermecată, și se făcu nevăzută într'ânsa. Urmând pilda ei, toate umbrile făcură acelaș lucru, toate, repede ca fulgerul.

Eric, cu un strigăt, se repezi spre marginea lacului, dar era prea târziu. Orice urmă a lor pierise; nimic nu rămăsese, decât cercuri largi pe luciul apei. Eric se uită lung în întunecimea apelor, și văzu că ceva se ridica încet deasupra; Erau minunații clăbuci. Unul câte unul, apăreau încet, ca într'un alaiu vrăjit; și când ajungeau la lumina zilei, se făceau tot mai mari, plutiau o clipă deasupra luciului întunecat, apoi se înălțau veseli și strălucitori până la cer; și pe când se suiau în sus, colorile lor se preschimbau cu nesfârșită bogăție, alcătuind globuri străvezii de o nepomenită frumusețe. Aproape de apă, erau verzi și albaștri; când se ridicau, se colorau în liliachiu și purpuriu, trecând apoi treptat prin toate nuanțele de aur și de galben, până ajungeau să fie un jeratec de flacără, care pe nesimțite, se stingea în albastrul cerului, unde globurile pluteau atârnate, aproape nedeslușite, până când se făceau una cu nemărginire; și aceasta se întâmpla atât de sus, atât de sus deasupra

capului, încât poate să fi fost chiar la porțile Cerului...

Atunci Eric înțelese... Acestea erau sufletele pierdute pe cari el le mântuise; toate acum dobândiseră pacea, toate izbutiseră să se desprindă de acest trudit pământ, tot mai sus, în adâncul cerului. Oare îi fusese dat lui să fie mântuirea lor? Găsiseră ei oare pacea neperitoare și fericirea, pentrucă el nu se dăduse invins în drumul său? Atunci, în adevăr, nici o jertfă nu fusese prea mare, nici o încercare, nici o oboseală prea grea! Și, în semn de recunoștință, desfășurasera, în fața ochilor săi minunați, cele mai dumnezeești colori ce văzuse vreodată, umplând sufletul lui de artist cu o adâncă desfătare a frumuseței, pentru care niciodată nu le-ar putea mulțumi îndestul.

Se întoarse iar să privească lacul, și de odată, zări pe malul celalalt, o arătare care făcu să-i stea inima în loc: Un moșneag bătrân, înalt și uscat, învăluit în cute cenușii, ce fluturau dintr'o mantie subțire atârnată de umerii lui, și cu o pălărie învechită care îi umbria obrazul. Barba lui foarte lungă îi acoperea tot pieptul. In mâini, ținea un toiag gros pe care se rezemă. Cu un strigăt de bucurie. Eric întinse mâinile

către acel chip nedesluşit, căci nu era alt decât bătrânul și venerabilul lui prieten, pustnicul.

Vedenia cenușie se întoarse, și cu ochii în fundul capului, îl privi lung și adânc, cu o așa minunată înfățișare de dragoste duioasă, încât se iviră lacrămi în ochii flăcăului. Insă iubitul lui învățător bătrân, era și dânsul străveziu și neîntrupat ca sufletele pierdute, cari însfârșit, aflaseră pacea. Era oare acesta sufletul lui, care părăsise trupul pământesc? Oare vroia Domnul, în mare mila sa, să-i hărăzească lui Eric minunea nespus de frumoasă, ca prin vitejia și statornicia sa, să fi adus odihna și mântuirea, acestui trudit păcătos, ale cărui cuvinte neprețuite nici odată nu le va uita? Sufletul îi era dornic să audă încă odată scumpa voce obosită, să soarbă încă odată din acel izvor de înțelepciune care'i reînviase mintea într'atât.

Insă îl frământa presimțirea amară, că nu va mai avea parte de astă bucurie.

—„O Tată, strigă, vreau să te aud grăind!“ dar nici un răspuns nu veni de pe celelalt mal al apei. Bătrânul doar îl pironia cu privirea.

Atunci o adâncă desperare încleștă inima lui Eric, căci simți că pierduse cea mai scumpă comoară a sa.

Dece era viața așa de cumplit împestrițată cu lumină și cu umbră? Dece era cupa plină totdeauna smulsă de lângă buze?

—„Tată, tată, strigă Eric, mă arde dorul glasului tău; vorbește! O vorbește, te rog din suflet!“ dar nici un răspuns, numai tăcere adâncă, desăvârșită; și peste o clipă, ecoul slab al cuvintelor lui, șoptind împrejurul stâncilor de granit.

Atunci se desfășură ochilor lui ceva de o nespusă frumusețe: lângă bătrân, se ivi o femee strălucitoare, străvezie; o femee a cărei față d'abia o putea desluși. Capul îi era plecat înapoi, și amândouă brațele ei ridicate, luciau ca raze de lumină arătând spre cer. Haina ei lungă flutura în jos, brumă plutitoare, până la marginea apei, unde se pierdea ca un nour. Și astă ceață aburie, se înfășura în jurul picioarelor bătrânului, și, pe când se ridica încetinel până la inimă, o minunată preschimbare se ivia în bătrânul pustnic; ucenicul lui încremenit văzu cum treptat cădea de pe dânsul povara anilor; cum trupul gârbov se înălța drept; și o clipă, fulgeră în ochi lui vedenia unui chip bărbătesc, plin de putere și de frumusețe, apoi... totul se șterse. O suflare a vântului risipi întreaga minune în lacul întu-

necat, unde nu rămase decât un nour de fum, care pluti câtva, albastru-cenușiu, peste luciul adâncului; apoi, chiar din mijloc, izbucni o flacără ce pâlpâia, pătimește și orbitoare, și care se înălța încet, ca o limbă de foc, tot mai sus, mai sus, până pieri din ochii lui!

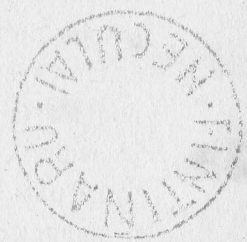

XIX

Mâinile mele lacome strâng la piept-
tu-mi deșertul, și inima mi se frânge.
Tagore

Simțindu-se trudit și cu desăvârșire înfrânt de atâtea deosebite cutremurări sufletești, Eric începu acum să se scoboare încet de pe falnicile înălțimi, cu o puternică și covârșitoare dorință de odihnă și de hrană.

Era cu totul istovit, și simția că nn mai putea merge mult înainte, dacă nu găsia vre-un adăpost în nevoia lui. Astă coastă a muntelui era mult mai puțin repede decât cealaltâ ; îl dncea pe muchi ușoare și ierboase, în spre țara fericită pe care o vedea chemându-l jos. Zăpada și iarna, stâncile și pustiul, erau acum ceva uitat ; asta era o lume cu totul alta, zâmbitoare și senină.

Cu pași împleticiți de oboseală, se târîa Eric dealungul drumului. Toată mândria izbândei lui, era ștearsă și uitată. Nu simția nimic alt, decât

un dor dureros după mititica tovarășe, care îl părăsise în ceasul de izbândă. Oare așa să fie soarta tutulor pe ăst pământ mâhnit? oare toate biruințele să fie atât de triste? Simția iarăși un dor neîncetat de glasul bătrânului său prieten, pustnicul, știind că el i-ar fi putut tălmăci ceace era o taină întunecoasă pentru mintea lui lacomă de a ști. I se părea că e cn totul părăsit, fără folos, un pribeag trudit, trudit de tot, care n'avea loc pe lumc. Și pe când sta pe gânduri, mâhnit și desnădăjduit, cu trupul și mintea covârșite de oboseală, văzu aripile șoimului fluturând înaintea lui, făcându-i semne ca un credincios prieten ; și cel puțin atâta îl mângâia, arătându-i că nu e cu totul părăsit.

Se strădui așa dar să meargă tot înainte, cu fiece membru înțepenit și dureros, cu rănile neîngrijite svâcnind ca niște inimi chinuite ; și cu mâna deșartă, și dornică, de când nu mai simția atingerea plină de încredere a degetelor copiliței. Incovoiat de mâhnire, capul i se lăsă pe piept : 'și urma drumul arătat de pasăre, cu pas șovăitor, tot coborând mai jos, ajuns acum ca o umbră a ființei lui de odinioară. Nu se uita nici la dreapta nici la stânga, căci era, pen-

tru întâia oară, nepăsător de frumusețea din jurul lui. Nici nu știa cum înainta; toate i se păreau sarbede și fără coloare. Când se lăsă amurgul, ajunse la o mare stână în munte, unde păștea liniștită o turmă de oi. Până să-și dea seamă de cele ce se întâmplau, se repeziră de peste tot, asupra lui, niște câini înfuriați, lățoși, cari lătrau mânios, rânjind la dânsul, și săriau pe dânsul, apucându-l de hainile zdrențuite. Eric era prea obosit ca să se ferească de dânșii, și de sigur că nu i-ar fi mers bine, dacă nu s'ar fi auzit de odată un fluerat ascuțit, care făcu pe câini să rămâie neclintiți, cu urechile în sus, ascultând.

Un ciomag aruncat între dânșii îi împrăștiă în toate părțile, încât fugiră schelălind în spre pacnicele oițe, ascuzându-și necazul prin sărituri nebune în jurul turmei. Atunci un flăcăiaș se apropiă alergând de Eric. care sta nemișcat, mâhnit și descurajat, cu puterile istovite, și neputând să se urnească nici cu un pas.

Ciobănașul, văzând halul în care se afla streinul, se dădu repede lângă dânsul, și apucându-l de mijloc cu brațul lui puternic, îl întrebă dacă are nevoie de vre-un ajutor. Eric nu era în stare să răspundă: simția că-i alunecă pământul sub

picioare; atunci, își plecă domol capul pe umărul voinicului țăran, și se lăsă dus, nici el nu știa unde.

Se trecu mult până își dădu iar seama de cele ce-l înconjurau. Trebue să fi stat mult într'un leșin adânc; dar, după un răstimp, simți că cineva îi ridică capul cu o neîndemănatică blândețe, și că o ulcică cu lapte cald i se apropie de buzele uscate de sete. Bău laptele în lungi sorbituri, ca un om istovit de foame; bău, bău mereu, până nu rămase o picătură. Prin mintea lui obosită, îi fulgeră gândul, care îl izbi ca o lovitură dureroasă, că bine ar ar fi fost dacă și mica lui tovarășe ar fi putut împărți cu dânsul băutură dătătoare de viață; apoi, căzu îndărăt cu ochi închiși, prea slab încă pentru a se mira unde e, nepăsător dacă avea să trăiască sau să moară, căci întreaga lui fire nu era alt, decât o strigătoare nevoe de odihnă. Dormi ceasuri multe; atât de adânc îi era somnul încât, după o vreme, ciobanul se apropiă de așternutul lui, și puse îngrijorat mâna pe inima streinului, temându-se s'o găsească astâmpărată de veci, sub atingerea lui. Dar simți bătăile repetate în vârful degetelor sale; așa dar, lăsă pe Eric acolo unde îl culcase, în smerita lui colibă, și eși iar la turma lui,

unde stătu rezemat pe ciomagul lung, cu bărbia pe mâini, privind departe, în spre munții cari se topiau treptat, în umbra nopței. In ținutul acesta, sosise de mult vara; iarba creștea deasă și verde; frigul și gerul rămăseseră în urmă, pe înălțimele posomorîte; era cu adevăr o minunată deosebire.

Eric dormi noaptea întreagă și toată ziua următoare; se lăsa iar întunerecul pe pământ, când însfârșit se deșteptă.

Se ridică în sus, uitându-se împrejur, și cercând cu gândul lui amorțit, să-și dea seama unde era. Ușa colibei era larg deschisă, și chiar în fața ei, era aprins un foc mare. Pălpăirea lui aminti lui Eric, cu o săgetare de durere, marea flacăre care îl scăpase, pe el și pe fetiță, de o moarte aproape sigură. Văzu iarăși în minte draga guriță dulce, zâmbindu-i peste flăcările jutoare, și amintindu-și cât de ofiliți erau ochii ei, își întoarse cu un gemăt capul spre perete. Dar nu putu să stea mult nemișcat; o foame nemăsurată îi rodea măruntaele: nevoia de a găsi hrana era covârșitoare; se ridică așa dar de pe așternut, cam țeapăn, și întinzându-și trupul îndurerat, se duse spre ușă, ca să privească afară. Acolo, în lumina tremurată a focului, sta ciobanul, un flăcău frumos, cu ochi mari negri, și plete oacheșe, ce-i cădeau pe umeri, cu o căciulă țuguiată în cap, și cu o floare după ureche. Era îmbrăcat cu cămașe albă și ițari, și cu obiele de pânză albă, înfășurate pe picioare; avea opinci legate cu nojițe de piele; o cingătoare lată de piele îi înconjura mijlocul, și într'ânsa, avea un caval și un cuțit; iar pe spate, purta atârnat de umăr, un cojoc lățos de blană de oaie. Cu bărbia în mână, flăcăul sta privind, cu o seninătate visătoare, în inima focului.

Roată în jurul lui, stau culcați căinii, cu căpetele odihnind pe labe, cu părul lățos în culoarea pământului și a frunzișului de toamnă. Numai o namilă mare de câine era alb, și mereu se uita la stăpân cu ochi plini de grije, pe când ceilalți dormitau, sforăind. Era o priveliște senină; stelele eșiau una câte una, și nu departe zăcea turma, culcată înghesuit, cum e mai bine pentru somn. Eric se apropiase atât de domol, încât nici câinii nu-l simțiseră; dar acum când se încumeta să iasă din colibă, toți îse repeziră la dânsul, lătrând și rânjind. Ciobanul sări în picioare, și repede veni spre Eric, cu un vesel strigăt de bună primire; dar oaspetele îl privi

din ochi în fundul capului, fără a putea rosti un cuvânt.

— „Lasă, că știu eu ce-ți trebue!“ strigă flăcăiașul, și duse pe Eric înapoi în colibă, apoi luă de pe o poliță două străchini, din care una era plină cu brânză grasă, smântânoasă.

—„Mănâncă“ zise băiatul: are să-ți facă bine; dar pe urmă să stai de vorbă cu mine, căci tare mi-e urât uneori, în munți ăștia! vreau să-ți aud graiul. Eu stau aici în pustietate multe luni din an; păzesc turma și fac aste brânzeturi; cânt din fluer stelelor și din gură soarelui — dar toate sunt prea sus deasupra, și nu stau de vorbă cu mine. Vreau să aflu tot despre călătoria ta, și să știu pentru ce pari așa' mâhnit? Spune, te rog, venit-ai cu adevăr de dincolo de munți?“

Eric apucă strachina cu o mișcare repezită, și dădu gata, lacom, gustoasa hrană. simțind, pe când mânca, puterea nouă care treptat îi curgea prin vine. Nici odată nu mai fusese atât de flămând, și mâncarea asta țărănească i se păru cea mai bună ce gustase în viața lui. Se uită cu mulțumire la ciobănaș; și zise în sfârșit:

— „Nu-ți pot mulțumi îndestul pentru buna ta găzduire, tocmai în ceasul când, fără ajutorul tău, aș fi murit de oboseală. Dumnezeu mi te-a scos

în cale, ca semn că, în milostivirea lui, vrea să-mi urmez drumul. Viu de departe, încât mi se pare că pribegesc de când lumea!

Își întoarse cu încredere ochii către flăcău, și, cu acel zâmbet al lui, din pricina căruia îl îndrăgeau toți, urmă:

— „Odată, poate sunt ani de atunci—căci am pierdut socoteala timpului — trăiam în palatul unui rege“.

— „Ah, strigă băiatul! Dece ai plecat de acolo?“.

— „Pentrucă, răspunse Eric, caut chipul unei ființe ce nu pot găsi; un chip pe care îl văd în visurile mele; pentru aceasta, a trebuit să-mi las liniștea și belșugul, și toate câte îmi îndulciau traiul; și de atunci, mereu caut, și poate va mai trebui să rătăcesc cale de multe poște“.

Ciobanul privia la el din ce în ce mai mirat, temându-se parcă să nu fie nebun ciudatul străin.

—„Mie mi se pare, zise țăranul, că sunt destule chipuri de om în lumea asta; și de ce oare trebue să umbli atâta cale, căutând ceea ce e atât de ușor de găsit? Dece ai părăsit palatul Regelui? Eu unul, ași fi stat acolo, și ași fi trăit în bine și belșug“ și râse vesel, arătând două șiruri de dinți albi strălucitori.

Eric nu zâmbi, ci răspunse.

— „Ah, tu nu înțelegi. Foarte drag îmi era stăpânul Rege, și mă doare în suflet că nu i-am împlinit porunca. Dar este ceva în fie care dintre noi, care, când a sosit ceasul, ne cheamă cu glas statornic, și atunci, trebue să lăsăm tot și să-l urmăm. Sunt doar un biet copil prost, dar atâta am învățat și eu: viața nu ne-o alegem noi, în chipul cum dorim să-o trăim; este o putere mai presus de cât noi, care ne mână pe o cale ce nu-o cunoaștem. Am avut, acum de curând, un învățător bătrân, și iată cuvintele lui: Fiece om aleargă după acelaș lucru, cu toate că fie care îi dă un nume deosebit. Învățătorul meu iubit, zicea că numele găsit de dânsul era *Fericirea*, și că nici unul nu ne dăm seama când o avem în mână. Dece a zis aceasta, nu știu. Tare mi-era drag să-l ascult, dar nu pricepeam totdeauna înțelesul cuvintelor lui.

—„Fericirea? întrebă ciobanul. Fericirea? sună frumos la auz; crezi tu că o vei găsi la sfârșitul drumului?

Eric privi lung la pâlpâirea focului, înainte de a răspunde încet:

—„Învățătorul meu mi-a spus că putem cuprinde numai umbra ei, dar ea în sine, este numai la Domnul. Vreme îndelungată am cercetat înțelesul

astei zicători, și iată ce am găsit, cu priceperea mea: Dumnezeu n'are vreme să ia în seamă strigătul fie căruia, de aceia, a presărat pământul cu lucruri cari lucesc, și cu altele cari zac în umbră. Cele cari lucesc, orbesc privirile și plac: iar cele ce sunt în întuneric, deșteaptă dorința de a le cunoaște; și în chipul acesta, Dumnezeu mână pe fie care om să-și caute partea lui, după pofta inimii. Dar bătrânul înțelept mi-a spus că puțini o capătă până în sfârșit, și chiar atunci nu-o pot păstra vreme îndelungată. Ah, cum aș dori să știu! Inima mi-e plină de dor, și totuși, simt că o parte dintrânsul, nici o dată nu va fi, împlinită!“

Dar ciobănașul voia să afle despre alte lucruri. Pentru dânsul, convorbirea aceasta era doar vreme pierdută.

—„Ia spune-mi, adevărat e că ai urcat hotarul ăsta de munți? și cine te-a mai urmat în drum?

Gundian își apucă spada cu amândouă mâinile, și o privi cu lacrimi în ochi.

—„Spada aceasta m'a apărat de moarte, când credeam că mi-a sosit ceasul din urmă, și de câte ori nădejdea părea perdută, ceva se întâmpla care mă mântuia din cumpăna grea. Bătrânul

pustnic din munte era încredințat că mi este dat să învingă; și apoi aveam.... „Vocea lui Eric tremură pe când urma.“ Aveam alături de mine un sufleţel dulce de copiliță, care din mila Domnului, fusese dată în grija mea, și astfel aflai un lucru ciudat; omul poate pentru altul, ceea ce n'ar putea pentru el însuși. De multe ori m'așĭ fi dat învins, și așĭ fi murit, dacă frageda mânuță a fetiței nu mi-ar fi ținut viața în loc, în marea dorință ce aveam s'o scap pe dânsa.“

Și atunci, cu mâinile încrucișate pe mânerul sabiei, cu ochi pierduți în visuri depărtate, Eric povesti pe de-a întregul, toate câte văzuse și făcuse.

Ochii ciobanului singuratic erau pironiți cu încordare tot mai mare, asupra obrazului minunatului tovarăș, și în mai multe rânduri, izbucni din buzele lui un strigăt de bucurie sau de frică; iar când povesti Eric despre vedenia îngerilor, băiatul sări în picioare, cu mâinile încrucișate de covărșitoare bucurie.

—„Ai văzut oștiile cerești! Ah, spune, spune. Erau cu adevărat atât de frumoase? Aveau aripe strălucitoare și luminoase? Aveau pe cap coroane? Și hainele lor erau albe ca ninsoarea?

Și auzit-ai sunetul glasului lor, și chiar s'au apropiat de tine? spune! te rog!

Eric zâmbi cu mare mâhnire.

—„Mi-au adus pacea sufletului, într'un moment când credeam că-mi plesnește inima.“ Și călătorul văzu iarași în minte, fața micei tovarășe a lui, zâmbindu-i, cu buze pe cari le sărutase o suflare din cer.

—„Și acum, întreabă ciobanul, unde te duci? sau vrei să rămâi la mine? Sunt atât de singur în poiana asta departată! Dar știi una? Se zice că nici un picior de om nu poate urca munții pe cari i-ai trecut; se zice că pe acele înălțimi pustii, sunt veșnice zăpadă și ghiața, și că acolo e mereu iarnă, pe când aci la noi zâmbeste vara“.

— „In adevăr, ztse Eric, era un frig cumplit. Dar ce mi-a șters din suflet ori ce bucurie, este că nu mi-a fost dat să scap de pieire, copiliţa pe care soarta mi-o încredințase, și iată ce trebue să afli: Chiar în clipa când credeam că am izbândit, mâna Domnului mi-a luat ceea ce mi-ar fi îndulcit izbânda. Am atins, ce e drept, culmea cea mai înaltă, am privit de sus lumea întreagă la picioarele mele, dar... iacă, nu-ți pot tălmăci, n'am destulă învățătură... mă tem că nu mi-e dat să pricep

încă. Nu știu dacă așa va fi cu toate câte le cuprindem. Învățătorul meu iubit, mi-ar fi spus, de bună seamă, dacă ar fi fost vre un înțeles pe care nu-l pot pătrunde. Tot el mi-a spus că toate lacrimile și speranțele noastre, sunt de nevoe pentru a alcătui un singur tot; poate chiar desperarea mea, în acea clipă care a fost și înfrângere și izbândă la un loc, este și ea un inel în lanțul cel lung. Vai, dar el s'a dus, și n'are să mai vie, și trebue singur să pipăi în întuneric, ca să găsesc înțelesul celor multe întrebări cari îmi apasă sufletul. Dar acum, să-mi spui tu, ce țară e aceasta, plină de soare, pe care o văzui la picioarele mele, când eram acolo sus, atât de aproape de cer? Părea o țară de pace și de frumusețe care trimetea, de jos până unde eram eu, o vestire de speranță și de făgăduință, și mă ispitia spre rodnica ei câmpie.

— „E Țara mea, zise ciobanul. Nu știu de e plină de frumusețe și de făgăduință, dar știu că mi-e drag satul meu, și că dragă mi-e căsuța unde șade mama torcând, și fântâna vechie unde se duc fetele la apă, la ceasul asfințitului. Dragă mi-e și câmpia, unde se leagănă grâul în căldura verei, și drumurile cele lungi, drepte și prăfuite, pe care se perindă mereu căruțele, fără

a se grăbi s'ajungă până la capăt. E o țară plăcătă; și la sărbători, facem hora în sat, și fetele au vălnice în felurit alesaturi. Dar cum începe zăpada să se topească, eu viu aici sus la stână, cu turma, și rămân singurel aici, cu câinii ca tovarăși; doar când și când, trece pe la mine vreun alt cioban, ori un călugăr pribegind, până cade bruma de toamnă, și mă mână iar spre șes. Nu-mi pasă de singurătate; îmi țin de urât cavalul și doinele frumoase — ș'apoi, nici nu ne prea place nouă traiul zorit, sau să mergem de colo colo, cu mâna pe unelte... Mama toarce și țese, surorile coase felurite izvoade pe cămașile de zestre și de nuntă. Ah, drept e, tare mi-e dragă țara mea".

— „Mai spune-mi! se rugă Eric. Imi place să te aud: parcă simt cum pacea câmpiilor tale, se lasă asupra trupului meu obosit, care a venit atâta cale.

— „Nu e mult de spus" răspunse ciobanul. „Casele noastre sunt mici, cu acoperișuri stufoase de pae, saă de șindrilă. Pe la ferestre, privește înăuntru floarea-soarelui, ca o stea mare; și, când trece pe drum un călător obosit și prăpădit de căldură, câinii se reped dela fiecare ușe, și umple văzduhul cu lătratul și sgomotul

lor. Intr'amurg, vin cirezile, ridicând nouri de praf pe unde trec. Fiecare vită cunoaște colțișorul unde locuește, și se oprește dela sine la poarta ei, pe când băeții aleargă în coa și încolo desculți, plesnind din biciu. Iarna, totul e acoperit cu o pătură adâncă de zapadă, care, ca și o învelitoare de puf, ține de cald câmpiei, în timpul gerului; și când asfințește soarele, aprinde în tot cerul o flacără roșie care se răspândește și asupra ninsoarei; apoi încep cârduri negre de ciori să întunece zarea, și se lasă ca un nour posomorât asupra albei nemărginiri, netede și fără sfârșit, cât poți vedea cu ochiul. Iar când vine primăvara, vântul furtunos usucă bălțile lasate de zapada topită. Atunci e împestrițată câmpia cu alb și negru: cu sfială scot capul floricelele de sub foile veștede din pădure: iar copiii, aleargă de prin sate, și le culeg mănunchiuri, ca să le vândă la călători. Rămâi cu mine, și ți-oiu mai spune multe".

Dar Eric îi lămuri că trebue să'și reia drumul în curând, căci nu știa nici el cât de departe avea să meargă.

— „Orice drum va părea ușor picioarelor mele, după munții ce am urcat. Insă inima mea și-a pierdut avântul, și încep să mă întreb dacă voiu

ajunge țelul vreodată? La început, veselia care îmi umplea sufletul, găsia un răspuns în orice lucru întâlniam în cale. Aveam obiceiul să cânt din gură și din fluer. Dar veniră apoi zile când totul mi se părea ciudat, și plin de tainice primejdii ce nu puteam înțelege. Mai târziu, am urcat acei munți îngrozitori; multe am aflat acolo, și multe am pierdut. Dar acum, nu mai cânt ca odinioară".

Amândoi flăcăii se sculaseră, și se duseseră spre ușa colibei, unde se opriră, ținându-se de mână, și privind afară, în noapte: și iată că alături, pe o buturugă, stă frumosul șoim, și la gâtul lui, diamantul albastru tot mai sclipia ca o stea de mângâiere.

Eric se apropiă de pasăre, și o netezi cu mâna pe cap; credincioasă lighioană se întoarse spre dânsul, și o lumină vie îi străluci în ochi.

— „Acesta mi-a fost credincioasa călăuză, care îmi arata pe unde să merg; tăre mă tem că nu mă va mai urma, când m'oi coborâ spre șes.

Dacă-mi dai voie, voi mai petrece o noapte sub acoperișul tău, apoi voi pleca".

— „Aș vrea să-mi pot lăsa turma, strigă ciobanașul, și să te pot însoți; ai o față atât de frumoasă, și n'am mai auzit glas plăcut ca al

tău ! Mă tem că n'am să te mai văd, căci parcă eşti din lumea visurilor".

Eric nu răspunse, ci rămase privind în noapte ; apoi, desprinse încet lanţul de aur pe care îl purta încă în jurul gâtului, şi-l trecu peste capul gazdei lui.

— „Păstrează aceasta, în semn că în adevăr am fost la tine ; şi acum, lasă-mă să mă odihnesc pe patul tău ; căci trebue să plec în curând".

Se întoarse în colibă, se aruncă pe sacul de foi uscate care era aşternutul ciobanului, şi peste puţin, dormia adânc, cu capul ascuns în cutele mantalei.

Soarele se ridicase deasupra vârfurilor munţilor, când se deşteptă Eric, înviorat de somnul lui pe smeritul aşternut. Afară, ciobanul îşi păzia turma, rezemat în bâtă, după obiceiu.

Când văzu că se deşteptase Eric, îl întâmpină cu un zâmbet vesel, şi îndată, se apucă să-i dea ceva de ale mâncărei şi o ulcică de lapte muls atunci, alb şi căldicel.

Eric îl rugă atunci să-l ducă la un izvor în apropiere, unde putu în sfârşit să spele orice urmă a călătorilor lui. Rănile îi fuseseră legate cum se pricepuse bunul ciobanaş, chiar în noaptea întâi, pe când zăcea în leşin. Eric tresări la

prima atingere a apei reci, pe pielea lui abia întremată ; dar era o plăcere fără seamăn, a se scalda în limpedele izvor curgător, şi d'abia atunci se simţi într'ale lui truditul pribeag.

Pe când se bălăcia Eric în apă, gazda lui îi luase hainele odinioară aşa de curate; şi când se îndreptă Eric spre colibă, găsi pe credinciosul ciobănaş cărpind rupturile din bogata ţesătură neagră, cu un ac lung şi un fir de aţă. Ştersese cum putuse mai bine, petele şi urmele, dar pieptarul de catifea şi ciorapii de mătase nu mai aveau de cât prea puţină asemănare cu frumosul port în care plecase favoritul Regelui din albul palat din miază-noapte. Eric se întinse în iarbă, cu spatele gol în spre veselele raze ale soarelui. Amândoui flăcăii glumiau împreună, voioşi, pe când ţăranul cosea înainte. cu degete agere. Şi când nu mai avură ce să vorbească, ciobănaşul îşi ridică glasul pătrunzător, şi cântă lungi doine, în a căror note răsuna o melancolie plină de jale, şi de dor prelung.

Eric se simţia aproape fericit. Intâmplările din urmă, îi se păreau visuri depărtate, din altă viaţă. Ştia însă bine că niciodată nn va putea uita câte suferise, ştia că veselul flăcău fără de griji, care

pornise la drum odinioară, era pentru totdeauna ceva al trecutului.

Șoimul tot sta mereu pe buturugă, și pândia cu luare aminte senină, pe acești doi băeți din neamuri atât de diferite; unul, așa de oacheș, celălalt, atât de bălaiu, amândoi frumoși, și plăcuți la vedere; dar nimeni nu poate ști ce gânduri se ascundeau în acei ochi pătrunzători.

După câtva timp, ultima împunsătură era cusută; și bunul ciobănaș întinse cu mândrie haina de catifea, în bătaia soarelui, care și o făcea să pară aproape nouă.

— „Niciodată n'am văzut țesătură atât de moale! strigă, pe când netezia cu mâna, bogata stofă învechită acum; și pe dinăuntru, toată numai mătase, cenușie ca argintul, ca lumina lunei! Și mi-ai dat mie lanțul tău de aur? Era în adevăr un dar dela Regele din Miază-noapte? Și să-l fi lăsat tu pe el, și cu toată măreția lui, ca să rătăcești peste tot pământul, în căutarea unui chip omenesc! Ah, n'am să știu niciodată dacă l'ai găsit în sfârșit! gândul ăsta mă mâhnește. Drag mi-ar fi să-ți pot zice frate!

— „Zi-mi cum vrei, răspunse Eric; mă voi gândi la tine când voiu fi departe, căci nu m'ai îngrijit tu cu atâta dragoste? Nu m'ai hrănit când eram

flămând și obosit! Nu m'ai scăpat tu, când simțiam că nu mă mai pot mișca? nici un frate n'ar fi putut face mai mult! Poate ne vom mai întâlni vre-odată! Cum te cheamă?“—„Mă cheamă Radu Ciobanul: tată-meu are două lanuri de porumb, și un car cu boi, cenușii ca pietrele drumului; coarnele lor sunt atât de lungi, încât d'abia își pot apropia capetele; totuși, suntem oameni săraci; de aceea păzesc turma de oi, aici la stâna, așa departe de sat. Dar dacă mai rămâi câtva prin câmpie, colo jos, poate să ne întâlnim când m'oi întoarce acasă. Un lucru trebue să-ți dau înainte să pleci: încălțămintea ta nu se mai poate cârpi — eu am o pereche de opinci bune, pentru zile de sărbători; n'or fi ele portul tău obișnuit, dar mi s'ar veseli inima să primești dela mine un dar cât de mic. Apoi, trebue să-ți mai leg o dată rănile. Am o alifie făcută de baba cea mai iscusită din satul nostru; vindecă orice bubă. Vino în colibă, și are să fie pentru mine o bucurie să-ți ung și să-ți leg grozavele lovituri.“

Eric urmă bucuros pe bunul lui prieten, mișcat adânc de așa binevoitoare găzduire; se lasă în voia priceputului flăcău, și peste o clipă, era din nou legat, și uns cu alifia alinătoare pe toate dureroasele lui răni. Își puse apoi hainele frumos

cârpite, și lasă pe gazdă să-i lege opincile, să-i înfășure lungile curele pe pulpe, și să le înoade strâns sub genunchi. Nu se mulțumi ciobănașul cu atât; căută prin lada gătită cu flori zugrăvite, și scoase din fund o bâtă lungă, frumos împodobită cu izvoade săpate în alamă, și țintuite în lemn cu cuișoare mici.

— „Iacă, am lucrat la asta mai mulți ani: am chibzuit florile cele mai încâlcite. Asta mi-a fost petrecerea în ceasurile de singurătate... vreau să fie a ta, căci nu mi-a fost drag niciun chip omenesc ca al tău; atât de frumos ca tine, n'am văzut nimic în lume! Dar să nu uiți pe Radu Ciobanul: căci tare m'ai mâhni!“

Acum, spada frumoasă era încinsă de mijlocul călătorului, și mantaua învechită îi atârna pe umeri; Eric, atunci luă darul flăcului în mână, trase la piept pe bunul său tovarăș, și îl strânse lung într'o caldă îmbrățișare. Când ridică Ciobănașul capul de pe umărul lui, îi curgeau pe obraji mari lăcrămi fierbinți.

Pentru ultima oară, se strânseră de mână; apoi Eric se smulse de lângă prieten. Șoimul își întinse aripile albe, și sbură înainte, arătându-i calea.

De mai multe ori se uită Eric înapoi, spre tovarășul care îi fusese atât de binevoitor; iar el sta, conturat pe fondul cerului, rezemat, ca totdeauna, pe bâtă, cu turma împrejur, și câinii la picioare.

XX

I-am văzut ochii ca stelele, fața albă și minunată ca zorile, și buzele ei, ca apa în amurg.

Fiona Macleod

Acum ajunsese Eric la poalele muntelui : acum pusese piciorul, însfârșit, pe câmpia zâmbitoare și îmbelșugată ! Era acoperită cu praf gros și alb ; de amândouă părțile, lanurile de grâu se întindeau în bogata lor rodire, și se legănau în vântul ușor, ca valuri poleite de razele soarelui. Flori cu cele mai vii culori creșteau prin șanțuri; roșii, albastre, galbene; o sărbătoare pentru ochii drumețului.

Eric mergea repede : căci o nouă speranță îi încolțise în inimă ; trupul îi era odihnit, mintea ageră ; se întreba dacă nu va fi aceasta, țara visurilor lui ? Soarele strălucea în cerul fără pic de nor ; cristalul mânerului dela spadă, resfrângea albastrul de sus, pe când bâta din mână căpătase poleiala aurului.

Intâlni în cale mulți țărani, și toți se întoarseră să privească după ăst strein drumeț, în haine de mătase.

Eric nu'și pierduse strălucitorul zâmbet : toți pe cari îi întâlnia, se simțiau mai buni și mai fericiți, pentrucă văzuseră lumina ce lucia în ochii lui.

Nici odată nu mai văzuse Eric drumuri atât de lungi și fără de umbră ; păreau că duc în linii necotite, de la un cap al lumei la celălalt ; și cei ce treceau pe dânsele, nu erau nici odată grăbiți. Șiruri de care, cu snopi de grâu proaspăt secerat, sau cu fân cosit, înaintau încet pe șosele ; capetele boilor răbdători erau plecate în jos spre pământ, pe când se opințiau, trăgând povara carului. Sus deasupra fânului legănat în mers, flăcăi cu plete lungi, întinși într'o fericită lene, fluerau doine visătoare, din fluerele lor de lemn, cu ochii umbriți sub pălăriile cu margini late. Toți erau îmbrăcați, în cămăși albe, la fel cu Radu. Erau și oameni în vârstă, cari mergeau alături cu carul, cu greau coasă pe spinare. Fețele le erau oacheșe, în coloarea pământului ars de soare: și din umbra pălării, ieșeau plete cărunte, cari le acopereau ceafa și gâtul încrețit. Un țăran prietenos poftise pe Eric să se odih-

nească sus pe carul lui de fân ; și pribeagul primise bucuros, și se avântase pe grămada legănată.

Acolo, se întinse în verdeața mirositoare, jumătate îngropat în florile de fân. Credinciosul șoim se coborî din sbor, și se așeză la picioarele lui. Eric închise ochii, strângându-și spada la piept, și în clipa asta, vedenia din visul lui, îi răsări înainte, nemaipomenit de limpede. Nici odată nu-i văzuse fața atât de deslușit ; nici odată ochii nu priviseră atât de aproape într'ai lui. Se ridică, aproape așteptându-se să găsească alături de dânsul vreo ființă necunoscută ; dar nu... era înconjurat peste tot de iarba veștejită, care mirosea așa de frumos, și era așa de moale sub trupul lui. Dar pentru ce simțise atât de deslușit apropierea dulce a visului lui ? I se bătea inima încordată de nu putea răsufla. Ce cald era soarele ! ce lung drumul ! Nourii de praf, stârniți de roțile carului, erau atât de deși, încât Eric nu mai vedea unde merge. Dar nu lásase el totdeauna soartă să hotărăsea în voia ei întâmplările ? Nici de data asta, nu se îngrijia, ci, cu încredere senină în noroc, ca și până acum, se lăsa în voia Domnului, care îi călăuzise pașii cu atâta milostivira.

De bună seamă că Eric adormise pe așternutul lui legănat, căci, când se deșteptă, soarele era la asfințit, și carăle se opriseră lângă o pădure, la marginea drumului. Țăranii desjugaseră boii, cari rumegau liniștit, privind la stăpânii lor cu ochii umezi și mari, și cu cozile, gonind alene roiul de muște de pe coastele lor. Oamenii se așezaseră pe jos laolaltă ; unii fumau, alții pregătiau mămăligă la un foc mititel, aprins în marginea șanțului. Eric se lăsă jos din așternutul său așa de sus cocoțat, și se uită împrejur, cam buimăcit de somn. Șoimul se înălță fără sgomot în văzduh, apoi sbură de se așeză pe un copac înalt, în pădurea apropiată. Până acum nu'și părăsise tovarășul de drum, și Eric îi urmăria zborul cu o privire plină de dragoste. Oamenii făcură loc flăcăului, unde stau și ei, în jurul ciaunului, care fierbia, atârnat de pirostrei, peste flacăre. Unul dintre cărăuși învârtia mămăliga cu făcălețul, alții sorbiau câte o gură de apă rece, cu buzele la gâtul gros al ulcioarelor de pământ cu forme ciudate, cari erau așezate lângă dânșii.

Nici unul nu se împotrivia la farmecul streinului, și fiecare îl cinstea, ca pe un oaspe de seamă, ori pe unde își arăta zâmbetul luminos, ochii visători, și pletele de aur. Noile lui gazde îi puseră vreo două trei întrebări ; la ce umbla

pe aste drumuri, unde se ducea, de unde venia; însă nu arătau vre-o mare dorință de a afla ceva; chiar îi se părea lui Eric, ca și când mai nimic în lume nu i-ar putea mira.

In seninătatea cu care primiau tot ce se ivia, se asemănau, după părerea lui Eric, cu blânzii lor boi. Nu păreau a gândi, ci numai a visa, și a privi toate lucrurile ca deopotrivă de bune; și erau gata să împartă tot ce era al lor, cu acest strein întâlnit în cale.

In depărtare, se zăria un sat mititel, ascuns printre tufișuri și pomi; țăranii îi spuseră că nu era satul lor, și că mai aveau mult de mers, așa dar, aveau de gând să poposească acolo de noapte, și să doarmă sau în șanț, printre florile prăfuite, sau în carăle cu fân. Poftiră cu bunătate pe Eric să rămână cu dânșii, și să doarmă lângă ei, și el primi; dar înainte de a se pregăti de somn, simți dorința să rătăcească prin pădure, și să afle ce era dincolo de dânsa. Țăranii băgaseră de seamă de odată frumoasa spadă care-i atârna la cingătoare, și nu-l lăsară să plece până n'o luară fiecare în mână. O clipă, se schimbă liniștea lor în strigăte vii de minunare, și se așezară roată în jurul lui, când făcu să săgeteze oțelul fulgere în lumina

amurgului. Apoi Eric se depărtă, și în curând se pierdu printre stejarii cari își întindeau frunzișul deasupra lui. Printre trunchiurile lor, se zăria soarele la asfințit, prefăcând cerul într'un jeratec arzător, iar o latură a fiecărui copac, părea fierbinte sub razele înfocate cari o izbiau.

Sub picioare, îi se întindea un covor gros de verdeață, și nenumărate păsărele cântau, pe când el trecea. Păduricea era mică, și peste puțin Eric răzbi dincolo. In fața lui se desfășura matca lată a unui râu, acum aproape secat; în mai multă locuri însă, apa curgea liniștii în șuvițe deosebite. Malurile râului erau înconjurate cu sălcii verde-cenușii, și pe micile ostroave din mijlocul râului, creșteau iarăși sălcii dese. Apa era roșită de soare la asfințit, și fiece piatră lucea ca un juvaer, par'că și-ar fi asvârlit un rege neprevăzător, toate comorile.

Unde era râul mai secat, zări Eric o adunătură de corturi mici, pământii, cari păreau niște uriașe foi veștede, pe cari soarele, gata să asfințească, le împodobia în toate culorile ruginii și portocalii. Rotocoale ușoare de fum se înălțau din toate părțile, aruncând vălul lor albastru de aburi subțirei, peste tot desișul din prejur. Legați de pomi, se vedeau niște cai slabi și ne-

mâncați, de toate soiurile ; iar niște măgari cenușii, cu privirea serioasă, rătăciau printre prundiș, rupând cu dinții orice fir de iarbă puteau găsi.

Eric scoborî malul îngust ce despărția pădurea de râu, și, cu îndoială, se apropiă de corturile sărăcăcioase. Atunci, un roiu întreg de copilași oacheși ca lutul, se repezi spre dânsul, din fiece colț, cu mâna întinsă ca să cerșească, cu zdrențele atârnând în suvițe pe trupușoarele goale. Unii erau goi de tot, oacheși ca mahonul, cu niște ochi negri foarte mari, și cu gene ca penele. Sbierau și se ciorovăiau, iar unii se dădeau nebunește peste cap pe pământul pietros, ca să atragă luarea aminte a călătorului. Intr'o clipă, toata șatra era în picioare, cu un sgomot nespus, în mijlocul lătratului câinilor.

Din fiece locuință, se iviau bărbați și femei oacheșe, ciudat îmbrăcați. Unii erau frumoși, și toți aveau ochi minunați ; oamenii tineri purtau părul în plete creț și dese, atârnând în jurul obrazului. Erau și niște îngrozitoare vrăjitoare bătrâne, învelite în sdrențe eșite de soare, cari aproape le picau de pe trupul uscat, și d'abia erau ținute la olaltă de un brâu lat, roșu ca focul, înfășurat de nenumărate ori în jurul mijlocului lor.

O fată sau două erau de tot frumoase ; pășiau drept, cu capul dat pe spate, cu mâinile în șold, și cu lulele albe, scurte, între dinții strălucitori. Părul lor era legat cu basmale sdrențuite, bătătoare la ochi, și fiecare avea o floare de cea mai vie coloare, înfiptă după ureche. La gât, aveau șiraguri de mărgele și de scoici de tot felul, și de toate mărimile, cari străluceau în nenumărate culori la fie ce mișcare a lor.

Toate erau subțirele și drepte, cu solduri înguste și mâini și picioare frumoase; dar toate până la una, erau oacheșe ca indienii, și părea că fețele lor căpătaseră culoarea lungilor drumuri pe cari rătăciau nesfârșit.

După cum ghicise Eric îndată, erau din acel misterios neam al țiganilor, care vine nu se știe de unde, și rătăcește peste tot pământul, fără a avea vre-un țel. Peste tot, sunt temuți de liniștiți locuitori ai satelor, căci ei sunt gata să fure orice le iese în cale, și nu privesc cu sfințenie binele altuia. Pentru o nimica toata, cuțitul le sare dela brâu, sângele li se aprinde ca o flacără lacomă; la dânșii, e un lucru de toate zilele, să lași un pumnal înfipt în inima celui ce ți-a deș-

teptat mânia. Acum, toți strigau și sbierau, trăgând pe Eric de manta, apucându-l de haine, atingându-i spada, și aproape smucindu-i bâta din mână. Dar erau toți veseli și plini de însuflețire, vădit mulțumiți că găsiseră un călător atât de chipeș, căzut așa de neașteptat în mijlocul lor.

Eric se simția cu totul zăpăcit de sgomotoasa lor primire, și se mira ce are să se întâmple, când una dintre babele cele mai bătrâne eși din mulțime, îl apucă de haină, și îl trase în spre cortul ei.

Era îmbrăcată cu un fel de cergă veche, înfășurată în jurul mijlocului, peste o cămașă eșită de soare, care poate fusese odată albă, dar acum era pământie; toate erau ținute la un loc de o fășie lungă, în culori șterse, care era încolăcită de mai multe ori pe șolduri și mijloc. Părul ei cărunt, îi atârna în șuvițe subțiri peste obrazul încrețit și oacheș, ca coaja unui pom, în care totuși se vedeau urme de frumusețea de odinioară. Era de tot încovoiată, și se târîa cu ajutorul unui toiag strâmb. Ca toate celelalte femei, avea în gură o lulea albă, scurtă, și capul îi era acoperit cu o basma în culori vii. La brâu îi atârna o scoică cu formă ciudată, semn că știa

să dea cu ghiocul, și pentru aceasta, era dintre fruntași de seamă a acestei cete de nomazi.

Eric o urmă fără a se împotrivi, dar stătu la îndoială la ușa întunecatei ei locuințe, ferindu-se de a pătrunde într'asemenea necurățenie; însă bătrâna era stăruitoare, și tânărul călător trebui să-i facă pe voie, ba chiar să se așeze pe niște nemaipomenite sdrențe, cari slujeau și de pat și scaun. Aerul plin de fum te înăbușia; tot locul era atât de lipsit de curățenie, încât Eric d'abia îndrăznea să se uite împrejur. Țiganca îi luă mâna într'a ei, și Eric se strădui cu multă greutate să priceapă ceeace spunea bătrâna, cu tot darul de a înțelege pe care îl căpătase prin pasta fermecată a pustnicului.

Cu degetul ei uscat, baba începu să urmărească liniile din palma lui Eric. Afară, lângă cort, celelalte țigănci stau râzând și flecărind. Deodată, baba tresări și-i spuse că, oricare i-ar fi fost soarta până aci, Eric se afla acum în preajma unei clipe de căpetenie în viața lui, și că trebue să se pregătiască, ori pentru o mare bucurie, ori pentru o mare durere; nu putea spune care din două—dar, adaugă bătrâna, bucuria mare și durerea mare sunt foarte aproape una de alta, și

adesea, una răsare din cealaltă, e greu să știi care e mai aproape de adevăr.

„Eu sunt femeea cea înțeleaptă în neamul ăsta pribeag: de aproape sau de departe, vin toți să asculte cuvintele mele; multe ți-aș putea spune din câte am văzut, căci nu e drum pe pământul ăsta, pe care să nu-l fi călcat truditele mele picioare. Dacă vrei să mai rămâi la noi, multe povești ți-oi povesti; și ți-oi arăta chiar astăzi ceva ce noi numim „comoara cetei noastre“ cu toate că nu e a noastră cu adevăr... totuși avem credința că aduce noroc neamului nostru pribeag. Vino repede, până să nu ne părăsească lumina“.

Ciudata bătrână apucă iar mâna miratului călător, și îl trase după dânsa afară din cort. Toată haita oacheșă voi să se ia după dânșii, dar vrăjitoarea, care părea că e ascultată de ăst straniu neam, îi opri pe loc prin sgomotoase ocări, și nimeni nu îndrăzni să i se împotrivească. Ea le porunci să meargă îndărăt în tabăra lor, fiind că ea singură avea dreptul să ducă unde va vrea, pe frumosul strein — căci era oaspele ei, ș'apoi n'avea ea ce face cu sgomotoasa lor întovărășire!

Cu o agerime de necrezut la vârsta ei, bătrâna îl călăuzi peste mai multe șuvițe de apă aproape

secate, peste prundiș și nisip ud, până la o mică insulă, la mijloc, în matca râului, Eric se minună de repeziciunea cu care se mișca, cu ajutorul toiagului; deasupra capului lor, sbura șoimul alb, arătându-le calea. In ostrov, sălciile creșteau dese, târînd la pământ ramurile lor șerpuite, cari se amestecau cu nisip și cu țărână.

Țiganca dădu în lături frunzișul des, și atunci, sunetul unui cântec dulce veni până la dânșii, plutind în aer ca un vis, și având în notele lui ceva imaterial, ceva din altă lume. Era ceva ce făcea să-ți stea inima în loc, într'un extas de minunare.

Călăuza lui Eric urcă repedele mal, mereu ținându-l strâns de mână, și începu aproape a fugi, croindu-și drumul încoace și încolo, printre desimea stufișului. Era în ăst loc tăcut, o umbră adâncă. O lumină blajină, cenușiu-verzuie, se răspândia peste toate; numai printre foi, se ivia cerul roșu ca sângele. Pământul era acoperit cu un covor des de campanule albastre ca cerul Italiei, cari își legănau capetele cu un sunet ușor de zurgălăi, de câte ori se ivia o adiere de vânt. Era un loc unde ar fi locuit desigur zânele, tainic, răcoros, plini de făgăduinți ascunse. Și acolo, în mijlocul acestui covor albastru, rezemată

de un copac năruit, îmbrăcat cu mușchiu, se afla o ființă ca o vedenie din altă lume.

Nu sunt cuvinte care să descrie ce simția Eric!

Știa numai atât: că ajunsese la capătul drumului lui — că toate rătăcirile nu fuseseră zadarnice; că ceva minunat și nespus de dulce, se revărsase deodată peste pământ și peste cer; că firea întreagă se schimbase într'un cântec de slăvire, un strigăt de speranță — un negrăit dor de împlinire...Aci, în fața lui, văzuse, în toată minunăția și desăvârșirea lor, chipul și ochii cari furaseră pacea din sufletul, și arta din mâinile lui!

Căzu în genunchi, covârșit de mișcarea sufletească care izbucnia deodată, și îi înneca inima și mintea.

Nu putea coprinde cu gândul ăsta nepomenită minune, care îi sdrobia ființa cu totul; doar cuvintele pusnicului îi mai răsunau în urechi: „Poate nu va veni în falnice veștminte, cu coroana pe cap; dar păstrează-ți inima deschisă, ca și ochii".

Da, și ochii și inima îi erau deschise, și o strălucitoare lumină se revărsa peste viața lui, ca un val călduros, în fața căruia orice stavilă era învinsă, și care îi înneca și trecutul și viitorul, într'o ne măsurată dorință de împlinire desăvârșită.

Și iată că aceasta era vedenia ce în sfârșit se aratase ochilor lui, cari atâta vreme căutaseră, cu așa neobosită statornicie, cu așa puternică și neclintită încredere în împlinirea visului! O fată subțire, aproape străvezie, îmbrăcată în haine sărăcăcioase, având în loc de rochie, un soiu de cămașe, peste care un brâu fără coloare fusese de mai multe ori încolăcit, până când trupul șubred semăna cu cele din frescurile egiptiene; picioarele și brațele erau goale, și de o nemaipomenită frumusețe. De subt o cunună de fragede campanule, se revărsa cel mai minunat păr ce s'a văzut vreodată, de o bogată coloare castanie; dar soarele îl luminase cu atâta dragoste, și atât de mult, încât se părea că toate razele cari necontenit îi mângâieseră moliciunea, îl suflaseră cu o pojghiță de aur roșietec.

Fata sta în picioare, cu capul dat cam pe spate; în mână, ținea o vioară învechită din care cânta, ca o ființă dintr'o lume departată, în care nu se află nici luptă nici vrajbă; cânta ca un înger din tăria cerului, unde nici păcatul nici durerea nu'și au locul.

Dar fața ei — ah fața! — cu adevărat, nu era din lumea aceasta...

O strălucire lăuntrică părea că o luminează; o radiare, care nu putea porni decât dintr'un suflet în apropiată atingere cu nemărginirea, un suflet plin de lumină, de iubire, de nădejde, pe care nici o distanță materială nu-l putea desbina din împărtășirea lui deplină a dumnezeirei. Dar apoi ochii! mari, verzui ca marea, și cu o privire îndepartată; ochi cari răsfrângeau vedenii și visuri mai presus de știința omenească, ochi înstelați și limpezi, însă adânci ca apa sub cerul de vară; ochi în cari se ascundeau toate nemărginitele speranțe ale neamului omenesc, îmbinate cu o pace care n'are nume.

Deasupra capului ei foșniau frunzele, cu un freamăt ce șoptea; florile se legănau, scuturându-și clopoțeii în valuri albastre. Ultima strălucire a cerului pătrundea gingaș printre ramuri, până la chipul fecioresc, încât părea o arătare străvezie din basmele de demult.

Cu senină nepăsare față de cei doui cari o pândiau, încremeniți și tăcuți, ea urma cu cereasca ei cântare, ca un imn din depărtare, către o ființă pe care ea singură o putea vedea; iar blânda adiere din amurg, purta pe aripi nevăzute, valurile de cântec, până departe în roșeața cerului ce pălia.

Baba se apropiă de Eric, și-i șopti în urechie:

—„Lumea zice că e nebună: dar eu știu lucruri ascunse mai adânc decât cel mai adânc ocean, pe care nimeni nu le poate înțelege; și am să te învăț și pe tine câte ceva din înțelepciunea mea: Dumnezeu i-a atins ochii cu buzele, de aceea ea vede necontenit vedenii, pe cari noi, muritori pământeni, n'avem puterea să ni le închipuim. Ea nu e ființa dintre noi. E d'intr'un neam tot atât de depărtat de noi, cum e cerul de pământ. Dar cei ce trăiesc în țărâna, a căror picioare calcă tina drumurilor, nu pot crede că poate trăi pe lume o ființă atât de curată, atât de nepătată, fără vre-odată a-și mânji neprihănirea. De aceea spun că ea nu e în toate mințile, și fără grijă întorc spatele unei taine prea adânci pentru liniștea sufletelor lor nepricepute. Căci în adevăr, e mai ușor a nu crede ceeace mintea de toate zilele nu poate măsura.

—„Dar cine e? întrebă Eric, abia șoptind

—„Ah, răspunse bătrâna; aceasta n'o vom ști nici odată.

„Intr'o țară depărtată, peste mări, rătăciam odată, într'o dimineață de toamnă cu bogate culori, și acolo am găsit, pe treptele de piatră cenușie a bisericei, un prunc de o minunată frumusețe.

Trupul ei, alb ca mărgăritarele, era înfășat în pânza cea mai subțire, și în dantele. Ni s'a făcut milă de copilașul nevinovat, căci inimile nu-ni sunt negre ca fețele; și, din acea zi binecuvântată, copila asta a fost bucuria noastră, și mândria tinerilor ca și a bătrânilor. Dar când ajunse la vrâsta în care ar fi trebuit să înceapă a vorbi, nu puturăm pricepe o boabă din cea ce spunea. Ochii ei mereu căutau spre ceruri; și vorbele ei pomeniau de lucruri pe care ea singură le știa. Chiar eu, care sunt înțeleaptă, n'am putut înțelege graiul ei. Atunci, treptat, o voce lăuntrică mi-a spus că e ceva sfânt în astă fecioară străină; ceva care o depărtează cu totul de noi; ceva care nu se cuvine să fie atins de mâini de om. Atunci am înțeles că D-zeu și-a apasat mâna pe creerul ei. Acum vorbește arare ori, dar totdeauna cânta aste cântări sfâșietoare.

Ascultă, tinere frumos; ascultă, dacă nu e de o dulceață mai presus de cele pământești!"

Eric asculta din tot sufletul; nici odată nu-i mai atinsese auzul o asemenea muzică. Era plină de lacrămi, de oftări, de speranțe și de visuri; era adevărat cerească; totuși, un hohot de jale omenesc părea că o pătrunde, ca un strigăt nesfârșit, după toate cele dorite de fie ce biet mu-

ritor. Creștea și se stingea, purtată pe schimbătoarele valuri a iubirei și a nădejdei, coprindea un dor îndurerat, o nemărgenită năzuință către acel liman de visuri și de himere, dincolo de hotarele pământului. Fie ce acord părea smuls dintr'o inimă ce bătea, ferecată și înlănțuită, dar svâcnind de dorul libertății. Apoi se potolia într'o nemărgenită pace, ca blânda adiere a serei, care se lasă încetinel peste căldura și munca zilei; și muria treptat, în note ce se stângeau tot mai slabe și mai dulci, ca prima suflare a primăverei peste pădurile adormite, ca glasul înăbușit a unei mari dureri, care totuși mai poate spera; și apoi deodată, pe neașteptate, se făcea tăcere; și numai vântul serei mai suflă, înfiorând frunzișu pomilor.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

XIX

In sfârșit ! Izvorul frumuseței ! Fântâna tuturor visurilor ! Acuma se împlinește lunga mea dorință !

Fiona Macleod.

In fie ce zi, venia Eric în acel loc plin de frumusețe, ca să priviască la ființa care era împlinirea dorului din sufletul său.

Dar taina cea îngrozitoare, încuviințată de Dumnezeu, era că această fată nici nu părea a vedea că era el acolo.

Eric Gundian, adorat de toți, Eric Gundian, cu pletele de aur, Eric cu dulcele glas, nu putea face ca ochii ei să'și dea seamă că era el de față.

Tribul pribeag îl primise în inima lui, cum făcea orice om spre care se întorcea Eric, sau căruia îi zâmbia. Ii dăduseră un cort, și-l rugaseră să nu-i mai părăsească niciodată.

Dar visul întrupat pe care venise să-l caute atâta de departe, rămânea deoparte, într'o lume al lui, la care Eric nu putea găsi nici o cheie.

Poporul oacheș nu simția nici o pizmă față de această ființă luminoasă care se pripășise așa deodată în mijlocul lor.

Vedeau bine că el era o ființă deosebită, făurită din altă pastă, plină cu altă viață, pe care puteau s'o iubească cu drag, dar nu s'o priceapă deplin. Că și asprii marinari de pe vapor, odinioară, nădăjduiau că-și va împărți soarta cu a lor, și că nu va pleca tot atât de neașteptat cum venise.

Zorka, vrăjitoarea, era călăuza lui zilnică, și toți priveau ca ceva firesc, ca acest frumos tânăr să fi căzut sub farmecul fetei nebune, cea mai mare a lor mândrie, și cea mai adâncă durere a lor.

Doar căutaseră toți pe rând să deștepte un zâmbet pe buzele ei, o privire în minunea ochilor ei, dar ea totdeauna privise dincolo de dânșii, departe, în zarea numai a ei, fără măcar a băga de seamă dragostea înfocată aruncată la picioarele ei.

Acuma, priveau cu încordare tot mai mare, ca să vadă dacă acest străin frumos va putea să-i miște inima, și să-i coboare privirile către ăst pământ. Și se temeau și sperau. Doriau să se întâmple minunea, dar în ascunzătoarele cele mai

adânci ale inimilor lor, nu era unul care să nu aştepte cu temere şi pizmă, clipă în care poate s'ar întoarce ea cu iubire către acest tânăr, pe care îl vedeau că e altfel decât dânşii. Dar nimeni nu se temea atât de tare ca bătrâna Zorka, vrăjitoarea, pentru că cetise doar, în para focului, în zborul păsărilor, în chipul fumului, în creţurile nisipului sărutat de valuri, că astă copilă nu era născută pentru iubirea omenească, şi că, în ziua când vor atinge-o buze de om pământean, se va topi ca aburul pe mare.

Greşise poate în tălmăcirea semnelor, dar ar fi fost întâia şi singura dată în viaţa ei! De aceea, blestema ziua în care dusese pe frumosul flăcău în faţa fetei mult iubite.

Şi totuşi — totuşi?... Poate oare soarta să fie întoarsă din drumul pe care vine tiptil? Nu suntem, fiecare din noi, nevoiţi să bem din cupa care a fost făurită anume pentru buzele noastre, a fiecăruia?

Stella, — astfel o numiseră pe fata străină, din cauza ochilor ei strălucitori,—de sigur, când va avea Domnul nevoie de dânsa, printre alte stele, o va rechema lângă Dânsul.

Ah, biata femeie înţeleaptă, cum putea ea, cu mâinile ei şubrede şi slabe, să schimbe calea

lumilor în mişcare? Aşa dar, şedea lângă foc, privind lung la flăcările albăstrii, cu bătrânul ei cap plecat, cu mâinile noduroase odihnind pe genunchi, trăgând din luleaua de pământ, şi văzând chipuri nepricepute în fumul ce se ridica tremurând spre cer.

Atâtea văzuse ea, atâtea — şi atâtea!

Ţări pline de soare, şi ţinuiuri pline de zăpadă, valuri mânate de furtuni, şi marea cea mai lină, vedenii de frumuseţe, şi vedenii de durere; oameni cari trăesc în limpedea lumină a zilei, şi oameni cari se târâsc în umbrele nopţii. Văzuse lucruri cari îşi au începutul în cer, şi altele care se isprăvesc în durere, fiinţe cari trăesc, şi fiinţe cari mor: femei cari iubesc, şi altele cari urăsc. Văzuse omoruri, şi urechile ei auziseră ultimele oftări şi gemete a celor ce muriau, precum aşteptaseră şoaptele de nădejde, pe când sufletul omenesc era asvârlit gol în astă lume de durere. Inceputurile şi sfârşiturile. Da, toate i se iviseră în cale; ochii îi erau trudiţi şi turburi, pentrucă prea văzuseră multe!

Şi acum, pe când aştepta aici, nu tocmai departe de acea insulă a făgăduinţii, ştia că tânărul călător îşi revărsa tot sufletul în chinurile speranţei şi ale aşteptărei, ştia că era săracă, şi fără

de putere, față cu aste taine ale vieței, și că sunt ceasuri în care și cele mai înțelepte maine, trebue să stea neclintite, în zadarnică odihnă.

Da, zi după zi venia Eric, și sta lângă comoara ce găsise, și totuși, era tot atât de departe de dânsul ca și în timpul când o visa numai. In loc să fie numai în somn, acum, și cu vederea trează, sorbia până în suflet vedenia care era parte din ființa lui vie. Dar, cu toate că răvărsase în fața ei toate rugămințile fierbinți ce putuse mintea lui să născocească, nu'i putuse nici odată înlănțui privirea, ca să fie sigur că ea 'și dăduse seama de apropierea lui. Câte odată, ea ; dar mai adesea cânta din scumpa ei vioară ; și atunci, simția Eric cum fiece strop de sânge îi svâcnea din vine ca un puhoi de munte, sau îl apuca o dorință nebună să scape de lanțul trupesc, ca să se ridice, împreună cu muzica, sus în înălțimea cerului.

Câte odată chiar, se întâmpla că fata îl apuca de mână, și îl ducea în locurile cele mai ciudate și singuratice, și acolo, cu graiul ei de visător, încerca să-i tălmăcească lucrurile minunate pe cari le vedea mintea ei. El urmărea sborul nemaipomenitelor ei gândiri: dar în fiece zi, se simția plin de o mai adâncă întristare, văzând

că ea niciodată nu-l privise în față cu dinadinsul, niciodată nu'și dăduse seamă că el e un tovarăș nou, sau că se afla singură cu o ființă frământată de iubire. Vorbea cu o voce încrezătoare, ca copilul cu mamă-sa, sau ca unul ce are obiceiu să vorbească singur, noaptea.

Lucrurile pe cari le spunea și le desfășura mintei lui lacome, erau așa nespus de dulci, încât Eric trăia într'o lume până atunci nebănuită.

Astfel treceau zilele una după alta ; clopoțeii florilor albastre se veștejiră și murira ; și Eric tot se agăța de zadarnica speranță că ochii Stellei se vor deschide deodată, și-l vor vedea alături de dânsa.

Țiganii își strânseră corturile și porniră înainte, rătăcind din loc în loc. Unde se duceau — era și Eric cu dânșii. Ceasuri întregi umbla prin praful drumurilor, în acelaș pas cu picioarele goale ale fetei iubite. Șoimul era totdeauna cu dânșii, și mereu, sbura ca un alb stindard înaintea lui, cum făcuse chiar din ziua întâi. Dar acum, Eric nu mai urmăria strălucirea de pe aripile lui; el urmăria o biata copilă, care'i ținea inima frământată în mâna ei nepăsătoare.

Trecură prin multe sate ca acele de cari povestea Radu ; câinii mânioși se repezeau, și în-

conjurau alaiul lor rătăcitor; casele învelite cu stuh, aveau uşile deschise; şi cu adevăr, înalte flori-a-soarelui priviau înăuntru prin micile ochiuri de fereastră, şi cu adevăr, fetele stau pe prispă, trăgându-şi neobositul ac prin pânza ca ninsoarea de albă, ce le sta în poală. Ţăranii priviau cu ochii plini de despreţ pe călătorii pământii: şi arare ori îi întâmpinau cu bună primire, când sosiau. Numai către Eric se purtau altfel; ba câte fete cu ochi negri n'ar fi dat mult, ca să-l mai ţie alături de dânsele!

Toamna preschimbase frunzişul în minunate colori. Pădurile erau o nesfârşită minune de roş, auriu şi ruginiu. Pe lanuri culese de curând, porumbul era aşezat în movilite de coloarea portocalie cea mai bogată. Ţăranii stau prin prejur, cântând doinele culesului, pe când noaptea timpurie, cerca să gonească strălucitorul asfinţit de soare, din cerul înflăcărat. Tot mai mică se făcea nădejdea în inima călătorului; tot mai lungi îi păreau drumurile nesfârşite.

Stella avea mereu ochii îndreptaţi spre lucruri pe cari el nu le putea vedea. Nu putuse s'o facă să priceapă, că alături de dânsa, era un străin. In fiecare zi, îi aducea o cunună proaspătă, pentru părul ei poleit cu aur. O cunună împletită de

mâinile lui maiestre, din orice flori găsia în cale. Se făceau tot mai puţine şi mai rare, din cauză că toamna se lăsa, ca o tăcere, peste lumea ostenită. Impletia cununi din crocuşi palizi, cari atârnau în jurul frunţei ei ca nişte oftări obosite; le lega cu cele mai colorate foi din ăst anotimp, şi semănau cu asfinţitul ce se răspândea la sfârşitul zilei, şi care îi era atât de drag. Adesea, culesese boabe strălucitoare de măcieş, cari îi înconjurau fruntea albă ca ceara, cu grele picături de sânge. Şi într'o zi, coroana ce o aduse era pufoasă şi albă, împletită din rămăşiţele mătăsoase ale clematitei sălbatece, care se caţără de stânci şi de pomi. Intr'o dimineaţă, când norii atârnau aproape de capetele lor, Eric aşeză deasupra frumosului ei obraz, o cunună de boabe lucii de porumbe, împletite cu frunzişul argintiu al sălciei pletoase, care atârna peste fragedele ei tâmple, atingându-i obrajii rotunjiori, cu o mângâere duioasă ca a mânii unei mame. Odată, când se aşezase fata pe o grămadă de pietre, trudită de lunga cale, o lasă acolo, şi se duse să culeagă, din câmpia pustie, fire de grâu copt, care rămăseseră în urma secerătorilor. Le împleti în chip de coroană de aur, şi le aşeză la picioarele ei, în ţă-

rână, privind'o în ochi, și tremurând sub povara iubirei lui.

Și în totdeauna găsea vre-o plantă frumoasă, pe care o culegea cu gândul să aducă un zâmbet pe buzele ei. Chiar știu să încolăcească în formă de cunună argintie, scaeții înstelați cari creșteau prin iarba vestejită; și, pentru ca spinii să nu-i ránească frageda pieliță, o căptuși cu mușchiu moale și proaspăt, care îi înconjură fruntea, și o feri de cea mai mică sgârietură.

Iar în zilele când nu găsia nici floare, nici plantă, se simția ca un cerșetor ce nu cuteza să vie în fața reginei lui.

Adesea, când pribegii își întocmiseră corturile pentru noapte, Gundian se ducea să stea la focul bătrânei vrăjitoare Zorka: și niciodată nu se sătura de povestirile ei; ci asculta, cu luare aminte mereu împrospătată, ciudatele cuvinte ce curgeau din buzele ei.

Zorka îl iubia acum ca pe copilul ei, și cu mare drag îl avea alături; dar nu-și putea lua inima în dinți ca să-l îmbie să-și lase zadarnica nădejde; însă, cu cât treceau zilele, cu atât se temea mai mult că semnele se vor împlini.

Intr'o noapte, când totul era întunecos și liniștit, bâbuța și frumosul flăcău stau unul lângă altul, privind în tresăririle flăcărilor.

Zorka își ridică fața brăzdată de griji, și privi lung și cu luare aminte obrajii lui tot mai slabi, ochii lui înfundați, mâinile lui neastâmpărat încleștate pe genunchi. Bătrâna ei inimă se frângea de nespusa dorință a celor ce nu puteau fi.

— „Fiule, fiul meu! strigă deodată. Ah, de aș putea să smulg stelele din cer, și să ți le arunc la picioare! Ah, de aș putea să apuc razele lunei și să le ascund toate în inima ta îndurerată, ca să-ți alin dorul! De aș putea să storc toată bogăția pământului, și să ți-o dau ție, ca să te liniștești! Dar așa e în toată larga lume; credem că ne-am împlinit dorul inimei, și apoi stăm în fața lui, deșerți de orice speranță!“

Pe când vorbia bătrâna, dulci sunete de muzică veniau plutind din întuneric: notele abia șoptite ale unei viori, în cari toată suferința omenească părea că e coprinsă, sub cadențate valuri de fericire.

Eric își ascunse fața în mâini, și Zorka simți că lăcrimi ferbinți se ivesc în ochii ei bătrâni, dar le șterse repede cu dosul mânei.

— „Iubite flăcău, zise: ce pot eu face pentru tine? Nu mi-ai spus odată că ai fost un mare

maiestru, cu mâini fermecate, și că ai înfruntat drum nesfârșit, printre bucurie, suferință și primejdie, în căutarea unui chip... și acum... oh, am ghicit-o de mult... ai găsit acel chip, dar măestria unde-ți e? Nu tânji pentru cea ce nu poți avea; ci ține strâns acea ce Dumnezeu ți-a dat. Dacă ți-oi aduce pensule și vopsele, vrei să încerci să întruchipezi astă vedenie a doua oară? Să lucrezi așa, în cât să se mire toți, că mâini de om au putut vre-odată zugrăvi o așa minunată comoară. Când nu poate omul avea chiar lucrul în sine, trebue să cerce a-i apuca măcar umbra."

— „Ah, strigă Eric, bătrânul meu învățător mi-a spus că lucrul în sine, este al lui Dumnezeu.

— „Nu știu, zise bătrânica, dacă tu și eu ne închinăm aceluiaș Dumnezeu. Ființele omenești au totdeauna nevoe de tipare în care își toarnă iubirea către Dumnezeu: dar eu, care sunt bătrână, îți pot spune un lucru: nu e decât un singur Dumnezeu pentru toți; și fie care și-l cioplește, potrivit cu adâncimea și lărgimea bietului său suflet mititel. Când suntem copii mici, și ne jucăm în țărână, ne învață să-I zicem tată: când ajungem oameni, dorim să-L avem prieten; iar dacă zâmbește numai altora și nu

nouă, Îl blestemăm, și Îi întoarcem spatele, și zicem că nu credem că există. Dar când ne bat la ușe durerea și desperarea, iarăși dorim să-L avem aproape — însă ne-am rătăcit pe drum. Pipăim prin întuneric, izbindu-ne capul și mâinile, și plângem, gemem, ne împiedecăm și cădem, până rămânem în țărână. Și atunci, trece mult până ridicăm iarăși capul. Părul ni-a albit trupul ne e gârbovit, ochii ni sunt turburi, și pasul șovăitor; dar, treptat, privim iarăși lucrurile cum se cuvine să fie, — am lăsat nădejdea înapoi, departe; tot ce strălucea, sau era dulce, nu ne mai cunoaște; pe drumul nostru, nu mai e nici lumină nici umbră; e cenușiu și neted, ca oceanul, după ce a trecut furtuna. Și credem că n'are să mai aibă altă coloare decât cea cenușie; ș'apoi, într'o zi, o slabă lumină se lățește, departe, în cea mai îndepărtată zare; și mintea noastră obosită, începe să priceapă că acea lumină vine spre noi,încet, încet, până când ajunge la inima noastră,—și această lumină însemnează *pacea*, care e mai presus de orice înțelegere omenească — pacea, cea din urmă făgăduială a acestui Dumnezeu, pe care L-am dat la o parte; pacea, binecuvântarea părului nostru alb ca neaua; ultima speranță a pribegiei noastre încheiate!...

Spune, flăcăul meu, vrei să faci cum ți-am spus? și să faci cu mâinile tale, chipul care-ți e atât de scump?

— „Nu pot, nu pot!“ zise Eric plângând cu hohote, și cu fața frământată de durere: mi-am pierdut măestria și mi-am pierdut credința. Nu mai sunt nimic alt, decât un dor pătimaș, istovitor!

— „Mult iubitul meu, răspunse bătrâna pribeagă, dece ai urcat atâtea înălțimi, dacă acum nu vrei să privești în sus? Iți spun că dacă vrei să te apuci cu tot dinadinsul de darul care e al tău, vei găsi o ușurare mai presus de cât cutezi a nădăjdui. Am cetit semnele din nourii goniți de vânturi, și știu că în chipul acesta îți va veni alinarea.

—„Ah, mamă Zorka, spune-mi, mă va privi ea vreodată cu ochi cari văd?“

—„Ochii ei văd, fiule; dar, cu toate că fața ta e cea mai frumoasă, pe care a putut'o vreodată închipui bătrânul meu creer, poți tu ști dacă vedenia la care mintea ei necontenit se închină, nu e de o frumusețe mult mai presus de visurile noastre? Unele flori n'au fost făcute pentru a fi culese. Pentru ce Marea Ființă din Ceruri te-a mânat printre dureri și primejdii, și te-a

adus în ăst pământ străin, ca să-ți smulgă cupa plină de la buzele însetate, după ce zâmbind te-a călăuzit până aici.... asta e o taină ce nu o pot tălmăci. Dar îți dai seamă ce ar fi, dacă ai culege floarea prea de vreme, și atingerea ți-ar fi prea aspră, și petalele ar cădea ofilite la pământ,—îți dai seamă ce deșartă ți-ar fi mâna atunci? Fă cum ți-am spus; fă să fie al tău de a binele acel chip ceresc, lucrându-l cu mâinile maestre pe care D-zeu ți le-a dat. Eu te iubesc, dar am iubit-o mai de demult decât pe tine. De o fi să vină ceasul când se va deschide inima ei patimei pământești, și ochii ei, vederei scumpe a feței tale, să fie acea zi binecuvântată, și ține-o strâns câtă vreme îți va fi îngăduit. Eu vă voi privi; căci aceasta e trista soartă a celor cari trăiesc în trecut. Dar îți spun încă odată, zugrăvește, ah, zugrăvește-i fața; poate va veni vremea când va fi prea târziu!

„Și acum, du-te în cortul tău căci sunt obosită, și noaptea e rece.“

Eric se sculă, mâhnit, și își căută drumul printre mulțimea corturilor adunate pe lângă focurile aproape stinse, pe lângă pâlcurile de cai obosiți și răbdători — până ajunse la așternutul său.

Dar Zorka mai stătu ceasuri multe, urmărind în minte calea plină de umbre a trecutului ei. Cu ochii tulburi pironiți pe jeratecul înfocat, și vorbind cu Ființa care ne stăpânește soarta, întreba iarăș acel nemuritor „Dece?..." fără de răspuns, și privia în sus, spre cerul prea îndepărtat, care își păstrează vecinic taina.

XXII

El caută să cunoască acea bucurie mai mare decât bucuria, frumusețea ce-o poate da bătrânul, verdele pământ.

Fiona Macleod

Zorka se ținu de cuvânt; și într'o zi, adus cine știe de unde, Eric găsi tot ce-i trebuia pentru a începe zugrăveala pe care bătrâna i-o poruncise.

Corturile fuseseră întinse chiar lângă o pădure ce era în toată strălucirea și bogăția schimbătoare a tutulor nuanțelor aurii: aur pe jos, aur deasupra capului, aur picând domol de pe fie care ramură. Soarele își arunca razele sclipitoare peste toată astă frumusețe, în care părea că minunata natură își lua ziua bună pentru ultima oară de la anul ce se sfârșia. Fumul din corturi, și ceața dimineților de toamnă, se amestecau, ca niște suflete ne întrupate, și se legănau în aburi plutitori, ca zăbranice pe cari o zină le-ar fi atârnat de ramuri, ca să-și umple locuința de mistice umbre și nuanțe. Din adăpostul pădurei, se

vedea câmpia goală întinsă, cât putea ochiul coprinde, dar marea de grâu legănat de vânt, era un vis trecut, din lunile de vară. Acuma, ogoarele, păşunile, păreau sterpe şi pustii, întunecate şi reci chiar, sub ochiul blând al astrului dătător de viaţă, care le lumina cu chipu-i blajin.

Corturile ruginii semănau a piramide pitice, a movilițe mici înşirate în vre-un pustiu văzut din depărtare. Dar pădurea era un palat vrednic de un Rege, făurit din lucitoare raze ţesute împreună, într'o urzeală poleită ca soarele ; şi acolo sta Eric ceasuri lungi, cercând să dea viaţă zugrăvelei lui.

Stella niciodată nu se împotrivia când o lua el de mână ; şi-l urma cu blândeţe, oriunde o ducea. O aşeza pe un mal plin de iarbă, după ce îl acoperise peste tot cu frunze de un roşu înfocat.

Pentru frumoasele ei picioare, făcuse un cuib de muşchiu verde călduros, şi lângă dânsa, pusese o foaie de sicomor, plină de boabe de rug, negre ca smoala, şi netede ca nişte mingi de matostat... Din ramuri mlădioase, împletise o cunună în jurul capului ei: foile ce se veştejiau, alcătuiau o coroană în culori felurite, mai frumoasă de cât ar putea-o avea o Regină ; toată de chihlimbar, topaz

şi aur poleit, în nuanţe adânci şi bogate, şi presarate pe alocurea, cu stropi de sânge. Printre frunzele ruginii, încolăcise nişte dumitriţe purpuriu-închis, cari se scufundau în vălurile părului ei.

Pe când degetele lui frământate recucereau încet şi treptat măestria lor părăsită, Stella îi cânta melodii bătrâneşti de o aşa mişcătoare frumuseţe, încât adesea, lacrămi ferbinţi îi curgeau şi se amestecau în râuleţe de cristal, cu colorile de pe paleta lui. Pe când fata cânta, toate arătările din zilele pribegiei lui se desprindeau din depărtare, şi pluteau ca nişte umbre în faţa minţei lui ;

Vedea pe mititica Una, jucându-se cu mingile, pe lucia terasă de marmură : vedea orăşelul adormit, cu mănunchiurile purpurii de muşcate: auzia glasul de păsărică a fetei necunoscute, care îşi cânta cântecul nevinovăţiei ei. Trecu iarăşi sub lumina lunei, în palatul de ninsoare a Zinei Zăpezilor, şi stătu acolo lângă dânsa, printre inimile sfâşiate, cari zăceau, aşteptând marea chemare a trâmbiţelor. Se văzu iarăşi pe scândurile frământate de valuri ale şubredei năvi, amestecându-şi glasul cu urletele mărei. Apoi, rătăcind prin peşterile fermecate, ajunse la locul unde,

înfiorat, îngenunchiă lângă trupul ucis al prea încântătoarei femei. In catedrala năruită, ochii Maicei Domnului încă odată binecuvântară mâinile lui încrucișate, cu lacrămile ce-i curgeau.

Mai presus de toate, veneratul chip a mult iubitului lui învățător se ivi, nepomenit de viu, făcându-i semne cu mâinile șubrede; apoi mica tovarășă de călătorie veni alergând spre dânsul, cu brațele întinse, ca de veselă primire.

Tăcuta oaste a sufletelor neîntrupate, trecu și se topi în văzduh; încât, printre foile de toamnă ce cădeau, i se păru că vede deslușit clăbucii, felurit colorați, ridicându-se, ca fluturi din tropice, și plutind tot mai departe.

La urma tuturor, veni Radu Ciobanul, cu ochii ca doi cărbuni negri, și cu dinții albi, strălucind între buzele lui zâmbitoare.

Și nu era una din aste vedenii, care să nu-l priviască cu ochii duioși — numai frumoasa ființă de lângă dânsul nu voia să-și întoarcă privirea spre el. Ah, ochii aceștia, pe cari însfârșit, degetele lui maestre îi vrăjiseră pe pânză — adânci ca marea, mari deschiși, înconjurați de lungi gene negre, cari erau ca niște raze întunecoase răsfrânse din nepătrunsele lumini — ochii înstelați,

plini cu visuri cerești, ochii cari niciodată, ah nici odată nu se vor coborî să privească într'ai lui!

Își înclești dinții, și, aruncându-și penelul, se azvârlia la picioarele ei, cu capul lângă piciorușele, cari stau ca două surioare gemene, printre mușchiul cules de dânsul.

Dar Stella, ca totdeauna, era într'o lume a ei; și, pe când tânărul zugrav tremura de dor nestăpânit, cu buzele lipite de pământ, aproape de dânsa, atât cât îndrăznia, ea cânta senin din acea vioară, din care smulgea plânsul nemărginitei patimi, care în firea ei imaterială, nu se deșteptase până acum nici odată.

XXIII

Şi află că durerea durerilor nu e decât o lege a fiinţei lui.

Fiona Macleod

Foile obosite cădeau tot mai dese ; zilele erau mai scurte ; noaptea venia cu repeziciunea unei pasări ce se lasă din zbor ; şi de mai multe ori, în zorii zilei, o poighiţă albă de ghiaţă acoperea ţărâna, ca zahar cristalizat presărat pe pământ.

Tabăra ţiganilor era întinsă tot lângă pădure ; aveau de lucru prin satele apropiate, şi adesea, spre seară, mult răbdătorii măgăruşi veniau încărcaţi cu lucitoare vase de aramă, pe cari le cârpiau şi le frecau oacheşii nomazi, cum e obiceiul neamului lor rătăcilor.

Glasurile lor se auziau, fie în cântec, fie în vrajbă, pe când ciocănau mereu în tingirile rotunde, cari străluciau de departe în coloarea jarateculuí aprins. Copilaşii goi se jucau prin prejur în pâlcuri zgomotoase, ciorovăindu-se ca nişte maimuţoi oacheşi, urmărind cu mâna întinsă ori

ce călător care nu se feria să se apropie prea mult de corturi, şi se tânguiau de sărăcie cu strigăte jalnice.

Se vorbia de plecare în ţări mai calde; dar până acum, nu se dăduse porunca, cu toate că nopţile erau reci, şi focurile mari cari luciau în întuneric ca nişte ruguri funerare, abia erau destulă apărare împotriva gerului.

Când îşi terminau cei tineri munca zilei, se aşezau pe jos în pâlcuri, şi începeau să joace cărţile, cu nişte cărţi murdare şi negre de vechi; jocurile astea se sfârşiau adesea prin gâlceavă, şi nu odată, câte un oţel ascuţit era smuls cu greu din mâini înfuriate.

Femeile bătrâne se adunau pe lângă focul pâlpăind ; erau ca nişte îngrozitoare fermecătoare din basmele de demult ; vorbiau, flecăriau, înşirau nesfârşite povestiri despre fapte vesele sau grozave ; şi adesea ocărau pe cele tinere pentru toate câte lăsaseră nefăcute, şi le ameninţau cu tot felul de blesteme dacă nu s'o purta mai bine.

Câinii nemâncaţi umblau de colo, colo, repezindu-se la orice rămăşiţă în care puteau să-şi înfigă colţii flămânzi ; iar caii aşteptau liniştit, până să sune ceasul temut, când să-şi primească iarăşi greaua povară, pe care aveau s'o poarte

în nestrămutată resemnare, cu toate rănile abia vindecate de pe truditele lor spete.

Numai Zorka nu se amesteca nici odată în aste adunări sfădoase ; ea sta singură în cortul ei posomorât, ca o regină bătrână căzută în sărăcie, și gândind la fala ei de mult trecută.

Luleaua nu-i lipsea nici odată din gură ; fumul se ridica rotogol, în aburi subțiri, alcătuind forme ciudate, cari tremurau în văzduh, ca niște semne tainice, și se înălțau în aerul umed și rece.

In fie ce zi, pândia cu mai mare încordare pe amândoi tinerii, cari, în amurg, se întorceau încet din pădure, venind spre dânsa. De multă vreme crezuse că nimic nu-i mai poate mișca inima vestejită, dar priveliștea acestor două ființe, așa pline de frumusețe, de lumină, și de nevinovăție, îi revărsase în inimă o bunătate nouă ; și doria cu dor nespus să le ajute, dacă putea.

Era frământată de simțiri opuse, și se întreba dacă vedeniile minunate ale Stellei prețuiau cât un biet sărut omenesc, o deșteptare fermecată în minunele iubirei ? Ah, la ce-i slujia oare toată înțelepciunea îndelung adunată, dacă nu-i era de ajutor într'un ceas ca acesta ? Ce să facă ? Să spună tânărului îndrăgostit să-și vadă de drum, și să nu-și piardă zilele, alergând după ceva ce

nu putea fi nici odată ? Dar asta ar frânge inima flăcăului ; căci nu degeaba era el un visător de vise; și de aceea, un suflet de o potrivă cu al fecioarei singuratice, care nu văzuse nici odată nimic alt decât vedenii, desigur dintr'o lume alta decât aceasta.

Câte odată, simția covârșitoarea dorință să vadă întîmplându-se o dulce minune, și ca acești doi frumoși nevinovați, să atingă în aceeași clipă cu buzele, cupa plină a vieței. Chiar... chiar, da, chiar de ar fi moartea în ceasul împlinirei ; ar fi oare ceva atât de grozav ? Ah, dar are oare vre-o dată moartea, milostivirea să acopere în aceeași clipă cu aripile ei, două inimi vii ? Nu lasă ea în veci pe una, în recea desperare, să-și poarte singură durerea ?

Atâtea grele întrebări ! Și ea, care crezuse că creerul ei împovărat, deslegase demult tainele vieței !

Intr'o seară, sta astfel singură, cugetând la aste taine, la care nu găsea răspuns. Amurgul timpuriu se lăsa încet, peste una din ultimile zile frumoase de toamnă, și întunericul se ridica și el din recele pământ sterp, ieșind în calea nopței apropiate. Cerul era acoperit de nourii plumburii, brăzdat cu dungi roșii, înfocate, acolo unde soa-

rele se împotrivia cu tot dinadinsul, umbrelor negre cari încercau să-l ascundă ochilor. Aerul era rece, și bătrâna femee se înfiora, și se simția părăsită, mâhnită și de prisos pe lume. Peste întinderea neagră din preajma ei, se ridica o ceață ușoară, ca lâna pufoasă, care făcea să pară fiecare lucru ca plutind deasupra pământului. Corturile, țiganii umblând de colo, colo, caii împiedecați, câinii ce furișau, toate păreau că și-au pierdut baza, și înoată în văzduh.

Zorka era obosită, prea trudită pentru a gândi; își lasă numai gândul să rătăcească încet prin tot trecutul ei.... Focul, pe care niște mâini tinere îl aprinseseră lângă bătrânul ei cap, pâlpâia și sălta, ca niște suflete fără odihnă, năzuind fără încetare, spre înălțimi de neatins; și arunca lumini fantastice asupra trupului ei zgribulit jos. Era o imagine a bătrâneții, în toată părăsita și descolorata ei mâhnire, din care toate au pierit, afară de trista bucurie de a privi înapoi.

Zorka își amintia anii depărtați, în cari și ea cunoscuse iubirea pătimașă, și ura arzătoare; în cari ziua fusese un lung zimbet de făgăduință, și în cari, și pentru dânsa, inimi tinere bătuseră cu dor nemărginit. Își amintia unele chipuri cari se ridicau ca vedenii din trecut, și o chemau cu

voci de mult uitate, pe cari le iubise odinioară. Își amintia ceasuri falnice, în cari cel de pe urmă vis al fericirei se împlinise, și o învăluise cu flăcările lui cotropitoare. Dar trăise și acei lungi ani chinuiți, în care nimic nu i se mai revarsa la picioare, când tineretul călcase nepăsător peste inima ei, care altă dată păruse altora o comoară cu neputință de dobândit. Trecute, trecute, toate trecute! uitase oare? ah Doamne, nu! Insă bătrânețea, mohorâta bătrânețe, de care toți fug, a cărei suflare se lasă ca o zăpadă albă peste capetele noastre plecate, coprinde într'însa balsamul și binecuvântarea unei păci de ghiață, care se aseamănă cu chipul unei nopți fără stele și fără lună, ce acopere luminoasele bucurii precum și negrele dureri ale trecutului.

Pe când rătăcia astfel, pe depărtatele cărări ale tinereței ei, Zorka simți că o umbră se lasă peste locul din fața ei, și ridică ochii. Trecu o scurtă vreme până să'și dea seama de recea realitate, până să priceapă mintea ei, că în adevăr, nu era acum decât Zorka, bătrâna și înțeleapta vrăjitoare.

Eric era alături de dânsa; flăcările săltau sfârâind, și îl acopereau cu săgeți schimbătoare de lumină. In mână, avea o zugrăveală isprăvită.

Zorka, de bucurie, scoase un țipet înăbușit, și se sculă în sus, tremurând; acolo, în pâlpâirea nestatornică a flăcărilor neastâmpărate, privi o față a cărei asemănare nici odată mână de om n'o zugrăvise pe pânză sau hârtie. Ochii păreau vii, și păreau că se uită lung, cu nespusă fermecare, la o priveliște prea minunată ca s'o poată tălmăci în cuvinte omenești, bietul grai pământesc. Erau aevea pe pânză, cu nepomenita lor frumuseță, pe care o cunoștea demult bătrâna femee, dar mai mult decât atâta: în ochii aceștia, visătorul de vise pusese și altă expresie, care coprindea tot strigătul dornic al pătimașei și desnădăjduitei lui iubiri. De mulți ani bătrâna Zorka, vrăjitoarea, nu vărsase nici o lacrimă; ăst izvor de duioșie, secase într'însa de timp îndelungat; acum, însă, pe când privia cu o frământare înfiorată asupra minunăției acestui chip mai presus de cele pământești, simți că din inimă i se ridica ceva fierbinte și înăbușitor, care îi înclești beregata zugrumată, până când, una câte una, picară picăturile calde pe obrajii ei încrețiți, lăsând o dâră umedă pe pielea scorțoasă, ca niște râulețe de ploaie pe un pământ uscat și tare.

Eric o pândia, dar nu spuse nici un cuvânt; sta neclintit, cu brațele atârnând în jos, obosit

și resemnat, ca unul care nu mai poate lupta. Deasupra capului lor, șoimul alb se tot învârtia în cercuri, scoțind niște țipete ce te înfiorau, ca ale unei ființe în durere; și pe când se mișca de colo, colo, în văzduhul ca cerneala, diamantul albastru de la gât strălucia ca o stea călătoare.

— „Fiule, zise în sfârșit Zorka, lucrarea ta e mare și minunată; și cu adevăr nu s'ar putea spune despre cel ce a putut da la lumină o așa binecuvântată frumuseță, că a trăit în zădar. Văd însă că dorul tău omenesc este veșnic nepotolit; dar acum, s'a limpezit în mintea mea pătrunzătoare, care vede departe, un adevăr lăuntric, și iată cuvintele ce am să-ți spun: Du-te la femeea pe care o iubești prea duios; du-te, căci așa este legea nescrisă a acestui pământ; du-te și ia-o în brațele tale pline de viață, și învață'o cu o sărutare, toată bucuria și toată durarea acestei lumi. Iar sfârșitul pe care îl vrea marele Dumnezeu de sus, nu ne este dat nouă, cari suntem plămădiți din tărână, să ne încumetăm a-l prevedea. Du-te, iar eu, în tăcerea nopței, voi rămânea aici să veghez și să mă rog".

Eric făcu după cum i se porunci: puse jos pictura ieșită din mâinile lui, lângă cetitoarea de semne, apoi în tăcere, se făcu nevăzut în întuneric.

Focul izbucni iar într'o nouă zvâcnire de flacără, și întinse lungi brațe de roșie lumină arzătoare, ca și când ar fi cercat să-l cheme înapoi. Apoi o suflare rece de vânt se svârcoli peste cenușă, și acoperi totul împrejur cu nouri de fum.

XXIV

O cântare de neperitoare dragoste; nesfârșită, cu părul ca un răsărit de soare și ochii ca stelele, minunați.

Fiona Macleod

In cortul în care trăia Stella toate lucrurile erau frumoase și curate. Farmecul ei încântător se întinsese peste orice atingea.

Bătrâna Zorka hotărâse așa, ca Stella să aibă întotdeauna locuința ei, pe care n'o împărția cu nimeni alt. Era un biet cort, ca și cele dinprejur, însă în acești pereți de pânză, se afle un adăpost de pace și odihnă.

Pe rustica țesătură a pânzei, erau atârnate toate cununile veștejite pe cari le purtase zi după zi; acea pe care d'abia o luase din păr, era încă proaspătă de tot, și se legăna ușor deasupra ușei. Eric găsise, în zori de zi, subt adăpostul unui pom, un mănunchiu mare de frunze purpurii de fragi, neatinse încă de bruma toamnei; le împletise într'o ghirlandă frumoasă, roșie toată și

stacojie. care ziua întreagă încoronase fruntea iubitei lui.

Focul apropiat, arunca o lumină plăcută prin fiecare crăpătură ; încât smerita locuință părea caldă și tihnită, cu toată sărăcia lucie, și mohorâta singurătate în care era așezată.

In fața întrărei larg deschise, sta misterioasa fată, pe vechea ladă de lemn, cu scumpa ei vioară ca totdeauna, strâns apăsată de bărbie.

Cânta, cânta mereu, pe când, din întuneric, se apropia soarta cu pași tăcuți... Și cânta tot înainte, cu toate ale lumei uitate sau nevăzute, melodii atât de dulci, încât abia le putea răbda urechea omenească.

Dar astăzi, parcă coprindeau ceva asemănat cu oftatul unui suflet pribeag, ars de dorul celor ce nu le poate ajunge. Era ceva pe care poate noaptea rece îl șoptea sufletului ei adormit ; ceva care ascundea presimțirea, că poate valurile vieței cresteau treptat, pe furiș, până la inima ei, — căci deodată, lasă din mână credincioasa prietenă, care nu mai scotea sunetele cu care era ea obișnuită. De câte ori atingea cu arcușul melodioasele strune, notele ce izvorau, erau ca strigătul unui suflet pierdut, în amară desnădejde. Astfel sta și privia în noaptea neagră ca smoala, pe când ceva necu-

noscut care o înfricoșa, fâlfâia printre coardele inimei ei, și deodată, din umbrele nopței singuratice, se desprinse o formă omenească care stătu în fața ei, cu brațele deschise. Apoi Eric se lasă în genunchi lângă dânsa, și trase pe fata ce se deștepta încet, în nemărginita duioșie a dornicelor iui brațe.

Firea lui întreagă par'că tresărea de făgăduința înfiorată a apropiatei împliniri.

Și atunci, o minunea minunelor! Eric își apropiă buzele de inima fetei; a fetei care nu vroia să-l privească în fața. Și făcând așa, văzu cum neasemănata lumină a priceperei ce răsăria, se întinse încet peste trăsurile feței ei, și se aprinse ca două făclii strălucitoare în amândoui ochii ei. Atunci, însfârșit, se întâlni cu a lui, privirea ei : două flăcări gemene de cea mai curată frumusețe, în cari, pe nesimțite, toate comorile ascunse a nespuselor fericiri răsăriau una câte una, într'un val cuceritor, prea covârșitor ca să-l rabde puterea omenească.

Era ceva înfricoșat, minunat, spăimântător—dar totuși atât de dulce, atât de dulce, încât nici un biet graiu de om n'ar putea vreodată tălmăci o așa nemaipomenită destăinuire. Aproape pe nesimțite fata își plecă buzele îngerești tot mai aproape

de ale lui, încât vedenia visurilor lui se uită de odată în fața lui întinsă spre ea, cu acei ochi în cari o strălucire dela Dumnezeu se ivise neașteptat, în izbucnirea unei pătimașe înțelegeri.

Niciodată nu fuseseră mai dulci minunații ochi, niciodată chipul ceresc nu avusese o mai dumnezeiască lucire; și, cu o voce care părea că purcede din depărtările unei lumi misterioase, fata grăi următoarele cuvinte.

— „Unde am fost? In ce locuri am ajuns? Ce să fie, astă strălucire orbitoare, care îmi străbate toată ființa, ca un rău de viață înfiorată? Ce e acest scump obraz pe care îl văd privind într'al meu? ce e astă bucurie care zvacnește în mine, de pare că se frâng hotarele inimei mele covârșite? Oh, ce e... Oh, ce însemnează?“

Se ridică în sus, și rămase cu amândouă mâinele lipite de pieptul ei ce se sbătea, par'că o mare durere ar fi pătruns'o până în fundul inimei.

— „Ce să fie? ce să fie... nu înțeleg.

Eric se sculă și dânsul, și sta tremurând în fața acestei minune ce se înfăptuise.

O mare frică îl coprinse; îl înnecă nemărginirea fericirei lui, ca o suflare de vânt rece: Oare își va închide ea mintea iarăși în fața înfocatei lui

iubiri, acum când însfârșit îi deșteptase el sufletul adormit?

— „Ah dragostea mea! dragostea mea! strigă Eric. Sunt eu, sunt eu, care am venit de peste mările îndepărtate, care am pribegit prin soare și prin umbră, prin furtună și vreme lină, care am pătruns prin umbra morței, ca s'ajung la cerul chipului tău... Uite-te la mine cu ochii tăi ce se deșteaptă, și spune-mi că-i dulce viața!

— „Viața! zise fata, cu mâinile amândouă tot strâns lipite de inima ce-i se sbătea. Viața! ce e viața?

— „Viața, strigă Eric, viața se coprinde în ăst singur ceas de izbândire desăvârșită. Viața e marea făgăduință a iubirei împlinite. Viața e clipa sfântă în care brațele mele te pot strânge pe sufletul meu însetat! Vino, iubito, căci am așteptat amar de lung, și neobosit am căutat, și am pătimit de dor!“

Stella, împinsă de o tainică putere necunoscută, se apropiă sfios de acest străin, a cărui față era frumoasă ca a îngerilor cu cari trăise totdeauna în visurile ei. Dar ce să fie, astă bucurie ce se deștepta, astă revărsare nepotolită de cea mai adâncă fericire? Ceva prea puternic, mult prea puternic, ceva ce nu putea om muritor să rabde!

și totuși, era acum coprinsă în brațele lui patimașe, cu capul ascuns pe inima lui ce svâcnia de încordare.

Intr'o desfătare nespusă, pe care cuvintele n'o pot coprinde, buzele lui, caldele lui buze vii, sorbiau adânc chiar sufletul ei, aspirau pe nesimțite dulcea, abia deșteptata ei viață, ca s'o amestece cu nemărginita lui dorință.

Eric știa că acesta era ultimul hotar al dorului sufletului lui; că era o clipă de așa nemăsurată bucurie, încât trup și suflet ardeau împreună, într'un răsărit de soare de orbitoare biruința. Tot ce fusese, par'că nu fusese decând lumea. Trecutul, prezentul, viitorul, erau adunate și topite împreună, în flacăra unei încântări mai presus de pământ. Simția cum îl răpesc aripile neperitoare ale firei, și-l duc, până chiar în inima arzătoare a lumei; simția că este acuma, una cu natura, una cu D-zeu, una cu cele mai sfinte năzuinți ale întregei lui ființe. Și astfel, strâns cuprinși unul în brațele altuia, aste două ființe pieritoare, de o nemai pomenită frumusețe, trăiră o clipă care rămase ca o amintire înfrigurată, adânc ascunsă în sânul întunecat al vecinic treazului nostru părinte, Pământul, și din care se ridică un cântec de eternă nemuritoare de-

săvârșire, către nemărginitul cer; un cântec care acuma plutește, în necontenit ecou, în fiece nour treeător, în fiece rază a soarelui. A fost o oră în care firea întreagă a stat pe loc, ca s'asculte împlinirea unuia din cele mai frumoase visuri ale ei; în care viața toată, părea că se coprinde numai în fericirea astor două fragede ființe omenești.

O dungă rece de lumină a zorilor, înainta încet, furișându-se, palidă, din adăpostul nopții, când Eric se mai aplecă odată să'și apese buzele pe gura nespus de frumoasă; atunci Stella îl privi în față cu acei ochi cari fuseseră, atâta lungă vreme, o parte vie din ființa lui cea mai ascunsă. Ah, fost-a oare pe pământ lucru mai minunat, mai nepomenit decât acele două stele de lumină? Și se auzi o dulce șoaptă care se strecura până în fiece picătură din sângele lui:

— „Te iubesc — te iubesc, cum n'am iubit vreodată nici unul din visurile mele cerești; am învățat în ceasul ăsta cele mai nemărginite hotare ale fericirei omenești. Pune-ți acum buzele dragi pe acești ochi ce ai găsit în fine, ca să nu'mi turbure vreodată vederea lăuntrică, altă aratare decât iubitul tău chip! Ah, uite, se face ziuă!

mai dă-mi odată toată palpitarea sufletului tău în binecuvântarea sărutărilor tale!"

Eric ridică în brațe pe iubita lui, și o strânse pe inimă, într'o nebunie de fericire; apoi, domol, îi puse buzele pe ochi, închizând fragedele pleoape, ferecând în fundul înstelatelor lumini, chipul pe care ea-l iubia mai mult decât orice pe lume. Lungă vreme rămase astfel, ținând dulcele ei obraz sub duioșia mângâierilor lui, pe când un zâmbet ceresc deschidea ușor blândele ei buze. Și se părea lui Eric, în acea clipă, că viața lui și a ei, curgeau deavalma, într'un singur val puternic, spre mărginile nemurirei.

Când intră însă bătrâna Zorka, în zorii zilei, ca să vadă pe scumpii ei copii, rămase în prag, înăbușind un strigăt ce se ridică în văzduh; apoi se aruncă pe pământ, și'și ascunse capul cărunt în țărână. Și Eric sta acolo, cu privirea rătăcită, cu ochii mari deschiși, plin de o desperare nebună, uitându-se la trupul neînsufleț, pe care îl ținea strâns lipit de bătăile inimei lut. Iar printre aurul pletelor lui strălucitoare, erau presarate mlădioase fire argintii, ca un tort de raze de lună subțiri, țesut printre raze de soare.

Zorka își ridică fața înspăimântată, și privi lung și cu groază, la chipul fetei palidă ca moartea. O lumină minunată se lasase peste trăsăturile ei albe ca ceara, pe când zăcea, plină de pace și de odihnă, albă și neclintită în brațele iubitului ei. Ochii ei erau închiși, ca ai unei ființe care își lăsase pleopele trudite peste o fericire prea mare pentru graiul pământesc, fericire a cărei nemărginire frânsese în bucăți inima ei de om.

XXV

Și prima noapte a morței tale este a primei noastre dureri... Ce înțelepciune este acum a ta, mai adâncă decât a noastră.

Rapsodul Dâmboviței

Ziua întreagă, bărbații din ceata de țigani lucraseră la un coșciug în care să se odihnească frumoasa fată. Toți, până la unul, erau copleșiți de durere ; moartea asta le parea o grozăvie de necrezut, pe care mințile lor copilărești nu o puteau pricepe. De ce să fie secerată în cea mai dulce fragezime, astă ființă de lumină ! ce vor fi de acum viețele lor, fără strălucirea și taina cu care ea umpluse zilele lor de pribegie ?

Dimineața era posomorâtă, și ploaia cădea în puhoaie trecătoare pe care vântul le gonia, cu suflări tânguitoare, peste pustiul gol. Pânza corturilor scârția și fâlfâia, încordându-se de-a lungul parilor și a frânghiilor cari le țineа în loc. O mâhnire grea se lăsase peste toată tabăra în-

tristată, astfel încât chiar copiii se ciorovăiau cu glasul pe jumătate.

In cortui tăcut al Stellei, sta Eric cu pletele de aur, privind lung fără lacrimi, la chipul moartei. Ochii visului lui nu-l mai vedeau ; îi închisese pentru totdeauna cu patima sărutărei lui. Sub buzele lui calde, ea își dăduse ultima suflare, murind ca o floare când pălește, arsă de flacăra iubirei lui.

Nu știuse când se stinsese, însă răceala tot mai mare pe care o simția sub obrazul lui, îi pătrunsese sufletul cu o frică năpraznică, și când o strigase cu numele ei iubit, nici un cuvânt nu-i răspunsese... Dar să întindem un zăbranic asupra acelei ore a dimineței când își dăduse seama de ceeace va fi de acum soarta lui. Sunt clipe de întuneric și de nepătrunsă disperare, în care nu trebue să se strecoare ochiul unui strein. Asta era sfârșitul — sfârșitul! nădejdea pierise, viața era un pustiu, și totul fusese numai un vis pătimaș care se încheiase printr'o sărutare.

Vântul se îndârjia peste bietul cort, iar pe așternutul ei sărac, Stella tot zâmbia cu acel zâmbet care așează pe cei morți atât de departe de atingerea celor ce-i plâng ! In apropiere, sta Zorka vrăjitoarea, cu capul aplecat peste șubrezii ei

genunchi, pe când furtuna vâjia printre șuvițele înghețate ale părului ei. De peste tot, se ridicau cântări jalnice în văzduhul iernatic, unde femeile bătrâne, lângă focurile aprinse, cântau de jale pentru mort. Și acum, sosi momentul când fii pustiului, cu plete negre și negri ochi, veniră să ducă pe Stella la ultimul și îngustul ei pat. Făcuseră pentru dânsa un cosciug cu laturi de aramă lucitoare, în culoarea toamnei care acum trecuse. Eric fu nevoit să stea și să vadă cum ridicau trupul scump, și-l culcau, țeapăn și subțirel, între cele trei laturi ale cutiei de metal, care primi, în neclintită liniște, ăst vis al lui, acuma stins.

Țiganii se împotriviseră dârj s'o ducă el până la goapă; în pizma lor, voiau să poarte în brațe cel puțin trupul ei țeapăn, ei, cari nici o dată nu cutezaseră să atingă un fir de păr din capul ei. Nu știau că murise sub sărutarea buzelor lui, dar oare cum, simțiseră că la urmă, el deșteptase sufletul ei adormit — și cu toate că iubeau cu mult drag pe Eric cu frumosul lui chip, el fusese totdeauna un strein în mijlocul lor, o ființă de lumină, pentru neamul lor întunecat.

Acuma, ea murise — Stella murise. Norocul

cetei lor, zăcea alb și rece în ultimul lui locaș. Acum era a lor, iar ăst fiu al altor tărâmuri, trebuia să-și părăsească drepturile, și să lase curata ei frumusețe în mâinile lor pământii. Așa dar, pe când o ridicau din cort, Eric plecă cu pași greoi, spre pădurea unde atât de des stătuse, zugrăvind frumosul ei chip. Acuma căzuse tot aurul la pământ, pomii erau despoiați și goi. Peste capul lui încovoiat de durere, ramurile se întindeau desfrunzite și negre: din fie ce vârf, mari picături de lacrimi cădeau plescăind pe covorul de foi veștede.

Nicăiri nu găsi o cât de mică plantă sau floare din care să-i împletească ultima coroană, ca acele pe care le purtase ea în totdeauna. In zadar cercetase toate ungherele cele mai adăpostite; pretutindeni, peste tot unde căuta, era tot negru și prăpădit, omorât de gerul nopței.

Când se întoarse acolo unde zăcea Stella, galbenă și neclintită, singurul lucru ce putu dărui femeei iubite, era o cunună de spini. Pe aceștia, îi îndesă pe fruntea ei albă ca ninsoarea, și acolo, se înfundară, ascuțiți și tari, printre părul ei mătăsos, așa în cât semăna aevea cu o regină martiră, pe năsălii de cerșetor.

Roată în jurul sicriului, țiganii aprinseră fo-

curi ce pâlpâiau ; și acum, că-și făcuseră toată datoria, lăsară pe strein în singuratecă împărtășire cu acel chip tăcut, care n'avea să mai vadă lumina zilei.

Pe când Eric îngenunchia lângă sărăcăciosul pat, cu fața ascunsă pe inima ce nu mal bătea, un freamăt de aripi pluti prin vânt, și iată, fluturând de asupra fetei neînsuflețite, era credinciosul tovarăș, șoimul alb ca laptele, ținând în ciocul lui ascuțit, lanțul cu diamantul albastru ca luna. Când privi Eric în sus, cu ochi desnădăjduiți, văzu cum frumoasa făptură se repezi din zbor până jos, acoperind mâhnita arătare cu marile lui aripi mătăsoase, iar când se înălță iarăși ca o spumă în cerul ce se întuneca, Gundian zări pe inima fetei diamantul vrăjit, lucind ca și când, pentru ultima oară, iubirea ei i-ar fi izbucnit din piept, în mistice raze fermecate.

Noaptea se coborâse, și Eric tot sta îngenunchiat lângă fericirea lui năruită. In jurul lui, focurile ardeau și pâlpâiau, și cântările jalnice ale țiganilor, se ridicau spre cer ca niște blesteme. Minunata față a celei adormite părea, în strălucirea arzătoare, că trăiește iar; dar Eric nu văzu astă înșelătoare lumină a vieței ; când ridică ca-

pul, focurile muriseră, țiganii plecaseră la odihna lor.

Noaptea își întinsese întunericul peste încruntata singurătate; nici o stea nu lucia pe cer, singurul punct luminos, era diamantul sclipitor care ardea pe pieptul Stellei, unde Eric îi deșteptase sufletul cu prima înfocată sărutare de iubire.

XXVI

Vântul mohorât suspină, vântul mohorât suspină, vântul mohorât suspină: Țărână pe pieptu-i— țărână pe ochi — vântul mohorât suspină.

Fiona Macleod

A doua zi, îi săpară mormântul, pe acea nemărginită câmpie a tăcerei. Eric presărase groapa larg deschisă, cu o căptușeală de frunze veștede, adunate din pădurea lăcrămată. Inainte să-i ascundă pe veci chipul minunat, Eric acoperise pătimaș marea ei frumnsețe cu desperate, sărutări înfocate. Zorka stătuse aproape, ferindu-l de privirile dușmane, ca să poată fi îndrăgostitul cu inima lui sfâșiată, încă o dată singur cu ceea ce fusese visul vieței lui. Apoi, își luă de pe umeri mantaua neagră, ruptă, pe care o purtase în toată pribegia lui, și o înfășură împrejurul trupului înțepenit, care-i slei sângele cu răceala lui de ghiață. „Bunică, scumpă bunică, strigă, vreau să-i ție de cald! în noaptea de alaltăeri, ardea în bra-

țele patimei mele, și acum, trebue s'o las în paza rece a pământului geros ! Cum să rabd asemenea chin !“ Zorka pusese mâna ei veștedă pe umărul lui. „Fiule, fiule, eu știu că nu e nici un ger care să-i poată face vre-un rău; a văzut cu ochii flăcările iubirei, și a murit pe când o împresurau; a închis ochii asupra arătărei celei mai înfocate dragoste, și acea minunată desfătare, e ultimul lucru la care a privit; acuma e fericită pentru totdeauna“. Astfel Eric o înfășură din cap până la picioare în negrele cute ale mantalei lui, îi ascunse și mâinele albe și piciorușele.

Apoi, așeză cununa de spini printre negrele falduri, cu juvaerul sclipitor în mijlocul frunței ei. Aduse apoi scumpa ei vioară, și o puse așa, încât vârful picioarelor să atingă ușor lemnul lustruit. Peste țesătura învechită a hainei mult purtate, presară cununile veștejite cari odinioară se odihniseră pe undele părului ei. Și, după o lungă privire de adio, lasă greul capac să se închidă, peste scump plătita lui fericire.

Pământul umed fu aruncat, cu un sunet surd, peste capacul sicriului, și pământul apăsat și netezit bine pe amândouă părțile, încât să nu poată vreodată vre-un strein pribeag, să turbure

adâncul, negrul mormânt, sub acoperișul lui de țărână întunecoasă. Țiganii își strânseră corturile cu grabă, în dorința de a fugi din aste ținuturi, unde tăcerea sta pe gânduri printre vânturile ce șoptiau.

Bătrâna Zorka veni să privească locul unde draga ei copilă fusese pentru vecie ascunsă privirilor: și acolo, șopti toate rugile pe care'și le mai amintia memoria ei slăbită, pe când lăcrămile ei șiroaie, se amestecau cu țărâna ce acoperia visul de frumusețe care nu mai era. Dar nici o rugăminte, nimic nu putu să înduplece pe Eric să se depărteze de întunecata rană din sânul pustiului sterp și singuratic; voia să rămâie cu dânsa în prima noapte când fusese lăsată în seama umbrelor nepăsătoare care se închiseseră asupra ei. Făgădui Zorkăi că o va urma a doua zi, dar în astă noapte, voia să se culce pe mormântul rece al Stellei, ca s'o ferească de cumplitul ger.

Când îl lăsară toți, și rămase singur, în astă mohorâtă pustietate, scoase din teacă neprețuita spadă, și o înfipse, ca pe o cruce, acolo unde trebue să fi fost ascunși ochii ei, cari n'aveau să mai privească un răsărit de soare.

Adieri tânguioase de vânt vâjiau peste câmpia

ce ființă omenoască trebue să'și împlinească soarta; și soarta Stellei, a fost să fie întruparea visului tău. Zilele din viața fiecărui om sunt numărate, și nimic din biata noastră înțelepciune nu poate adăoga o clipă la timpul pe care a hotărît soarta să-l trăim. Tu n'ai ucis'o prin sărutarea ta; a trăit ca o floare din țări necunoscute, revărsând dulcea ei mireazmă pentru o singură ființă; apoi Dumnezeu a luat-o printre ai Lui— și astfel a trebuit să i se sfârșească viața. Să nu strigi împotriva celor ce trebuia să fie. Mergi înainte pe cale-ți, și poate, într'o zi, vei afla înțelesul pe care acum nu-l poate pătrunde mintea omenească. Binecuvântarea mea e cu tine. Mergi în pace."

Și în acea zi, Eric Gundian părăsi oacheșa ceată călătoare, și pe bătrâna Zorka ghicitoarea.

Când ajunse la culmea dealului, se întoarse, și făcu semn cu mâna, bătrânei care-i fusese prietenă atât de credincioasă. Deasupra capului lui, flutura nedespărțitul lui tovarăș, ca pe mare o pânză albă, prinsă de vânt. Zorka sta rezemată de toiag, cu o mână ridicată, ca să-și ferească ochii orbiți de lacrămi, de strălucirea soarelui ce

răsăria. Sta în loc, privind la tânărul atât de scump ei, ce se depărta mereu, şi'i se părea că plecase dela dânsa, spre a se pierde chiar în cerul sclipitor.

XXIX

Poartă întrânsul mohorâtele zile de luptă, ca mărgăritarele cele negre cari au un foc deosebit.

Ludwig Reeg

Primăvara, în toată a ei minunăție, acoperia lumea cu flori albe şi trandafirii. Printre frageda iarbă abia răsărită, palide paştite îşi ridicau obrăjiorul gingaş, ca să furişeze o privire către soarele orbitor.

Smeriții, îmbălsămații toporaşi, îmbrăcau poienile cu un covor de cea mai bogată coloare. Peste tot, păsărelele întonau imnuri de laudă, către dulcea înviere a vieței şi a veseliei. Ciocârliile se înălțau necontenit spre cer, în vecinica slăvire a soarelui strălucitor. O brumă verzuie începea să se lățească prin codrii redeşteptați, şi nenumărate flori scoteau binişor capul de sub covorul gros de frunze vcstejite. Peste toată firea, plutia o duioasă tăcere a făgăduinței, sfioasă, însă larg întinsă până în depărtări.

Regele Wanda sta pe terasa lui de marmoră, încălzindu-se la soare, în prima zi de vreme bună. Alături de dânsul, ședea Una, într'o rochie nouă, de aur, ținând pe genunchi, o carte minunată plină de cadre în culori strălucitoare, cari povestiau despre zâne și bune și rele. Ea ciripia mereu, cu glasul ei subțirel și dulce, tălmăcind toate minunile câte le vedea; însă Regele Wanda sta cu fruntea încreţită; se părea că nimic nu-i aducea un zâmbet pe buze; se făcuse posomorât și tăcut; căci în zadar încercaseră curtenii să ție locul favoritului care odinioară plecase atât de neașteptat.

Regele Wanda nu mai avea nici o bucurie, din ziua când Eric Gundian, zugravul nebun, plecase din palat, în căutarea visului lui. Pierduse orice nădejde de a-l revedea, cu toate că adesea, noaptea, se svârcolia pe așternutul lui regesc, pândind dacă n'aude răsunând cumva, pasul pe care îl iubise altădată.

Alți pictori ceruseră voia să sfârșească friza, în frumoasa sală a serbărilor, dar regele cu asprime, le tăiase pofta. El singur ținea cheile dela acea sală acum părăsită, și nimeni, afară de dânsul, nu păşia prin acele bogate portaluri.

Deodată, Regele ridică fruntea, văzând că se

apropie cineva, pe terasa plină de soare. Era un paj; și iată vestea ce aducea: La porțile palatului, era un străin, care zicea că venise să împlinească o dorință a Regelui Wanda, și se ruga să aibă voie a vorbi chiar cu Măria Sa.

— „E prăfuit, cum a venit de pe drum, și pe spate, are o povară, înfășurată într'o pânză. Picioarele îi sunt goale, capul de asemenea; hainele îi sunt rupte și murdare; în mână are un toiag ciopliț în flori necunoscute. Părul lui e lung și mânjit de praf; ochii, de o tristeţe îngrozitoare; și, mai ciudat decât toate, pe umărul cerșetorului, șade foarte liniștit, o pasăre fantastică. Cu adevăr, pare a fi cineva care a venit dela capătul pământului!“

— „Voi vorbi eu cu dânsul, zise Regele, de oarece dorește să-mi spună ceva. Nu sunt eu aici pentru toți cei ce vin la ușa mea? Vreau să nu se poată zice că a plecat de aici nemângâiat vre-un om, sau că a fost trimes dela mine, fără a fi căpătat dorința inimei lui!“

Acum, sta călătorul zdrențuit pe terasă, în fața Regelui. Povara, o pusese jos, pe lespezile de marmură. Paserea albă sta nemișcată pe umărul lui, ca o vedenie într'un vis. Razele soarelui băteau asupra capului lui plecat, și când atinseră ple-

tele lungi ale străinului, făcându-le să scânteieze și să luciască în lumină, Regele Wanda scoase deodată un strigăt și își încleștă mâna pe inimă. Apoi se repezi înainte, și toți curtenii fură martorii unei nemaipomenite privelişte ! un cerșetor, strâns în brațe de Rege, care plângea cu hohote, de credeai că i se frângea inima!

Apoi Eric îngenunchiă, cu capul ascuns în mâinile bunului Rege bătrân, pe care îl părăsise ca să pribegiască atât de departe. Povesti stăpânului încoronat, că venise înapoi ca să sfârșească lucrarea începută, căci acum știa cum era chipul femeei care sta pe tronul cel de aur.

— «Dă-mi deslegare, o slăvite stăpân! să sfârșesc lucrarea mâinilor mele... dar lasă-mă să-ți spun că Eric Gundian, pasărea ta cântăreață, a murit într'o dimineață, în zori de ziuă, pe pământ strein.... numai umbra lui a venit acum la tine, pentru că Visătorul de Vise e muncit de ultimul mare dor, de a zugrăvi chipul iubirii, pe pereții tăi de aur".

Astfel, Regele însuși duse pe călător în falnica sală, deschizând greul portal cu cheia ce-i atârna la cingătoare.

Ca un nour alb ușor, șoimul se furișă în sală

înaintea lor, și se lăsă pe înaltul cămin de piatră, de unde privi la acea nepotrivită pereche.

Când se văzură singuri împreună, Eric cu pletele de aur, pentru întâia oară ridică fața lui istovită, și privi țintă în ochi Regelui. Bătrânul Rege simți că un pumnal îi străpunge inima, când întâlni acea privire desperată. Acestea erau de sigur trăsăturile feței tânărului ce iubise, dar, vai! prin câte trebue să fi trecut, ca să fie așa de cumplit schimbat ! Obrajii îi erau snpți, ochii înfundați se pierdeau în zarea îndepărtată, cu o privire nespus de îndurerată, iar părul cel de aur, era acoperit cu o pojghiță subțire de argint, care să lăsase ca bruma timpurie peste un lan de grâu copt.

Multă vreme stătu pe loc Regele Wanda, în tăcere, negăsind cuvinte ; simția că se află în fața unei atari disperări, în cât nu cuteza să se apropie prea mult de dânsa. Eric vorbi cel dintâiu.

— „Imi dai voie, o Rege, să rămân în palat până voi sfârși lucrarea începută altă dată ? Simt că acum pot în adevăr, să adaug trăsăturile ce trebue, pentru a desăvârși lucrarea care în vremea de demult, a fost mândria măestriei mele. Și mai presus de toate, te rog din suflet, să mă ierți dacă te-am lăsat într'o dimineață de vară,

odinioară, de mult. Ți se va fi părut că'mi lipseşte şi recunoştința, şi dragostea față de tine, dar n'a fost așa. Am pribegit departe, şi m'am întors acum din țara visurilor, ca să împlinesc porunca ce mi-ai dat altă dată, şi ca să nu zici că în zadar te-ai încrezut în Eric Gundian. Văd din privirea ta, o slăvite stăpâne, că totuşi ai încredere în mine".

— „Fie ca terminarea lucrărei tale să-ți aducă pacea sufletului !" fu răspunsul Regelui, şi încă o dată, strânse pe călătorul prăfuit în brațele lui părintești.

De câte-va zile, Eric îşi luase iarăşi vechiul loc, şi lucra din tot sufletul. Regele Wanda poruncise ca Eric să nu fie turburat de nimeni, şi des-de-dimineață, maestrul lucra, până în seară cât ținea lumina zilei. Nici măcar Regele Wanda nu cuteza să-i strice liniştea — simția că astă pictură era lucrată cu o dragoste pe care nu trebuia s'o vadă nici un ochi strein. In adevăr, pictorul îşi desăvârşia de acum opera, chiar cu sângele inimei sale; simția că în fie ce zi, se scurgea câte puțin din puterea lui, şi că la fie ce trăsătură de penel, viața i se istovia. Câte o dată, fața lui era ca a unui mort, ca a unuia ce nu mai e de pe lumea asta.

Intr'o zi, mititica Una furişease o privire, pritr'o crăpătură în perdeaua ferestrei, dar plecase apoi fugind, par'că ar fi văzut o stafie.

Iar chipul pe care Eric îl vrăjia să împodobiască pereții regelui Wanda, era de o frumusețe pe care cuvintele nu o pot cuprinde.

Femeia de pe tron, cu rochia ei de aur, care se revărsa în falduri, ca un râu văzut la asfințit, se pleca uşor înainte, cu ochii privind în depărtare, peste capetele mulțimei, care'i slăvea numele în strigăte de laudă. Părea că nu vede pe nimeni, şi că alte vedenii, mai frumoase decât cele ce-şi pot închipui ochii pământeşti, umpleau privirea ei. Mâinile ei cu palmele în jos, erau apăsate pe tron în amândouă părțile, într'o mişcare încordată, ca una ce e aproape înfricoşată, sau poate se deştepta deodată, cu o neaşteptată înțelepciune.

Dar ochii erau partea în care Eric Gundian strânsese la un loc toată nemaipomenita lui măestrie; erau cele mai minunate izvoare de lumină şi de umbră cari fuseseră vreodată zugrăvite de mână de om. Erau o puternică întrupare a visului lui neperitor ; acel vis, care îl mânase prin țări îndepărtate, şi prin primejdii de moarte, până la adevăratul izvor al iubirei. Eric acum,

nu mai trăia decât prin imboldul înfriguratei lui dorințe, de a lăsa pe vecie acești ochi pe cari îi iubise atâta, în astă friză care avea să fie întruparea vie a marelui său scop.

Insă, îndărătul acestor uși închise, el se stingea din zi în zi; numai era decât o umbră, a cărui trup ajunsese o povară biruită, care trăia mulumită sufletului; numai era decât o suflare din acea viață omenească pe care o istovise în sforțarea vecinică de a și atinge minunatul vis. Alături de dânsul, sta șoimul alb ca neaua, care nu-l părăsia decât în scurtele clipe când Eric deschidea ferestrele asupra frumusețelor primăverei, lăsând pasărea să iasă în căutarea hranei ei zilnice.

Eric însă, părea că se ferește de bucuria zilei, și nici nu vroia să mănânce din bucatele ce-i se trimeteau dela masa regală; din când în când, sorbia puțină apă, altminteri își mai ținea puterile numai din dragostea pentru munca lui.

Eric Gundian, Eric cu pletele de aur, nu mai era acum decât un abur șovăitor, rămas în viață din dorința de a-și sfârși minunata lucrare.

Intr'o dimineață, când totul părea mai fără sgomot decât oricând, îndărătul acelor ziduri tăcute, Regele Wanda, cu fața îngrijorată, deschise greaua ușe, dar colo jos, întins în toată

lungimea lui, în fața capod'operei sfârșite, zăcea Eric Gundian, visătorul de vise, ținând încă în mână penelul umed de vopsea. Alături de dânsul, sta de pază strania pasăre, neclintită; dar de data asta, luciau adevărate lăcrămi în ochii ei pătrunzători.

Pleoapele visătorului erau închise pentru totdeauua, ca ale unuia, care obosit de moarte, a găsit însfârșit odihna, din mila cerului.

Dar pe tronul de aur, în friză, sta o femee mai frumoasă decât poate închipui o minte omenească; în ochii ei, se resfrângea o lume de fericire și de durere, îmbinate într'o privire de supra-omenească măreție, ce nu se poate descrie.

Regele Wanda rămase încremenit, neputând face un pas, copleșit de o adâncă și nespusă durere; simția totuși că acel ce izbutise să înfăptuiască o asemenea minune, nu putea face alt decât a muri în clipa împlinirei, căci o așa nemaipomenită frumusețe, trebuia cu adevăr plătită cu viața celui, căruia 'i fusese dat s'o creeze.

Toți curtenii în ceată, veniră acum de se așezară în mâhnită liniște, la spatele Regelui; se uitau lung, șoptiau, apoi tăceau, în fața întunecatei taine ce n'o puteau pătrunde.

Apoi o șoaptă trecu din gură în gură.

— „Oh, dece poartă minunata femeie o coroană de spini pe cap? — de ce — oh, dece a zugrăvit chipul Iubirei încoronat cu spini!“

Regele Wanda își plecă truditul cap; apoi îngenuchiă pe lespezi, sărută fruntea favoritului pe care îl avusese așa de drag, și, privind lung la fața palidă și tăcută, se gândi că înțelege ce vrusese Visătorul să spună, când, cu ultima trăsătură a penelului, încoronase chipul neprihănit al Iubirei, cu o cunună de spini.